

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

KANNAD AR VRETONEC VIHAN

WAR ZAO ! BUGALE BREIZ

gand hon Tadou... Ha ma 'z int deuet a-benn , eus o zaol, eo dre m'o devoa eur fizians vras e Doue hag eur garantez virvidik evid Bro o c'havell.

Ra vezo kavet ennoc'h c'houi, ivez bugale vihan ar Vretoned - se, eun hevelep karantez, evid an Aotrou Doue, evid Breiz, evid ar Brezoneg.

...Ha setu perak eo bet savet ar gazetenn-man evidoc'h : evit ma vezoc'h gwir vugale da Zoue ha da Vreiz.

Gant e bempvet bloaz, FEIZ HA BREIZ AR VUGALE a zo kresket eun tammig evel ma welit. Dont a raio breman d'ho kwelet aliesoc'h: diou wec'h er miz. Evelse ho pezo kalz muioc'h a blijadur gantan sur a-walc'h.

War zao, eta, va mignoned, ha kerzit laouen war roudou ho Tadou.

Echui a ran gand ar c'homzou kaerman. kouezet eus genou an Aotrou Tréhiou, eskob Gwened, e oferenn Milvet bloaz adsavidigez Breiz.e Plougastel.

« Komzit, lennit, skrivit, deskit, harpit, strewit ar brezoneg, ha Breiz a vevo. .. »

Da genta, eun dra a zo hag a zo dleet her gouesfec'h holl, va mignoned ha mignonezed.

Breman ez euz mil bloaz, Breiz, ho Pro, a oa diskaret gant tud gouez ha digristen: an normaned.

Epad triouec'h vloaz, eus ar bloaz 919 betek ar bloaz 937, Breiz ne oa mui da Vreiziz. Doare he devoa da veza maro.

Met mil bloaz a zo ivez, aboe m'eo bet adsavet gand hon tud koz, en o fenn daou zen kalonek: an abad Yann Landevennec hag an Duk Alan Barvek. Anez an daou zen-se, sur a-walc'h, ne vije bet Breiz ebet hiric. Arabat d'eoc'h eta ankounac'haat o hanoiou ken.

Mil bloaz 'zo aboe, m'eo bet adsavet hor Breiz

Bugale
Fanch
Stéphan
o kana
e Bleun-
Brug
Plougas-
[tel

WILFRID

Normaned, hag unan anezo a ziframmas diganti he bugel Gwenael.

Pa deuas an noz... e voe devet Landevennec, kalon Breiz.

An traou-se a dremene er bloaz 914. Breiz a oa diskaret, dilezet. Ne voe, adalek neuze, nemet Normaned oc'h ober o mistri enni.

Ugent vloaz a dremenas. Eun vintinvez, eun Norman yacuank a oa oc'h ober eur zell ouz abati Landevennec distrujet; chom a rae sebezet o welet an dismantrou-se, pa zigouezas eur plac'h yaouank, ugent vloaz bennak dezi; met pa welas an Norman e kemeras aon razan.

— N'eo ket dà d'it kaout aon, emezan d'ez, ne rin droug ebet d'it. O sellet ouz an dismantrouman e oan !

— Ya, emezi, setu aze ho labour d'eoc'h c'houi, tud gouez ha digristen ma 'z'oc'h!

Ar paotr a jomas eur pennadig dilavar, ha gwer eun tammig e c'houlennas :

— Piou out te ? Petra res 'te dre aman da-unan ?

— Azenor eo va hano; emzivadeg oun. Mont a ran wardro ar brezelourien c'hizet.

— An tan e Kelern !

O klevet ar youc'hadenn sklitrus-se. Tina, strafuilhet a stardas outi he daou bugel. Azenor ha Gwenaël.

Primel, he gwas, eo a gase ar c'helou fall-se.

— Ya, emezan, an tan a zo e Kelern, sell ! Al laeron-vor, an Normaned, a zo o tont warnomp !

Gwir ? a c'houlennas Tina.

— Ya, mil gwern a weler d'ezo, en dounvor du-hont. Bremaik e vezint aze gand o bigi skanv.

Tina a grene gand ar spont

Eur pennadig goude, kloc'h an tan-gwall a zone, ken strafuilhet e oa an holl. Menec'h Landevennec a vodas ar vugale, ar merc'hed hag ar re goz, evid o lakat da dec'hout, rak an Normaned, a dostae ouz an aod... Ne chome nemed eun dra da ober, tec'hout arack an dud gouez ha digristen-se a deue a-nevez da ober o reuz e Breiz.

Ar venec'h, o c'halonou e kanv, a dec'has gant relegou ar Zent.

D'ar c'huz-heol, al laeron-vor a rae o diskenn. Evel lapoused-noz e kousesjont war Landevennec, o lakat an tan, o laerez hag o laza. Ar Vretoned, re zister o niver, a voe buan trec'het ganto. Tina, a voe paket gand an

O welet n'en devoa ket an norman doare da veza eun den fall, e tostae outan hag e chomas eur pennadig o sellet ouz e zremm. Evel enkrezet e oa ar plac'h !...

— Petra'z peus ? eme ar paotr.

— A ! siouaz ! emezi, eur breur am oa hag a

zo bet laeret eus a-dre divrec'h va mamm gêz,
— Doue r'he fardono — gand unan eus an dud-se,

ugent vloaz zo... hag en divije bet da oad breman.

- Hag a greiz holl e c'houlennas e hano outan:

- Wilfrid eo va hano, emezan
- Eun Norman out neuze, hag o sellet outan c'hoaz e lavaras outi he-unan:
-- Kouiskoude... ha ma vefe hen e vefe.

Souden, e klevjont trouz tud o tostaat
An abad Yann, dizroet d'e Vreiz, a vode e vignoned chomet er vro evid klask rei lamm d'an enebourien.

Pa welas, e oant Bretoned, Wilfrid a glaskas tec'hout. met e zell a gouezas war eun den, dem-guzet a-drenv eur bern mein, stignet e wareg gantan

- A! emezan, va zad Hroald, eo!

- Da dad! met o klask laza an tad Yann pe unan eus e vignoned emañ, eme Azenor strafuilhet. Mir outan buan da ober ar gwall daol-se, en han Doue. Wilfrid a jomas da zellet ouz ar plac'h yaouank, hag a lavaras:

- Evidout te e rin an dra-ze... hag evel eur c'havrig e lammas warzu

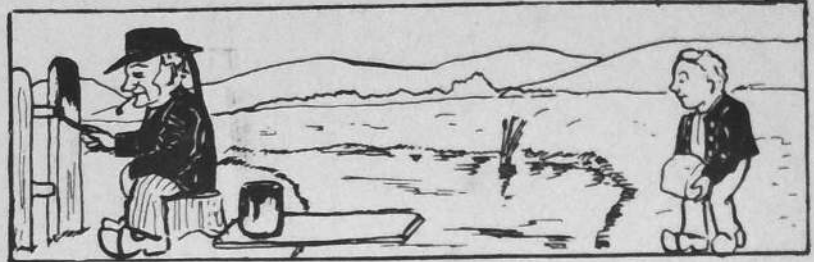
Hroald. Re ziwezat! rak evel eul luc'hedenn ar birr her skoas... Koueza a reas en eur youc'hal... Azenor a redas en e gichen ha prestig goude, an tad Yann Landevennec hag e vignoned a zigoueze ivez, endra ma oa re al! o redek warlerc'h Hroald. A drugare Doue, Wilfrid ne oa ket gwall c'hlazet. Hag Azenor a gontas d'an tad Yann perak e oa bet skoet: klasket en devoa savetei buhez ar manac'h! An dour a deuas e daoulagad henman. Azenor a zelle ouz Wilfrid gant karantez hag henman a vousc'hoarze outi.

- A! emezi, evid ober ar pez az peus grêt n'helles ket beza eus gouenn an dud gouez-se, sur a-walc'h!..

- Me eur Breizad? a respontas Wilfrid, an dra-se n'hell ket beza... Nann! n'em eus ket an enor-se...

Ha setu ma tigouezas Amalgod ha Gwezen-

Laouik tapet brao...

nog, gant Hroald.

- A! paket eo al louarn! emezo.

Pa welas Wilfrid, Hroald a yeas e kounnar bras:

- Tankerru, eun taol kaer am oa grêt o laerez an amprevan-se digant e vamm, ugent vloaz zo, evid ober eun Norman anezan...

Diou youc'hadenn laouen a respontas: Gwenaël va breur!

- Azenor va c'hoar!

Wilfrid pe gentoc'h Gwenaël e gwirionez, a en em daole etre divrec'h e c'hoar Azenor.

Hag an Tad Yann e zaoulagad savet warzu an nenv a drugarekeas an Aotrou Doue:

- Doue ra vezo meulet, emezan. Gwenaël diskibl hon tad mat Gwenole, mil bennoz d'eoc'h, o veza m'hon eus adkavet eur filhor deoc'h, eur Breizad muioc'h evid adsevel ar Vro.

TURIAU.

Ar vugale er Bleun-Brug

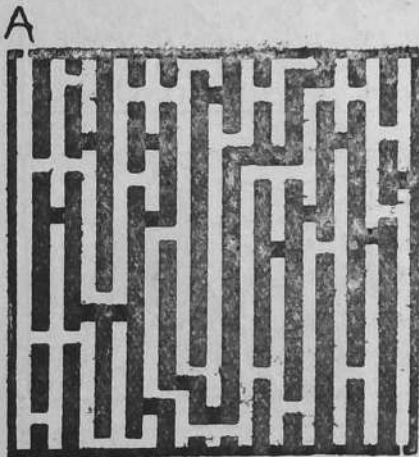

— Ya, Soazig, karoul ar brezoneg, eo ar gwella doare da ziskouez hor c'harantez evit hor Bro
Pe hano he deus ar plac'hig a gomz ken brao-se? Klaskit war an daolenn hag e ouezoc'h.

Kanerezed skol gristen Plouider, bodet en dro d'o banniel, a zell ouz...

C'HOARIELL

B

Klaskit an hent mat :

Aman e ranker mont dre an nor A. ha dont er maez dre an nor B., hep dont gwech ebet war a-dreñv.

Evit ma vezo aesoc'h d'eoc'h mont gant hoc'h hent, ken:crit eur spilhenn hag heulhit al linennou gwenn.

FARSEZ

Tad Goul'hen — Va faotr, piou en deus saotret da gaiser gant liou du evelse ?

Goul'hen — A ! Tata, ez an da lavaret d'it. Gout a res ez eus

em c'hichen er skol, eur morianig. Mat, gwad e fri o tiwada eo a zo kouezet war va c'haier.

Ar merour : Herri Caouissin, Scrignac, Finistère. C.C. 27165 Rennes

Mouladurioù Ronan, Pleyber-Christ, Finistère.

...o mignonezed eus skol santez Anna Plougastel, a weler aman o kana « Bleuniou Breiz », son ar Bleun-Brug.
Skeudennou an « Cuest-Eclair »

GONIDEIEN KENSTRIVADEGOU AR BLEUN-BRUG

KENSTRIVADEG AN DISPLEGA

(Istor Breiz, war 40)

1. Kenta Rummad. — Priz kenta : Anne-Marie Kervella, Plougastel ; 2. Alice Bernard, Cast, 36 poent ; — 3. Robert Gourmelon, Loperched 33 p.
4. Yvonna Darcillon, Cast, 32 p. ; — 5. Hélène Ar Menn, Marc'harit Bigourden, Anjela Euzen, Cast 31 p. ; — 6. Helena Keromnes, Dirinon ; Janed Saquer, Plougastel, 30 p. ; — 7. Tereza Boette, Cast, Anna-Mari Mallejac, M.-A 'r Bris, Anna-Mari Corre, Plougastel, 29 p. ; — 8. Yvon Trevien, Gwiniventer ; Yvona Poupon, Cast, 28 p. ; — 9. Anneta ar Gall, Plougastel, 27 p. 1/2 ; — 10. Janed Rannou, Cast ; Josephina Mauguen, Cast, 27 p. ; — 11. Alice Pronost, Cast ; Jean Miossec, Bodilis 26 p. ; — Mari Poquet, Cast ; Mari Loeiza Rolland, Plougastel, 25 poent.

(da heuilh)

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

KANNAD AR VRETONEZ VIHAN

I a viz Du : GOUEL AN HOLL ZENT

An Iliz ne c'hell ket enori an holl Zent edoug ar bloaz, rak re vras eo oniver ha setu perak he deus merket ar c'henta a viz du evit hen ober.

Etouez ar zent-ze ema tud hor bro, tud ha n'o deus grêt trouz ebet o tremen war hent ar vuhez. tud hag hon deus bevet ganto, tud hag hon deus karet'kan, hag o deus hor c'haret muioc'h c'hoaz. tud hag o deus hor savet hag hor luskellet war o barlenn; tud hag o deus desket deomp anaout ha karet an Aotrou Doue, hag ober dre-ze, ez-vihan war an douar-man, ar pezh a raimp ganto ez-vras e gloar ar Baradoz...

En em laouenaomp holl eta, hervez Doue, en deiz-se, evid lida ar Gouel kaer-se.

El lec'h m'ema ar Zent, ni ivez a c'hell en em gaout: n'hon eus nemet heulia o roudou hag ober ar pezh o deus grêt.

2 a viz Du. GOUEL AN ANAON : Gouel an Eneou

Gouel an eneou-se a zo bet en dud hon eus anavezet hag o deus grêt vad d'eomp epad ma oant war an douar hag a zo marteze dalc'het pell diouz Doue, e tan ar Purgator hag e c'hellomp ober vad d'ezo dre hor pedennou. An Iliz, eur Vamm ha ne ankounac'ha hini eus he bugale a bed evid an Anaon, bep oferrinn a lavar he beleien; pedi a ra war ar c'horf maro; pedi a ra d'an eizvet dervez goude an tremenvan; d'an deiz ar bloaz. Hag en aon na jomfe eun ene bennak heb pedenn ebet, e ra bep bloaz gouel an Anaon, antronoz gouel an Holl Zent.

Greomp eveldi, ha skuilhomp da heul hor pedennou beradou douar benniget en deiz-se, war beziou hon tud et da anaon, ma vezint e peoc'h er baradoz gand an Aotrou Doue.

TANIG FOAR AN-NEC'H

« Foac'h-an-Nec'h » a zo unan eus brasa foariou Breiz; grêt e vez, bep bloaz, e Montroulez (Bro-Leon), d'ar 15 a a viz Here.

Gand ar foar-se, ema ar c'hiz gant bugale ar parrezioù tro-war-dro da Vontroulez, da ober eun tanig a hanvont: « tanig-foar-an-nec'h »; ar baotred, evel ar merc'hed, a ra eta, e kichen o zi, tanigou, hag ec'h aozont o c'hoan o-unan ganto, en deiz-se...

Ar pezh ar boazont peurliesha eo kistin, patatez, hag avalou. Eur blijadur vras eo eta an dra-se evid ar vugale, ha va unan em eus grêt alies awalc'h va zanig « foar-an-nec'h », ha setu perak ez an da gonta d'eoc'h ar pezh a c'hoarvezas ganen eur bloavez.

Va breur Ronan ha me a oa stag da lakat hon tanig da gregi, met kaer hon devoa c'houeza, ne groge ket. Ha setu ma tremenas ebiou d'eomp diou amezogez, Marianig ha Katellig ar Rouz...

da genderc'hel war ar bajenn all.

...Ouz hor gwelet, hon daoulagad ruziet gand ar moged e c'hoarsjont d'eomp : — « N'oc'h ket eus ar vicheri » emezo. Feuket bras e voen, me ar breur hena, hag e sellen du ouz an diou c'hoar, c'hoant bras d'in da vont da chacha war o bleo.

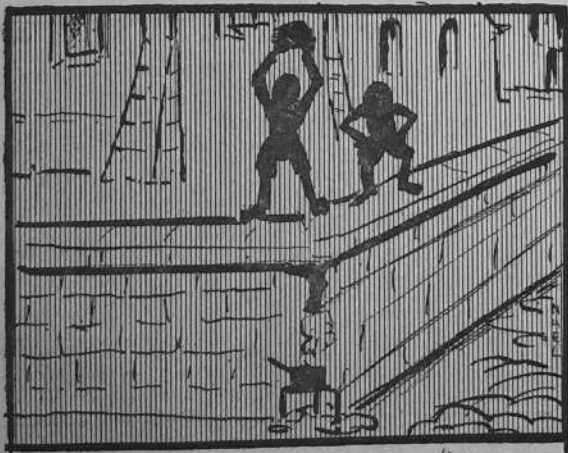
Evelato an tan a grogas, hag e lakjomp da boazat en eur gaoter vihan ar c'histin dastumet ganeomp, er C'hoat-Du, d'ar yaou araok.

Debret ganeomp hor c'heusteurenn, — a oa mat, m'hei lavar deoc'h — ez ejomp, hon daou da ober tro an iliz da welout an tanigou grêt tro-war-dro da voger ar vered.

Ha setu ma kouesjomp war eun tanig ha ne oa den ebet war e dro. Daoust ma oa tenval a-benn neuze, e kavas d'eomp e welemp laez o virvi en eur gastolorenn vihan... — « Piou an diaoul emoun-me, en deus bet ar zonz-se, da lakat laez da domma ha laez tourgouilh c'hoaz ? Setu aze eur geusteurenn dreut a-walc'h, avat. » — « Daoust ha n'eo kel tanig Mariannig ha Katellig ar Rouz eo ? » eme Ronan — « Sell 'ta, ya, avat, emoun-me, rak tost d'o zi ema ! hag anat eo e; ranker beza merc'hed evid ober eun hevelep tanig... »

Hag eur sonj a deuas d'in: c'hoari eun drogamm bennak d'an diou blac'hig ! Paol Gornok a oa sur-awalc'h war va zro, rak va daoulagad a gouezaas war eur pikol-maen a oa e kichen ar sakreteri.

Ha setu me o kemeret ar maen-se, hag e c'houlennis ouz Ronan: « Sell mat 'ta da welout ha ne deu den ebet ! » — « Nann », emezan. — « Mat neuze, emedoun, ez an da zeski da Variannig ha da Katellig, an diou loudourenn-se, petra a dalv ober goap eus ar baotred ! »

Ha vlan ! stlepel a ris ar pikol-mean war an tanig. « Kastolorenn, laez, trebez, keuneut hag all, a vo pladet gant va maen », a zonzjen, en eur chach buan va skasou ac'hano, Ronan d'am heul. o c'hoarzin hon daou evel dialou bilhan...

Met dres, pa oamp o tremen dirak ar por-

ched, an Aotrou Person a deue er méz eus an iliz. Hep e zaludi zoken, e kendalc'hjomp gant hon hent, kement a vall hon devoa d'en em gantout er gêr... Digouezet en ti, Ronan a lavaras d'in : — « Gwelet omp bet sur-awalc'h gand an aotrou Person ha paket brao omp paotr ! »

Ar c'homzou-se a jomas da voudinellat em diskouarn; ha keus a deuas d'in eus an dro zi-valo an oa c'hoariet...

Antronoz e oa ar zul. En eur vont d'an oferenn em oa aon da welet Mariannig ha Katellig, pe unan pe unan eus o zud.

Ha pa pignas an aotrou Person er gadorbreg evid ober ar pron, em boa aon bras na vije diskleriet va zorfed dirak an hoil barre-sioniz A drugare Doue, ne voe hano ebet anezan...

Eur mennoz kaer a deuas d'in : Mont da c'houlenn pardon digand an diou c'hoar ! Dies e kaver, koulskoude, me eur paotr n ont da c'houlenn pardon digant merc'hed; va Doue ! petra lavaro ar re all, pa ouezint !

Ha setu ma welis Marianig ha Katellig, goude an oferenn, e kichen ti Berrina, ar varc'hadourez madigou. Eur zonz a deuas d'in : mont a ris da di Berrina da brena gand va lod-zul, kouignou « pasianted » da ginnig d'ezo evit kaout va fardon.

Marianig a gemeras ar c'houignou, hag a lavaras d'in : — « A, ya, te eo az poa bet c'hoant da ziskar deomp hor c'heusteurenn... Met manket e oas bet, paotr, war da daol, rak ar maen a oa kouezet e kichen an tanig, a drugare Doue ! » — « Hag hon eus bet plijadur, o lipat hor mourrou, gand ar chokolat poazet mat er gastolorenn » eme he c'hoar, war eun ton goapaüs.

Chom a raen sebezet ; penaoz, manket e oan war va zaol, ha n'eo ket laez tourgouilh eo a oa er gastolorenn, met chokolat ? Mezok e oan ! Hag an diou blac'h a lavaras d'in : « Kenavo ha . . Bennoz Doue ! » hag a yeas kuit gant va c'houignou o c'hoarzin gwalc'h o c'halon...

Evid eur gentel hounnez a oa bet unan.

Ila er bloaveziou warlerc'h, ne deuas c'hoant ebet d'in ken da c'hoari troiou kamm wardro tanigou-foar-an-nec'h ar merc'hed... BREUR RONAN

D
I
V
I
N
A
D
E
N
?

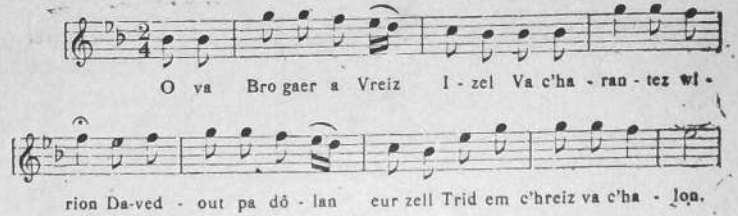
O - - E - Z
I - - L
O - A - R -
- R O , - O - T
- N - E
C' - R - I - ,
- - R E -
E - R -

Klaskit ha lakit al lizerennou a vank er gerioù - se hag e lennoc'h diou werzenn gaer.

EUR SON DUDIUS EVIT BALEADENNOU
AR SKOLIOU :

O va bro gaer a Vreiz-Izel !

O va Bro gaer a Vreiz I - zel Va c'ha - ran - tez wi -

rion Da-ved - out pa dô - lan eur zell Trid em c'hreiz va c'ha - lon.

1
O va Bro gaer a Vreiz-Izel,
Va c'harantez wirion,
Davedout pa daolan eur zell,
Trid em c'hreiz va c'halon.

2
Sed du-hont ar mor glaz-glizin,
Gouelioù gwenn-kann warnan
Ouz an aod ar wagenn lirin
A darz en eur ganan.

3
Ez gwir out-te perlezenn Vreiz,
O va mamm-Vro, Treger,
Gant traoniennou glas en ez kreiz
Ha trevoudou seder.

4
Pelloc'h eman bro Leoniz
Bro an tourioù uhel
Savet war gant ha kant iliz
Tro da « Gastel santel ».

5
E kerne na brao eo bevan
En aer skanv ar mene :
Pep tra 'zeblant seder ha glan
P'emeur tostoc'h d'an ne.

6
Sed ahont eur chapelig koant
Kuzet 'kreiz ar c'hlazenn :
Eno 'vefe gwechall eur sant.
Eno 'rae e bedenn.

7
Ha dreist-holl pezh 'ra d'in tridal
Eo kaout tro-war-dro
Roudou tud an amzer-gwechall
O deus savet va Bro.
F. VALLÉE.

Tennet eus ar pezh-c'hoari « Yann Landevenneg »

an avalou ruz

Elec'h lavarout e b'ater goude beza gwisket e zilhad, Pipi an Tregeriad bihan, a oa, eur vintinvez en e brenestr o sotal hag o vous-

kana, dibreder kaer, evel eun den ha n'en dens netra da ober etre daou benn an deiz. Gwelout a eure eur guchennig vrag a avalou ruz war an douar, pilet gant an avel grenv e-kerz an noz tremenet, e liorz tonton Bi. Dont a rae an dour en e c'henou, kement a c'hoant en doa da zanka

e zent er frouez ruz Skrabat a rae e benn o klask gouzout an doare da dizout an avalou hep beza gwelet zoken gand ar perc'hen koz. Gouzout a rae mat an ardremez; eur riboulig striz, graet gant ar yer o tischeo lia er c'harz, a oa en eur c'hornig. Hag hen trumm ha trumm dre an tou-

lig el liorz. War e varlochon e gof, stok er c'hrizenn, ez eas Pipi heleg an avalou. Ha traou buan er godellou, traou c'hoaz etre ar c'hroc'hen hag ar roched, etre ar bragez ledan laset start diouz an traon hag an divesker !

Teoat e oa Pipi eus an hanter, e diou vu

AN AVALOU RUZ - Kenda'c'h.

vunutenn; laouen oa-hen, ha mont a eure buanika ma c'hellas war-du e ribgul gand e zamm... Siouaz, evitan, pa oa o pignat, Fransou koz a zigouezas warnan gand e vaz er vann. Trefuet holl, Pipi, deuet da veza re deo, n'hellas mui tremen dre doull ar yer; tapet er griped, e tapas c'hoas eur roustad bazadou. Evit mont en tu-all d'ar c'harz, oa bet red d'ezan diwiska e roched hag e vragez, ha lezel gand e ferc'hen an avalou ruz.

An aon en devoa bet ar c'hrennard, ar c'hrabisadennou a oa dre e gorf, ne vijent bet neuteur a dra, na ne vije ket bet deuet an archerien d'en em emmelout eus an darvoud evel ma oant!... Breman an tad a ouie en devoa eur mab laer, an dud er barrez a ouie en devoa Pipi bizied kamm, e oa eul lampon bihan, ha netra ken!...

Brao oa bet d'ezan, pa asantas Fransou goz lezel an abadenn evel ma oa, gant ma roje an tad

FARSEREZ

Lizig. — Mamm: daoust ha va diou-skouarn a zo d'am gouzoug pe d'am dremm (bisach)?

Ar Vamm. — Perag, kêzez?

Lizig. — C'houi 'peus lavaret d'am c'hoar vras gwalc'hi d'in va gouzoug hag e walc'h d'in ivez va diou-skouarn!

ugent lur dic'haou d'ezan

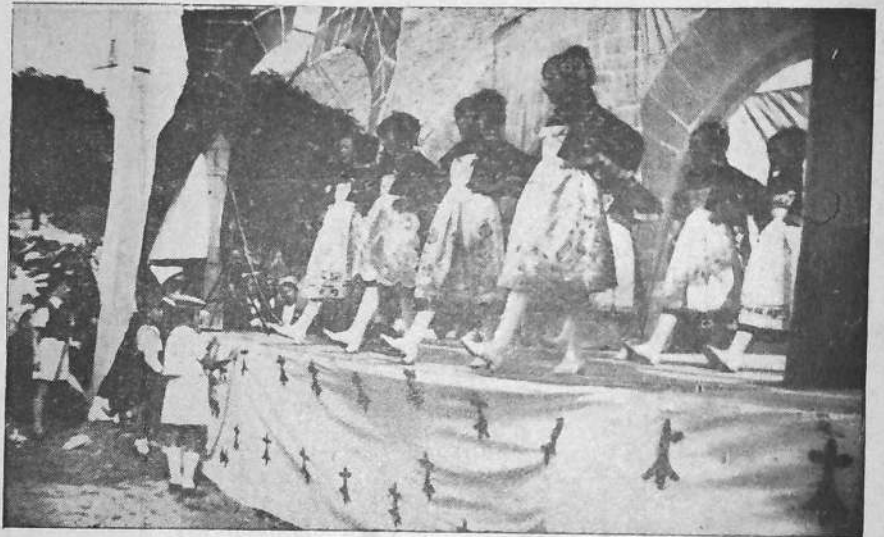
« Lezit tra ho nesa, braoik el lec'h m'eman, rak biken eurusted n'ho peus da gaout gantan. Laerez na miret madou den. Gant gouiziegez na ri biken. »

Leiz ar FLOCH

Tennet eus « Youll Breiziz »

Ar vugale er Bleun-Brug

Merc'hedigon skol Santez Berc'bed Loperhed, ker koant en o dilhad Bretonezed, a weler aman oc'h ober koroll: « Ar C'haz koat »

« Skeudenn an Ouest-Eclair »

DIZALE E KAVOC'H AMAN EUR GENSTRIVADEG

GONIDEIEN KENSTRIVADEGOU AR BLEUN-BRUG

KENSTRIVADEG AN DISPLEGA

(Istor Breiz; war 40 Kenda'c'h)

Eil Rummad. — Priz kenta: Loeiza Castel, Plouvorn, 36 p 1/2 war 40; — 2. Yann-Loeiz, Landivisio, 35; — Madalen Crenn, Plouvorn; Job Abgrall, Landivisio, 34 1/2; — 5. Loeiza Biannic, Yveta Kerriou, Plouvorn; Fransez Bieas, Herri Quere, Landivisio, 34; — 6. Mari-Josef Morvan, Plouvorn; Anna ar C'hoir, Plogonneg; Marc'harit Riou, Plouvorn; Job Mevel, Landivisio; Jak Bonderf, Landivisio; Bernadeta Troadec, Plouvorn, 33 1/2; — 7. Lociza Corbel, Yvona Breton, Mari Gwilherm, Julieta Berthevas, Plouvorn; Francis Kerouanton, Sant-Thonan, 33; — 8. Per ar Gwenn, Alan Quemener, Landivisio, Helena Dagonn, Simona Tanguy, Plogonneg, 32 1/2; — 9. Janig Abgrall, Mari Argouarc'h, Plouvorn; Albert Falc'hun, Sant-Pabu, 32; — 10. Loeiz Bleas, Yann

Cousquer, Landivisio. Yann Laot, Sant-Pabu, Yvon Cabon, Irillac, 31 1/2; — 11. Jermena Morvan, Plogonneg; Yann ar C'hoir, Landivisio, 30 1/2; — 12. Yvona ar Borgn, Mari-Cristhine Castel, Renea Moan, Plouvorn, Yann Peron, Landivisio, 30; — Aline Tymen, Alice Filipot, Plogonneg Moris Quere Landivisio, Marsel Morvan, Gwineventer, 29 1/2 — 14. Yvona Carrer, Plouvorn, Tereza Sezneg, Plogonneg, Yann Caroff, Landivisio, 29; — Marsel Thepaut, Dirnon; Lucien Bothorel, Job Maget Landivisio; Yvon Pillier, Sant Pabu, Mari ar Scannf, Plouvorn, 28 1/2.

da heulh

DIGASIT D'EOMP FOTOIOU! rak eur blijadur vras e vezo evidomp embann, poltrejou lenne-rien ha lennerezed « Feiz ha Breiz ar Vugale »

Ar merour: Herri Caouissin, Scrignac, Finistère. C.C. 27165 Rennes
Mouladuriou Ronan, Pleyber-Christ, Bro-Leon, Breiz.

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

Nnn 49
6vet bloavez

I
a viz
Genver
1938

KANNAD AR VRETONEZ VIHAN
Embannet diou wech er mia - Rebet gand Herri Caouissin

Ra deurvezo gand an Aotrou Doue beza mat ha laouen ouz Breiz hag he bugale' edoug ar bloaz nevez all-man.

1
9
3
8

Kliched «An Oaled»

— Bloavez mat, eme d'eoc'h, Annaïg Cueff, laouen !

Annaïg Cueff ! Klevet ho peus hano, sur-awalc'h, eus an A. hag an Itron Cueff, ar gane-rien vrudet a ra tro ar bed, koulz lavaret, evit kana soniou Breiz. Mat, Annaïg eo o merc'h, ha krog eo da vale dija war roudou he zad hag he mamm.

Kana 'ra evel eun eostig, ar « Yarig Wenn », « Ar Pilhaouer », « Toutouik »... hag all. Dansal a ra evel eur c'horrig, gavotenn Pont-Aven, bal a zaou, ar Jimnaska, ar stoupik, dans ar c'hleze...

Ha gand ar bloaz nevez, e kas d'eoc'h he c'hoanta mouse'hoarz...

Ha n'he deus nemet 4 bloaz.

oferenn
ar beleg maro

gant L. CALVEZ

bloavez mat !

Bloavez mat d'it, bugel dinam
A vouse'hoarz war divrec'h da vamm ;
Ra skuilho Doue, deiz ha noz,
War da gavell, gliz e vennoz !

Bloavez mat d'it, skolaer bihan,
War da leor stouet hep ehan ;
Ra ve Doue da Vestr kenta !
Desket eo dreist an desketa !

Bloavez mat d'it, o Breiz va Bro,
Ken krenv da feiz ha da zero :
Ra vo e dorn ar yaouankiz,
Hejet banniel flamm da frankiz !

An Tad L'HELGOUAC'H, O. M. I.

Lenrit an istor-man war ar bajenn 2

oferenn ar beleg maro

An istor-man, va bugale, a zo gwir-bater. M'hoc'h eus poan o kredi, it da Vro Sant-Brieg, hag eno e kavoc'h tud hag a lavaro d'eoc'h o deus anavezet mat Yann Geren a respontas an oferenn, eun nozvez, da unan maro.

Evidoun-me a lavar d'eoc'h war eun ar pez am eus klevet gant Yann Geren e-unan. Eun deiz e oamp bodet endro d'ezan, evit klevet e istor :

«D'an amzer-se, va bugale, eme Donton Yann, aboe ez eus pell, e oan kurust evel ho kamarad Saik Kastel. N'em boa neuze nemet c'houec'h vloaz. O chom edon en eur geriadenn pellig awalc'h diouz ar vourc'h, hep norolaj na netra da lavaret d'eomp an eur. Evit gouzout an eur e veze sellet ouz an heol pe graet diouz kan ar c'hilhog.

En dervez-se diouz ar mintin, e savis abred, evel kustum, hag hep ober trouz gant aoun da zihuna ar re-all, me a redas d'an iliz. Goude beza treuzet ar vered, ez aen en iliz dre zor vras ar porched, a oa digor evel kustum. Er sakreteri, buan ha buan, me a wiskas va dilhad-kurust, rak ar beleg e seblante va gortoz, hag ar beleg-se n'oa nag an Aotrou Person nag an Aotrou kure ; biskoaz n'em boa e welet c'hoaz.

— Eur beleg estranjour eo, a sonjis. Sur-mat em bezo eun dra bennak digantan goude e oferenn.

Abalamour da-ze, e vez atao eur pezh lorc'h er gurusted, o respont an oferenn d'eur beleg diavèziat.

War an aoter edo ar goulou war-elum. Ar beleg a lakeas ar c'halur war ar men-sakr, ha goude beza troet eur follenn bennak eas al levr-ofenna e tiskennas e-harz an aoter, hag e stagas

gant e oferenn.

Souezet kenan e oan o welet pegea izel e komze ha ne rae tamm trouz ebet o vale.

Pa skuilhis dour war e vizied e welis e oant treut ha digig evel re an Ankou, met kement-se ne reas aoun ebet d'in, hag e respontis d'ezan an oferenn beteg ar fin.

Mouget ganin ar goulou, e tizrois d'ar sakreteri, ha neuze avat e oan souezet maro, o welet n'oa mui beleg ebet eno

— Daoust hag e pelec'h eman ? a sonjis.

Gortoz a ris, gouzout a rit perak: abalamour d'in da gaout digantan eun dra bennak.

Skuiz o c'hortoz an estranjour ha ne zeue ket ez is kuit er fin. Met p'edon o tremen dre ar porched setu ma klevis ar c'hloc'h o sini an eur: unan, daou, tri.

Feir eur. Va Doue, n'eo nemet teir eur ?

...Ha neuze, va bugale, n'ouzoun dare petra dremenas em spered, ar pezh a zo sur eo, e voen spontet oc'h en em gaout eno va unan penn, e kreiz ar vered hag e kreiz an noz.

Aet eo kuit eus va spered, ar sonj eus ar be-

leg estranjour, eus an oferenn. Me a reas gaol warzu va c'hêr, hag en eul lamm edon em gwelle kuzet mat dindan va linseriou, hag e krenen, e krenen, ken e sklake va dent em ginou.

N'ouzoun ket aboe pegeit e pade va spount, pa glevis monez douz va mamm ouz va gervel:

— Poent eo sevel, Yannig, a lavare, kerz da respont an oferenn.

— Nann, ne 'z in ket, emezoun o lenva. Ne zin mui biken, biken, da respont oferenn ebet.

Va mamm a gave d'ez i edon oc'h hunvreal.

— Sao ta va mabig.

— Savet oun bet; gwelet a rit eman ganen va dilhad, hag em eus dija respontet... respontet... an oferenn.

Hag e kontis d'am mamm an istor penn-da benn: an nor digor war an iliz, ar goulou war

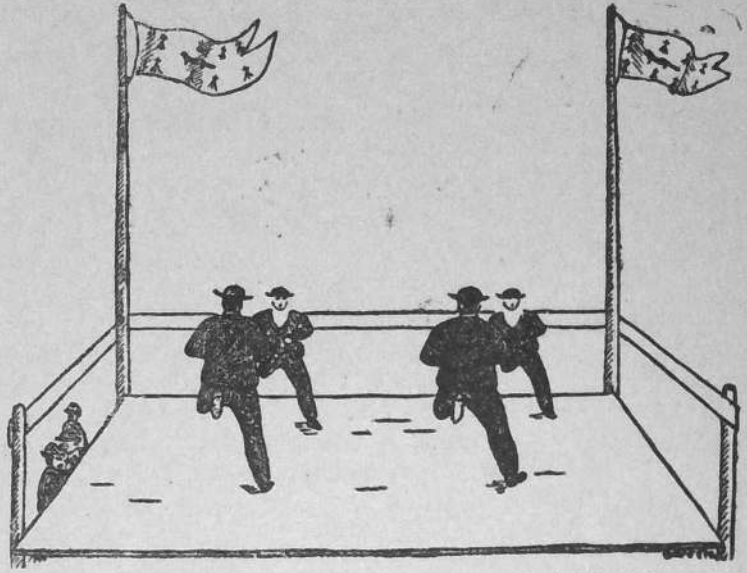
koroll ha kan ar bastored

E Poullaouen, e zisklerier bep seiz vloaz Ginivelez ar Mabig Jezuz. Er pezh-se, ez eus eur c'horoll sebezus a-walc'h, hanvet **Dans ar Bastored**.

Ar Bastored eta, p'en em gavont dirak ar Mabig Jezuz, evid ober plijadur ha diskouez d'Ezan o levenez, a zans evel m'her gweler war ar skeudenn-man, en eur gana ar zon goz-man :

Pa c'hanas Jezuz da Nouel
Ebarz bro ar Jude,
An deiz-se oa solanel,
Hag ar joa oa ive.

Kliched An Oaled

Gant gouelioù Nedeleg hag ar Bloaz Nevez, eman ar c'hiz da ober staliou kaer. Setu aman eur Vadiziant e Breiz, gwelet a-dreñv kein gwerenn vras eur stal.

an aoter, ar beleg dianav, e vale didrouz... hag er fin tri daol an horolaj.

Va mamm ivez a voe spontet, a c'hellit kredi.

— Selaou aman va mabig, sae daoust da se, ha deomp hon daou da gaout an Aotrou Person.

Eun all hag a voe souezet o klevout an danevell eo an Aotrou Renod, d'an ampoent-se person ar barrez.

— Va faotr, a lavaras d'in an Aotrou Person, Doue a-wechou a ro aotre d'ar re varo da zont war an douar, hag eno gant sikour ar re veo, da beur-ober o finijenn. Bez di-

nec'h eta da spered, rak ar beleg az peus respontet d'ezan an oferenn en noz-man, ne vanke sur-a-walc'h nemet an oferenn-se d'ezan a-barz mont d'ar Baradoz. Bez laouen eta va mab !

Ha setu penn-da-benn istor tonton Yann, a gousk pell-zo e gousk diweza e bered Sant-Rok da c'hortoz ar Varn ziweza. Evel ma 'z oa eur c'hristen penn-kil-ha-troad, eman hirio, hep douetans, e Baradoz an Aotrou Doue, eürus da viken gant ar beleg en deus respontet d'ezan an oferenn pe'edo c'hoaz kurust bihan e barrez.

Ne oa bihan, ne oa bras,
Hep kaout present da zigas
Evit rei, evit rei,
Evit rei, rei, rei, rei,
Evit rei da Jezuz,
Ar Roue glorius.

E oa betek tri Roue
Diwar zu an Afrik,
'Zigasas peb hini 'nê
Eur present magnifik,
Gand eur gwir intansion
Ha gant kals devosion
Hag an aour, hag an aour,
An aour, aour, aour,
Hag ar myrth, an ezans.
Gant peb seurt reverans.

Unan 'zigas eun oan gwenn,
Evit rei d'ar bugel,
Eun all eur banne dienn,
Ebarz en eur skudell,
Eur paour gant kalon leal,
A ginnig bara segal,
Evit rei, evit rei,
Evit rei, rei, rei,
Evit rei da Vari
Ha da Josef ganti.

Diwar «LA DANSE BRETONNE», al leor dispar evit deski er skolioù korolloù Breiz - Tonioù, an doare dansal, skeudennou. a zo ennan. Priz: 20 lur. Her goulenn ouz an oberour: E. Galbrun, Bégard, C. d. N.

DRAPO NEVEZ BREIZ

Ar re ac'hanoc'h, bugale geiz, a zo bet e gouelioù Bleun-Brug Plougastel, o deus gwelet drapoioù, evel an hini a welit amañ o ficha ouz ar prenester ha douget e prose-sion Pardon s^t Gwenole a-us relegou ar zant bras. An drapo-se ivez a oa o ficha war doenn Ti-Breiz, e diskouezadeg Paris e-vel m'ho peus gellet her gwelout war golo 47^{vet} niverenn ho kannadig.

Kliché «Nouvelliste de Bretagne»

Drapo nevez Breiz eo hennez !
An drapo a zo eun dra da veza gwelet a-bell hag a vez grêt gant liouioù ar vro. Banniel Rouaned Frans, gwechall a oa gwenn gant lili alaouret warni. Drapo nevez ar Frans a zo bet grêt gant al liou gwenn-se, tapet etre liou glas ha ruz kêr Paris Banniel Duked Breiz, gwechall, a oa gwenn gant herminigou du warni ; drapo nevez Breiz a zo miret ennan ivez skoued an Duked, gant an nao herminig ha staget outan liouioù gwenn ha du skoued Roazon kêr-benn Breiz; peder riblennad wenn a zo ennan ha pemp riblennad zu; ar peder riblennad wenn a verk pevar eskopti Breiz-Izel e lec'h ma komzer brezoneg, da lavaret eo. Kastel-Paol (Bro-Leon), Landreger (Bro-Dreger), Kemper (Bro-Gerne), Gwened (Bro-Wened).

Ar pemp riblennad zu a verk eskoptioù Breiz Uhel, el lec'h n'eus ket kalz a vrezoneg, da lavaret eo : Roazon, (Bro-Roazon), Naoned (Bro-an Naoned), Sant-Malo (Bro-Sant-Malo), Sant-Brieg (Bro s^t Brieg), Dol (Bro Zol).

En drapo-se eta ez eus hano eus hor Breiz-ni a-bez, ar pezh a zo eun dra gaer; hag a-hënt-all an dresadenn anezan a zo brao.

Eun dra vat e vije kaout e holl diegeziou Breiz an drapo breizat, hag er skolioù ivez, evel m'he deus grêt eur vestrez-skol eus Bro-Leon.

Karit eta drapo ho pro, Bretoned ha Bretonezed bihan, rak :

Evel eun êl mirer, o tiwal Breiz,
Derc'hol a ra gantan he feiz
He c'harantez, he frankiz, he mennoz,

Ar foto-man a ziskouez d'oc'h drapo Breiz stouet dirak kroaz Ruc'ven, e Plouider, d'ar 25 a viz cost diweza. Ar greaz-se a zo bet savet war an elachen e lec'h ma voe kanned an Normaned, breman, mil bloaz.

He douar, kavell an tadou koz :
Hol levez, hag hon holl vadou,
An drapo o c'huz dindan e blegou. -1-

1 - A. de Carné

Soudard bihan Breiz

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

Nnn 50
5vet bloavez

20
a viz
Genver
1938

KANNAD AR VRETONED VIHAN
Embannet diou wech er miz - Renet gand Herri Caouissin

« Bevet eta va c'hannadig karet, hag en em skignit etouez Bugale Breiz evid o sikour da garet
o Bro ha da jom fidel da Zoue ! »
Marc'harit ALLAIN, eus skol gristen Tremeven.

ho niverenn 50 eo !

Abaoe miz here 1933, ez eus bet embannet :
50 « Feiz ha Breiz ar Vugale » dishenvel.

Ar pezh a ra :

822 pajenn - 12.630 linenn brezonek - 1027 skeudenn.

Abaoe ma 'z eus anezan ez eus bet moulet :

59.245 NIVERENN E YEZ BREIZ

PORZ-MOR KAMELED GOUDE AR GLAO
(Diwar Daolenn E. Bouillé)

Klichéd an Nouvelliste de Bretagne

Pesk burzudus SANT KAOURINTIN kenta eskop Kemper

En amzer wechall, e koad Neved, e kreiz Bro-Gerne, e veve daou vanac'h, unan koz: Primel, hag nuan yaouank Kaourintin.

An hini koz, Primel, dre ma n'en devoa feunteun ebet e kichen e lochemn, a ranke ober eur gwall bennad hent bemdez, en eur jilgammat, evit mont da gerc'hat dou.

An hini yaouank, er c'hontrol, en devoa eur feunteun eus ar re sklêra, harp ouz e beniti, hag eur pesk burzudus ebarz. Bemdez, war a leverer, e troc'he eun tamm anezan, hag, a-benn an deiz war lerc'h, e veze adarre en e bez.

Eur wech ma oa Gralon, roue Gerneviz, o chaseal al loened gouez, e tigouezas gantan en em gaout, skuiz-marzo ha naon-du d'ezan, dirak peniti sant Kaourintin. Ar manac'h, na petra ta, a aozas d'ar Roue eun tamm eus e besk...

Ha Gralon dre anaoudegez vat, a roas neuze d'ar manac'h santel al lodenn eus ar c'hoad bras a deuas diwezatoc'h da veza parrez Ploudiern, e harz ar Menez-Hom. Kaeroc'h a reas: kas a reas ar manac'h da Dour, hag e voe sakret eno eskob evit Bro-Gerne. Pa zizroas da Gemper, Gralon a lezas gantan e balez da zervijout da iliz.

Kaourintin a varvas da fin ar pempvet kantvet. En e iiz-veur, e Kemper, e virer c'hoaz eun askorn bras eus e vrec'h.

Tennet eus Buhéz ar Zent Y. V Perrot

SELAOUIT' TA !

T. S. F. — Da noz an 31 a viz kerzu diweza, e Radio Athlone, e Atha - Cliath, kêr-benn Eire (Iwerzon) ez eus bet eur veilhadek keltiek.

Komzet yez eus bet ouz an holl broiou keltiek hag e yez pep hini anezo.

Hor c'henvroad mat Mill Arden, kannad ar Bleun-Prug en Eire a oa bet pedet da ober lod ar brezoneg.

Ar pezh a ziskouez ne raer ket a fae dre ar bed, war yez ar Vretoned.

An A. Ernault, rener Breuriez-veur ar Brezoneg hag a oa desket bras war ar yezou keltiek a zo maro d'ar 6 a viz genver diweza.

Ar Vretoned vihan a lavaro eur bedennig evid ene o c'henvroad brudet a labouras kement epad e vuhez evid silvidigez ar brezoneg.

En eur skol a ziavez Breiz, Feiz ha Breiz ar Yugale a zo digemeret gant levenez, gand ar Vretoned Vihan a zo enni. E skol Sant Yann Vosco Pouillé-les-Ponts de Cé, e kichen Angers eo e tigouez an dra-ze. Daoust ma n'e-maint ket e Breiz, ar garantez evid o bro hag he yez a chom beo e kalonou bugale ar skol-se.

Eur wiskamant nevez breizek

Mari ar Barz, eus Lesneven, he deus kaset d'in he foltred gand ar geriou-man skrivet ganti : «Tout an dud a lavar d'in oun koant, gant va gwiskamant brezonek, ha gwir eo ?...»

— Ya, sur, Mari gêz, ha ker koant em eus ho kavet, ma c'houlennis raktal ouz rener Feiz ha Breiz ar Vugale, e embann.

Petra sonjit eta, c'houi, lennerezed keiz, eus ar wiskamant-se, a c'hiz nevez, ha breizek kouslkoude, a zoug ho mignonez Mari ar Barz ?

Ha plijout a ra d'eoc'h ?

Setu aman penaoz eo grêt: war ar penn, e welit eur gabell, eun tamm e giz Plougastel. Dirinon pe Gemper, grêt e voulouz du hepken, ha war an tu dehou, ez eus eun herminig zu speget war eur groaz keltiek e mezer gwenn. Stag outi, e welit diou zeizena hirr: unan a zo gwenn hag eben, du.

Ar jiletenn a zo e mezer glas, gant nozelennou gwenn, ha dindan ar jiletenn-se, eun hivizenn wenn. Ar vroz a zo e mezer pe e voulouz du.

Diwar ar wiskamant-se e c'heller ivez ober unan evid ar baotred — arabad d'eoc'h c'hoarzin, lennerien — :

E lec'h ar gabell, e touger eur boned ledan e giz Plougastel (evel an hini a zoug ar paotr a zo war bajenn kenta F. ha B. ar V.); ar jiletenn a zo henvel, ha dindani, eur rokedenn wenn hag eur gravatenn barrennet gwenn ha du hag eur bragez hirr du. (1)

E skol gristen Plouider, lod eus ar merc'hed a zo gwisket da zul evel Mari ar Barz. Bet int bet er Bleun-Brug warlene hag e pardon ar Folgoat, e giz-se. An dud a zelle outo, ha n'eo ket souez, ken drant ma oant, m'hel lavar d'eoc'h, lennerezed keiz.

E gwirionez, setu aze dilhad sul ha n'int ket keroc'h eget re all grêt diwar re ar c'hêriou (??), met eun tamm keroc'h.

Ra vezo gwelet dizale, kalz a vere'hedigoù, gwisket evel Mari ar Barz

hag he mignonezed eus Plouider.

Evel just, ar re a zo eus Loperhed, Cast, Plougastel, Tremeven, ra zalc'hint kentoc'h d'ar gwiskamantou breizek kaer a zouger er parrezioù-se.

Ra vezo bugale Breiz speredek kaer, desket mat ha gwisket drant.

NAIG

-1- Ar gerent pe ar mestrezed-skol a garfe kaout muioc'h a sklerijenn hag a aliou war ar wiskamant a reomp hano anezi aman, n'o deus nemet skriva da : UNION DES OEUVRES BRETONNES, Pleyber-Christ.

OSTALERI MALVOCH, harp ouz Ti-Breiz ha ne vezo ket gwelet ken, dizale war lez ar Seine, rak Diskouezadeg Paris ne zigoro ket er bloaz-man.

HON NIVERENN 50 EO ! - Kendalc'h - Ho kannadig a zo paour, gwir eo ! met da vihana, gret eo gant Bretoned ha skrivet eo, er yez kaer se a gomze, hor Sent, tadou hor Bro, a gomze sant Yvon, patron Breiz, ha santez Anna p'en em ziskoueze da Nikolazig.

Dirazon ema an niverenn genta, hini miz here 1933 ha lenn a ran ar c'homzou-man a skriven neuze d'hol lennerien :

— « Ezomm ho peus da zeski ar brezoneg, kaera tenzor hor gouenn, ene Breiz, banniel beo hor bro-ni; daoust peger gwasket eo bet hag ez eo c'hoaz, e vev hag e vevo da virviken keit ha ma 'z ay ar bed en dro».

Hag ho lakat a ran, c'houi lennerienn ha lennerezed « Feiz ha Breiz ar Vugale », dreist ar re all, rak n'eus netra kaeroc'h evid eur Breizad eget karout ha difenn an tenzoriou-man : Feiz ha Breiz !

Dalc'hit eta d'ar gerioù-se hag eus barr an nenv, an Aotrou Doue hag hor Zent, a lakaio da goueza warnoc'h o gwella bennoz.

HERRI C.

An daou

wesklev

(Mojenn Iwerzonek)

Daou wesklev, Julig hag Yfig, a oa oc'h ober eun tamm-tro, ha setu ma kouezjont, a-daol trumm, en eur zailhad laez livriz.

Julig a oa eur spered debret hag a veze atao prest da veza diskaret gand an distera tra a stourme outan.

Yfig, hen avat, a gemere a galon vat, an trubuilhou a zigoueze gantan.

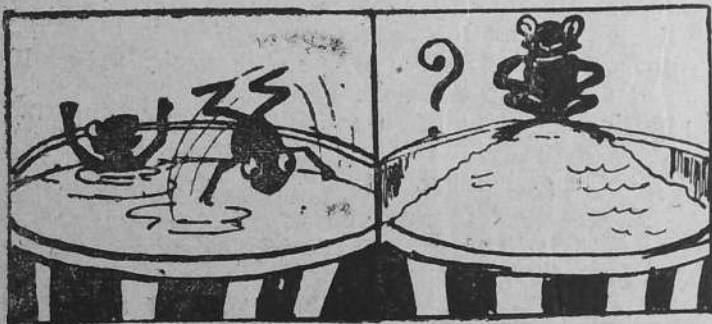
Julig eta, pa welas e pelec'h e oa kouezet, a youc'has, en eun doare truezus, hag o welet n'helle ket lammat er maez eus ar zailh, en taol kenta, e fallgalonas hag e voe beuzet.

Met Yfig, hen, a zonje: — «N'eo ket dà d'in en em jala kement-se; beo oun c'hoaz... arabad fallgaloni eta.»

Hag e lammas a gleiz hag e lammas a zehou hag e lammas kement ma troas an dienn en amann; hag eur wech m'en devoa gellet en em harpa war e bezenin amann e reas eul lamm diwarni, er maez eus ar zailh !

Kentel da denna eus ar vojennig-se :

« Arabad morse fallgaloni »

GONIDEIEN KENSTRIVADEGOU AR BLEUN-BRUG

KENSTRIVADEG AN DISKLÉRIA

- Kendalc'h -

III. Rummad ar vugale etre 12 ha 14 vloaz TAD KOZ DA ZEL

8. Julieta Pasquet, Speied, 50 1/2; — 9. Clara Keo, Plogonnet; Yvona Sihoan, Plouvorn; Anjelika Loyer, 50; — 10. Madalen Korlosker, Plouider; Renea Moan, Plouvorn; Mari Pasquet, Speied; Janed Benjamin, Loeza Guichouz, Speied, 49; Annaik Briant, Ar Folgoat; Elisa Louboutin, Plogonnet; Janed Bailh, Mari Conan, Amelia Boniou, Speied, 48; — 11. Helena Keromnes Plougastel, Yvona Doussaint, Alan Abiven, ar Folgoat; A. -M. Malejac, Plougastel, 45; — 12. Marsel Morvan, Gwiniventer; Christiana ar C'horr, Plouider, 44; — 13. Mari Trevidig, Speied; Yvon Gabon, Landerne, 43; — 14. Loeiz Binanic, Plouvorn, 40 poent.

Moueziou ar Vereuri

MOUEZ AN DENVED

Hor mereuri a Goad-Bleiz
Braoa hini 'zo e Breiz !
Eno ez eus eur bagad
A ouspenn triouec'h danvad;
Selaouit-i o veiat :
Bè, bè, bè !

MOUEZ AR C'HI :

Eno 'man Loullig, hor c'hi,
...Daou vignon ac'hanomp-ni !...
Hèn 'ya da gas an denved
D'ar park hag an holl loened;
Hen 'harz ouz an haihoned:
Waou, waou, waou !

MOUEZ AR SAOUT :

Pa vez amzer gaer en hanv,
D'ober eun dro-bell ez an
...Piou 'zo du-hont, a lèret ?...
Selaouet hag e klevfet !
Sed e kanont holl kevret :
Mou, mou, mou !

MOUEZ AR C'HILHOG :

Eur c'han a zo d'in eur marz
Pa vez an deiz en e darz !
Gand ar beure e sav sklér,
Gwechou hir, ha gwechou berr;
An holl her c'blev er c'harter:
kô kô gô, gô, gôk !

F. VALLÉE. Diwar kembraeg Edgar Philips.

Merour Herri Caouissin, Scrignac Finistère, C.C. 37165Rennes

Mouladurioù Ronan, Pleyber-Christ, Bro-Leon, Breiz

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

Nnn 51
5vet bloavez

15
a viz
C'houevror
1938

KANNAD AR VRETONEG VIHAN
Embannet diou wech er miz - Repet gand Herri Caouissin

Ni Breiziz a galon karomp hor gwir vro.
BRO GOZ MA ZADOU - Taldir

D'HOR MAMM
SAHTEZ ANNA
D'AR BIKOUH
VARIA
D'HOR SALVER
BENIGNET
NI VO FIDEL
BEPRED

PETRA SONJIT EUS AN DAOU
GI BARBET MAN ?
DOARE O DEUS DA VEZA
GWALL LAOUEN RAK AR PRIZ
KENTA O DEUS BET EN EUR
GENSTRIVADEG CHAS !

An daolenn-man a
weled e Chapel Breiz
e Diskouezadeg
Paris hag a verk

Devosion
eun Tiad-Tud
diwar ar mêz :

An tad a ginnig
da Zoue e ed;

Ar verc'h
he glanded ;

Ar vamm
he ziegez.

Kliched « Bretagne »

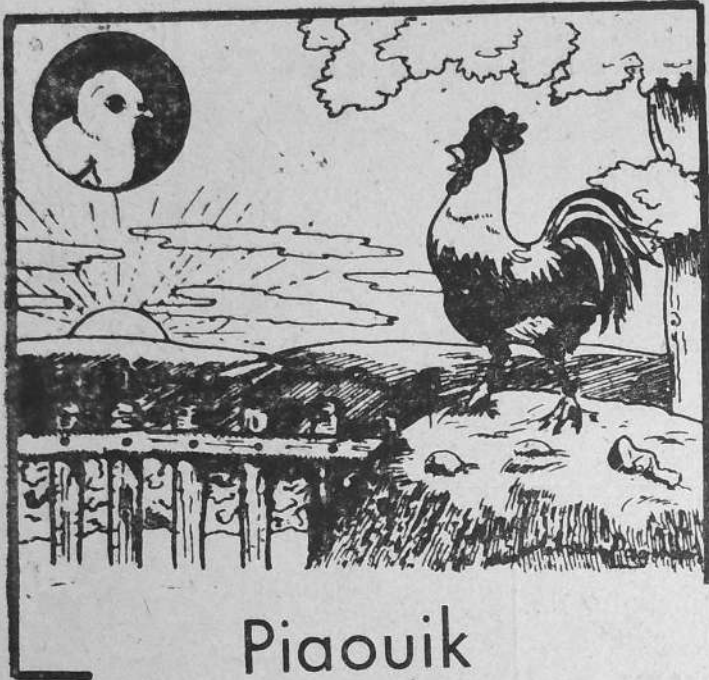
AR BLEUN-BRUG
a vezo grêt er bloaz-
man e bro-Dreger
e Lanuon
eus an 20 d'ar 24 a
viz east.

Bugale, n'it ket da gaout mez eus ar
brezoneg; komzit hen, gant lorc'h, e-
trezoc'h, hag er gêr. Ho tad hag ho
mamm a vezo eurus bras o welet o
deus bugale hag a oar komz mat yez
o zud koz. Kement-se ne viro ket ou-
zoc'h da c'houzout mat ar galleg ; ar
vugale desket mat war ar brezoneg eo
ar re a vez ar re grenfa war ar galleg.

Kliched an Nouvelliste de Bretagne

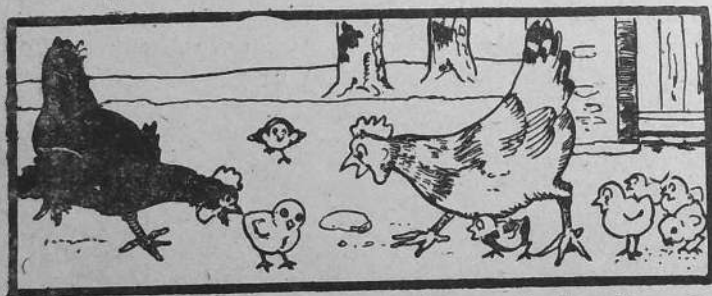

Piaouik

Gwechall e oa e Breiz-Izel eur c'hilhog kaer hanvet Kaner-Kaer ha n'eo ket heb abeg eo e oabet roet an hano-ze d'ezan rak pa zave war e dreid ha pa zistage e «gotogogog» ne oa kilhog ebet e Kastell-Paol, na tro-war-dro, trec'h d'ezan: nak e Leon, nag e Kerne ne oa hini par d'ezan.

E Roudouz-an-Dour, e kichen Kemper, e oa eur yar wenn hag he devoa daouzek labous bihan, melen aour; unan anezo a dapas brud e berr amzer; Piaouik oa e hano, eul labous ha m'oa nemet lorc'h en e gorf; a vec'h m'oa, torret e glosen, ma tigoras daoulagad bras ha ma chomas sebezet o klevet a-bell kanaouenn skiltrus Kaner-Kaer.

Pegouls, emezan, e c'hellin ober kement all?

E vamm a skrabe an douar hag a zizoloe boued d'ezan: Piaouik n'oa ket nec'het gand an debri; eun dra hepken en devoa c'hoant da ober: gouzout kana evel Kilhog Kastell-Paol!

Konta a eure e venoz da holl loened ar porz-kloz; ar C'hilhog-Indez, hag a zo koulskoude eun tamm mat a deilok, a zirollas da c'hoarzin ouz e glevet: «Asa Piaouik, hag ez pefe c'hoant, dal m'out deuet eus da glosenn, da vont da glask beza trec'h da Ganer-Kaer laka an heol, bemdez, da zavel; n'ema ket mat da benn, sur a-walc'h! Me, hag em eus eun tamm brao a oad warnout, em bevez poan oc'h ober koulz hag an Aotrou Paun! a! a! a!

Hag ar C'hilhog-Indez, an Houidi hag ar Gwazi

a c'hoarze da Biaouik. Kement-se n'hel lakeas ket da furaat tamm ebet; mont a eure da gonta an taol kaer en devoa c'hoant da ober da Vindu, ar vec'h, da Gaborig, ar c'ui ha da gement dube a welas er porz ha kement hini her c'hleve a c'hoarze leiz e gof.

Eun nozvez ma oa skler ha klouar an amzer, Piaouik a dec'has diouz e vamm ker sioul ha tra hag a gemeras penn an hent da vont da Vro-Leon da glask Kaner Kaer.

O treuzi Menez-Hom ec'h en em gavas gant Saik ar Sparfel a c'houlennas outan da belec'h edo o vont. Piaouik a glaskas tec'het met Saik a hejas e ziuaskell hag a youc'has gant kounnar:

— Petra, c'hoant az peus da veza lounket en eur c'henaouad?

Piaouik a grenas evel eun delienn:

— O vont da Gastell - Paol emoun, emezan, da lakat an heol da zavel!

— «Petra? eme Zaik, c'hoant ober goap ac'hanoun az peus; taol evez!

— Goap ebet, eme Biaouik, da Gastell-Paol ezian hag ez anl Kastell-Paol, paour kaez bihan, Kastell-

Paol a zo pell a c'han!

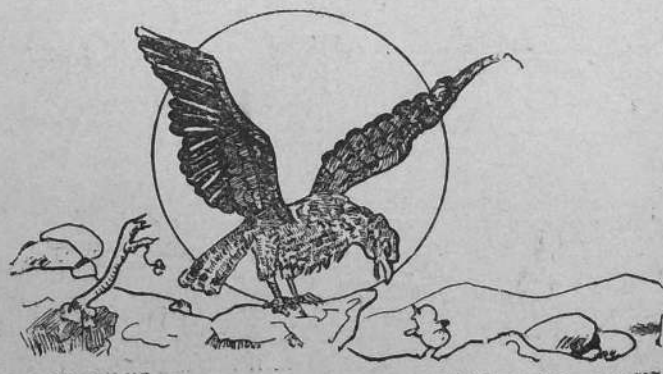
— Rodig a dro a ra bro,

en em gaout a rin.

— Ma karan me ivez! eme Zaik. Sell! truz an eus ouzit; pign war va c'hein ha me az kaso!

— Mil drugarez d'eoc'h, aotrou. eme Biaouik.

— Az kas a rin, ya, gant ma laki an heol da zavel warc'hoaz; a hent all az lounkin en eur c'henaouad, kig ha plun hag all.

Ha setu Piaouik war gein Saïk, hag'o daou, mar gouient, etrezek Kastell-Paol. Eun tammig a-raok tarz an deiz ec'h en em gavjent e kêr. Saïk a lakeas Piaouik war gorre beg tour Kreisker:

- Ac'halese e vezi uhel a-walc'h da gana ! Dis-tag da zon pa giri !

Piaouik ne grede na kana, na sellout e tu ebet, kement a aoun en devoa ha goueza d'an'douar eus a gen uhel all, rak tour kreisker eo kaera hag uhela tour a zo e Breiz

- Hast afo 'ta, eme Zaïk, ma vezo gwelet pebez kanaouenn a zistagi !

Piaouik a zavas war e dreid, a astennas e c'houzoug, a glaskas kana, met ne deuas gantan nemet... - kouik ! kouik !

Eun nevezenti a zigouezas evelato: al loar a zispakas he fenn, droug enni :

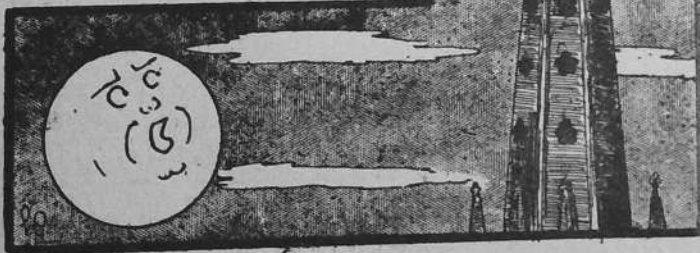
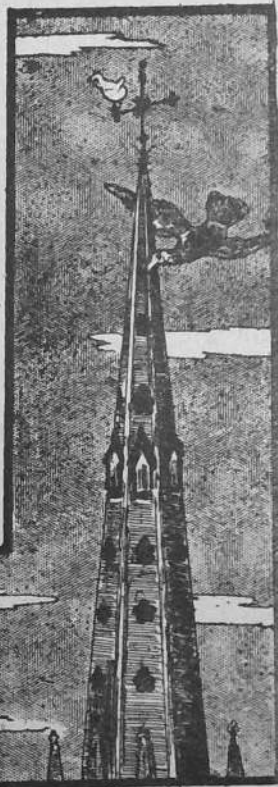
Petra, emezi, ne vèzo ket roet a beoc'h ken d'an dud da gousket !

Saïk ar Sparfel a gemeras truez ouz Piaouik, o welout peger genaouok e oa c'hoaz hag hen dougas war e ziskoaz betek porz-kloz Roudouz-an-Aour; konta a eure d'e vamm an distro lous a oa en em gavet gant he mab ha Piaouik mezok a redas da guzat etouez e vreudeur endra ma tirolle an holl da c'hoarzin d'ezan ha ma klevet adarre, a-bell. Kaner-Kaer o kana da lakat an heol da zével war Breiz-Izel.

Ar gentel a zo da denna eus an istor-man eo:

Mat al laez dous, mat al laez trenk
Mat da bep den chom en e renk

YARIG WENN

bourd ha fard

4 HA 6 A RA...?

- « Hervé Lagadeg, a c'houlenn ar mestr-skol, pegement a ra pevar ha c'houec'h ?

- Unnek, a respont Herve Lagadeg, e lagad dehou serret gantan, unnek aotrou !

DA ZISKLERIA

ar goanv

Me eo ar goanv: gand eur sae wenn
Oun gwisket eus an troad d'ar penn;
War Breiz-Izel, tri miz me ren
Ha dirazoun an holl a gren.

Me eo ar goanv: war ma brec'h d'eoc'h
E tiganan Roue ar peoc'h;
D'eoc'h e tiganan war va choug
Hader ar mad, Lazer an droug.

Kanaouenn ar goanv J. L'HELGOUALCH

- « N'eo ket. Allo. pevar ha c'houec'h...
sonj mat 'ta.

- Daouzek.

- « Nann

- Nao

- Asa, genaouek !

- Trizek neuze.

- Met, sac'h ar bier, perak ne leveres ket dek. pevar ha c'houec'h a ra dek, michans.

- N'eo ket possubl, eme Herve Lagadeg, digor frank gantan e zaoulagad, penaos a gav d'eoc'h, pegwir pemp ha pemp a ra dija dek.

Bugale ar broiou all:

«ELAI-ALAI»

(ar Gwennilied Skanv)

Evel m'her gouezit, e tigouezas, e Breiz, en hanv tremen, bugale ha merc'hed o tec'hel araok ar brezel skrijus a ra e freuz er Spagn. An darn vrasa eus an dud paour-se a deue eus eur vro vihan, kanvet EUZKADI, hag a zalc'h da feiz, da yez ha da c'hizioù he zud koz, evel Breiz. Hor c'henvroiz a reas eun digemer karantezus d'ezo. Eleiz anezo a deue eus Gernika, ker santel EUZKADI, pulluc'het d'ar 27 a viz ebrel 1937, gant kirri-nij an Alamaned.

...Ha setu ma vez gwelet breman bugale Gernika, digemeret gant person parrez ltron Varia Suresnes, e kichen Paris, o kana, o c'hoari, o koroll, dre garantez evid o bro, dindan an hano koant : ELAI-ALAI, da lavaret eo: « Gwennilied skanv ». Ar c'hardinal Verdier en deus digoret d'ezo e galon. Gant gouel ar rouaned e rannas etrezo kouign ar Rouaned, ha d'an 28 a viz genver diweza en devoe tro adarre da welet bugale Gernika, o c'hoari hag o kana dirak eur milierad tud evid e zikour da sevel e gantvet iliz nevez hag e lavaras d'ezo ar c'homzou man:

— « Penaos chom hep karet ar «Gwennilied skanv» se ker koant ha ken hegarat, o deus ranket « tec'het diouz o bro d'an oad tener m'o devoa e-« zomm da veza gwaskedet hag a zo c'hoaz en o

Eur c'horn eus Gernika distrujet

« daoulagad ar gwel eus an traou euzus a dre-
« menas dirazo hag en o diskouarn ar voud eus
« ar gerioù leun a gasoni o deus klevet; a zo
« diskaret o neizioù blot ha tec'het diouto o
« c'herent.

« O welet o dansou koant, ha glan, penaos ne
« deufemp ket da c'hoantaat gwelet 'an dud o
« trei kein d'an dansou a c'biz nevez a ra ke-
« ment, a c'haou ouz ar yaouankiz hag o tigas, en
« dro, ar c'hiz da zanzal an dansou a-wechall.

« Me va unan, mab ar menez, am eus danset
« pa oan yaouank dirak tantad sant Yann ha
« lammet, marteze, zoken, a-us an tan!

Hag ar C'hardinal, an daerou en e vouez, a glozas e brezegenn o pedi Doue ma teurvezo gantan lakat ar peoc'h da ren, hep dale, a-nevez, war douar ar Spagn.

Ha' c'houi ivez, Breiziz vihan, petit evid bugale EUZKADI, kristenien evel-doc'h, hag a zo gwall reuzoùdik breman, rak lod anezo n'o deus ken na tad na mamm.

GWENNILI BREIZ

Klitched an «Nouveliste»

War ar skeudenn-man, e weler bugale ELAI-ALAI «Gwennilied skanv» Gernika, o saludi ar C'hardinal Verdier goude ar gouel a rojont, e Paris d'an 28 viz genver diweza.

Divinadennou ?

1. — Petra ya d'ar marc'had
E deod gantan war eun troad ???
2. — Gand ar c'hoant pignat re uhe!
Ar plac'hig a z re . z . .
(lakit aman at lizerennou a vank)

Ar resfontou er miz a zeu.

Merour Herri Caouissin, Scrignac Finistère. C.C. 27166
Rennes
Mouladurioù Ronan, Pleyber-Christ, Bro-Leon, Breiz

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

KANNAD AR VRETONED VIHAN
Embannet diou wech er mis - Renet gand Herri Caouissin

Me a gar ar brezoneg abalamour heptan Breiz ne vefe mui Breiz.
(komzou unan eus hol lennerien)

DESKIT MAT
ISTOR
HO PRO

1. — Er pempvet Kantvet ar Vretoned, trec'het gand ar Zaozon fall a dec'h diouz Breiz-Veur o Bro. Treuzi a reont ar mor bras hag e reont o diskenn war zouarou goullo ha gouez an Arvor, hanvet ganto goudeze Breiz Vihan

Ar fotoiou hon eus resevet a vezo embannet war hon niverenn a zeu. Eus a bep lec'h ez eus, zoken eus an Nederland. (Holland)

Hor gwella bennoz Doue d'ar vistri ha mestrezed skol ha d'ar vugale a gendalc'h da gemeret «Feiz ha Breiz ar Vugale» !

Respontou divinadennou an Niverenn 51 :

1. — eur votez-ler. 2 — gand ar c'hoant pignat re uhel, ar plac'hig a ziskenn re izel.

Eun archer gwall yaouank eo heman, n'eo ket 'ta !... Met e Bro-Zaoz eo... hag ouspenn, gant gouelioù Morlarjez eo e weled ar paotrig-se gwisket evel eur «policeman» !

Ne chaseer ket atao gant fuzulioù, zoken en hon amzer. Ema ar c'biz ivez da chaseal gant ar falc'hon, evel ma weler war ar skeudenn-man.

Gwreg ar pesketaer

Ar mor ! ar mor glas !
 Kaerat tra da welet en hanv pa lintr e zour entanet dindan bannou an heol benniget! Pebez dudi neuze fringal diarc'hen war e draez gwennkann ha souba en e zour luskellus hon izili skui-zet gant labouriou an eost.

Ar mor ! ar mor bras !

Spontusat taolenn pa c'houez e zour dindan nerz ar gwall-amzer da glask beuzi an douar. Ha gwelet hoc'h eus eur wech bennak an daolenn estlammus-se ?

Dcomp, mar karit, war unan eus aochou roc'hellek hor Breiz, da Veg ar Raz:

Dindan ho treid, reier bern war wern, sounn, reier bras spontus; reier lieskornek, o sevel uhel er vann, evel, klezeier lemm, o c'heinou rouzet gant an heol, ha flouret dalc'hat gant eonenn ar mor garo, a verv dibaouez e-harz o zreid, evel dour eur gaoter divent, tommet gant tan diwelus kreizenn an douar.

Euzusat taolenn, pa c'houez eun avel diroll eus ar c'hornog pe ar walarn.

Neuze e welit ar mor kounnaret raz, o sevel e donnou, uhel-uhel, evel menezioù, gwenn-er-c'h o c'hein eonennek ha brallus; o tourtal, o sailhat, o tarza war ar reier garo, a gren dindan nerz mantrus o stokadennou.

Endra ma yud an avel en ho tiou - skouarn, e sav blejadennou spouronus ar mor, evel trouz ar gurun, d'ho pouzara, d'ho strafuilha evel storlok eur runmad kirri-brezel, karget a gadourien o youc'hual, o tremen war eun hent roc'hellek d'ar pevar-lamm-ruz.

Gwaz-a-se neuze, d'ar paourkaez bagig n'he defe ket c'hoaz tizet ar goudor e gwasked eur porz-mor bennak.

Brallet ha divrallet, taolet ha distaolet, evel eur spoue, savet war gern an doureier ha kerent diskaret evel barz eun islonk, ne zaleo ket anez eur burzud, da veza bruzunet evel eur c'hoariell, war eur roc'h bennak, ha da vont da strad ar mor d'en em goll da viken.

Eun amzer dudies ! Eur mor dispar, sioul evel eur melezeur.

Konan, ar pesketaer, ha Youenn, e vab, a sav en o bag da vont da besketa.

Bag ar pesketaer, luskellet flour, digor bras he gouelioù ganti, a ruz diwar-herr, dindan c'houez eun avelig, warzu an dremmwel, eun dirazi

War an aod, Soaz, en he sav sounn war eur roc'h, a sell outi o pellaat; heja a ra he dourn bep an amzer da dud ar vag: Kenavo ! kenavo !

— Kenavo !

Goustadig, ar vag a bella, a zeu da veza bagig, a ziskenn, a ziskenn, evel ma vezo vont dindan an dour, betek stewartia erfin en dremmwel pell.

Gwreg Konan ar pesketaer, eo Soaz, ha merc'h Youenn ar C'hrank, Doue r'e bardono chomet gwall vrudet dre ar vro a-bez-en abeg d'e wall-daolioù.

Eur vicher euzus a rae Youenn ar C'hrank: dre alumni gouleier war an aod, e-kreiz an noz tenval, pa veze gwall-amzer, e sache al listri war ar c'herreg ha eno, bruzunet, e raent pense, ha Youenn, goude laza ar paourkaez martoloded a glaske savetei o buhez, a laere kement tra a c'helle da gas ganlan, dre ma vezent distaolet gant ar mor.

Daoust d'ar C'hrank koz beza maro, e youl-fall a chome gwriennet doun e kalon e verc'h.

Houman ken alies ha ma kleve an avel foll e-kreiz an noz o voudal en he chiminal, o sotal dindan an nor, o storlakat ar vein-skient war an doenn, a sante o virvi e he c'hreiz, ar c'hoant diaoulek da ober evel he zad.

Aze, a-ispilh a dre kein ar gwele kloz, edo c'hoaz ar c'hrog houarn a serviche d'ezan da sacha pense war an traez ha da beurlaza perc'henned al lestr bruzunet.

Anez he gwaz, sur-mat, meur a daol fall he defe bet graet a-benn neuze.

Eun abardaez a viz Kerzu.

Ar mor dichadennet a yude spontus... Ar bar-
radou kazarc'h a stirlinke ouz gwerennou ar
prenestr...

Soaz, azezet e korn an oaled a selaou, pre-
deriet he spered.

— Amzer vat e vefe bet houman d'ar C'hrank
koz. a sonje-hi.

Kerkent e sav, evel buntet gant eun nerz
krenvoc'h egeti.

Dindan ar gwele, aze, ez eus eul letern; eul
letern koz leun a wiad-kevnid, bet d'he zad.

— Va Doue, Soaz, petra 'rez?... Arabat eo...

Mouez he c'houstians eo a gomze evelse.

Soaz avat, ne glev ket ar vouez-se, mouget
eo ganti.

Mont a ra d'ar c'hraou-saout, he letern ganti

war-elum, ar c'hrog houarn war he
skoaz.

— Sao-ta Rozenn !

Rozenn, ar vioc'h koz a sav soue-
zet. N'eo ket boaz da veza direnket
d'an eur noz-se.

Soaz a stag d'ezi eul letern war
he fenn, etre he c'herniel.

Evelse e rae he zad.

Goude beza he fenn-nasket, e kas
Rozenn a daoliou krog war an tevenn
uhel, rag-eün d'ar mor bras fulo-
ret.

Du-hont, pell, hejet-dihejet war
an tonnou, eur goulou a dosta a ne-
beudou: eur vag eo.

War an tevenn, renet gant
Soaz, Rozenn a zeu hag a ya
eus eun tu d'egile, gwech warzu

ar mor, gwech o pellaat dioutan. Ar goulou
stag ouz he c'herniel a sav hag a ziskenn dre
ma kerz evel ma ve eur goulou luskellet gant
tonnou ar mor.

Hag ar vag a dosta, dedennet gant goulou
Soaz.

Eur strakadenn skrijus a voe klevet, aze en
en islonk eonennus: mein o frigasa, gwer o ter-
ri, koad o vruzuna, kerdin o wigourrat, ha da
heul yudadennou an avel, moueziou klemmus
o sevel.

Al lestr a oa en em daolet war eur roc'h, ha
Soaz a zo laouen he c'halon ! hag e tiskenn
buan diwar an tevenn, o lammat a roc'h da
roc'h betek an dour.

Ouz skleur al loar, o tispaka bep an amzer,
dre ma 'z ae diwarni ar c'hoummoul du, e wel
aze an tarziou-mor, evel diaoulou diniver, o
tansal en dro d'ezi, o tougen war o c'hein
bruzunou mantrus ar vag brevet war ar c'her-
reg.

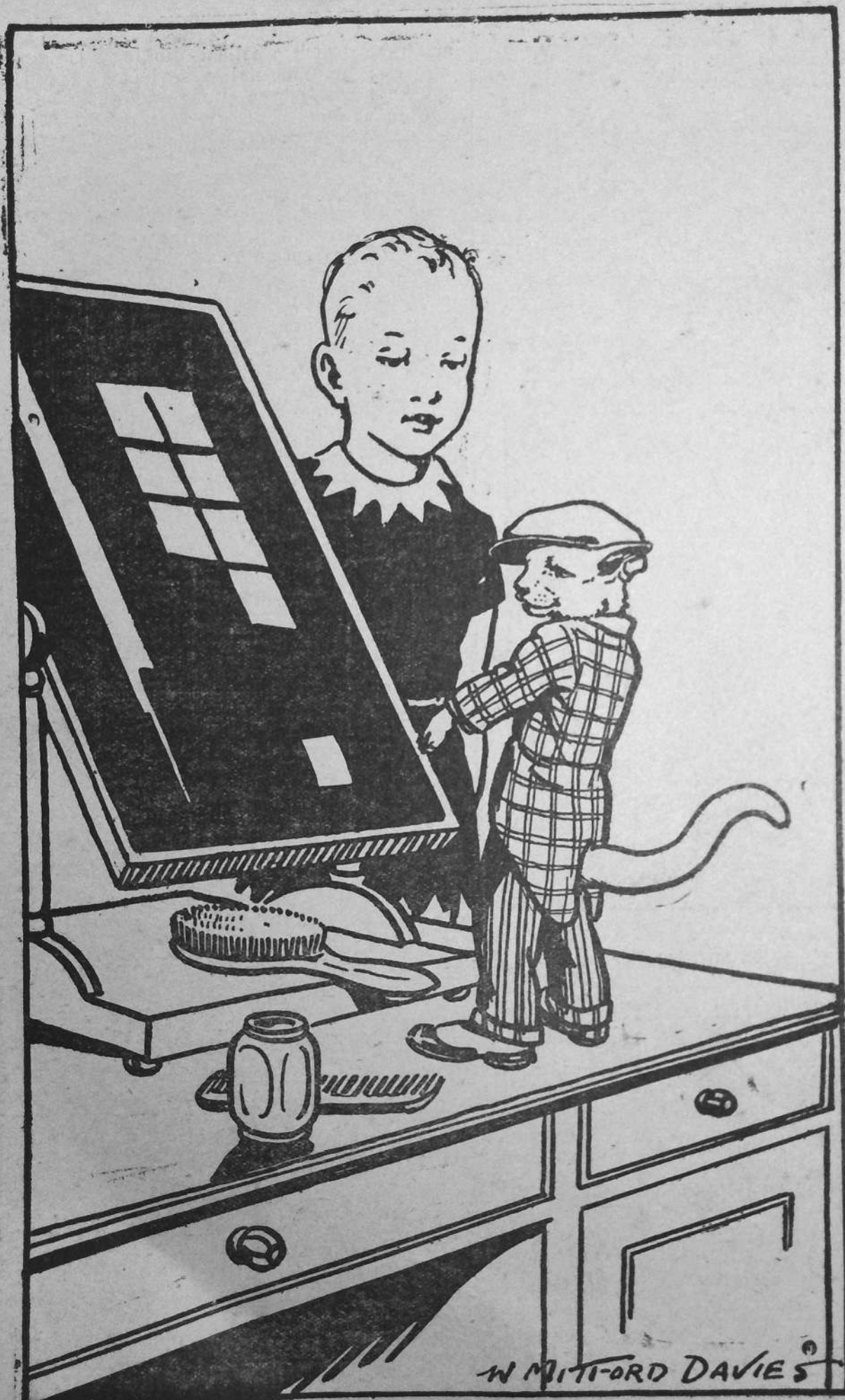
Ar mor sioulaet a dec'he o lezel war e
lerc'h dismantrou euzus eul lestr ha daou gorf
beuzet, astennet hanter frigaset war ar c'herreg
du.

Neuze, eus mesk ar c'herreg du, e savas
eur youc'hadenn doanius :

An noz o tec'hout a reas da Soaz anaout
eno dirazi he gwaz hag he mab, beuzet ganti.

V. S. diwar L. CALVEZ

M
O
R
L
A
R
J
E
Z!

Gant deziou
Morlarjez, se-
tu penaos
Toudels a wis-
k'as e gas
Tom ! ha n'ho
peus ket klas-
ket ober ke-
ment-all gant
ho ki pe gant
ho kas, c'houi,
bugale ?

W MITFORD DAVIES

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

KANNAD AR VRETONEZ VIHAN
Embannet diou wech er miz - Renet gand Herri Caouissin

Karet ar brezoneg eo ar gwella tro da ziskouez va c'harantez evid va bro
(komzou unan eus hol lennerezed)

DESKIT MAT
I STOR
HO PRO

ouz ar Franked, ha
gant sikour Doue, e voe
trec'h d'ezo.

Pelloc'h, er bloaz
818, ar Morvan leshan-
vet Lez-Breiz, brudeta
roue Bro-Gerne, a ran-
kas ivez brezelekaat
ouz an henvelep ene-
bourien. Dont a reas
a-benn anezo, en taol
kenta; met lazet e voe
dem-goude e kreiz ar
stourm, war Menez
Morvan, harp ouz abati Langonnet. Marvet
e oa evel m'en devoa c'hoant da vervel:
evid e Vreiz! Kaera maro!

Pebez tud kalonek, e oa hon hentadou.

2. — Dal ma oant digouezet e Breiz ar Vretonez a
voe ret d'ezo difenn o frankizou hag o douar ouz ar
Franked.

Gwerog, roue Bro-Werok, eo ar Breizad kenta a
rankas stourm outo, Diwezatoch, Judikaël, roue an
Domnone, den santel meurbet. a stourmas kement all

hol lennerezed

E BREIZ

... Pebez taolenn gaer eo
houman, gand an diou blac'-
hig-se, eus skol gristen Plouider
kent drant en o gwiskamant
nevez breizek, hag a lenn o
c'hannad, gand ar brasa plij-
jadur.

Ouz o gwelout, e c'hel-
lomp lavaret n'ema ket Breiz
o vont da vervel, ha c'hoant
a deu d'eun den da gana : **Dihunet out brema, ma Breiz !**

...Hag E NEDERLAND (Hollande) e
lenner ivez Feiz ha Breiz ar Vugale, ya ! Poltred ar verc'hig man a zo bet tennet er vro-se, war
aod la Haye en deiziou diweza man.

Daoust ma n'eo ket Breizadez, Cornelia Chotzen, a gemer plijadur o lenn brezoneg, a zesk d'ezi
he zad an A. Chotzen, eun den desket bras war ar yezou keltiek.

Markiz koz Kastell Du a oa unan eus an dud-chentil-ze hag a veve sioul ha didrous en o maner, heb en em emmell nemeur eus ar pezh a dremene en dro d'ezo, hag evelato n'oa ket eurus.

Pinvidik mor e oa ha piz-gagn; e vaner a oa goloet a ilio ha diskempenn an traou war e dro; hen e-unan n'oa ket nec'het gand an dra-ze, tamm ebet, met e verc'h Azenor hag a oa he-unan penn o veva gantan, he deveze mez, meur a wech, o veva dindan eun henvelep toenn. A-wechou zoken e krede rebech d'he zad e garantez re vras evid an arc'hant hag ar markiz a responte d'ez:

—Evidout, Azenor, eo emañ o tastum danvez da argourou int.

Azenor ha n'he devoa neuze m'oar vat nemet c'houezek vloaz n'edo ket troet kals he spered c'hoaz war an dimezi. An amzer a dremene. Eun dervez ar markiz koz a glevas e oa eur prins bras mab ar roue, a lavared, o redek holl diez pinvidik ar vro evit kaout eur plac'h yaouank diouz e c'hoant:

— Va Doue, a zonjas Aotrou Kastell Du, ha ma teufe eun dervez Azenor da veza prinsez, rouanez zoken, na pebez eured kaer a vefe aman!

Ar zonj-ze a vire outan da gousket hag eun dervez e lavaras da Azenor ar pezh a zonje:

— Kaer eo an dra-ze, va zad, a lavaras ar plac'h yaouank, met ha kredi a rit hu e teuo mab eur prins da ober e ziskenn en eun ti ken distrantell hag henman?

Ar pezh a lavare ar benherez a oa re wir; Kastell Du ne jome en e zav nemet dre vuzud hag eun danjer oa chom ennan da veva.

Komzou Azenor a bikas ar markiz koz; ma 'n devoa c'hoant da welet e verc'h hag a oa koanta plac'h yaouank a oa er vro o vont da brinsez, e oa da d'ezan adsevel e di. Hogen, mont a rae bu-an an amzer en dro hag ar prins brudet-se hag a oa Gwelvador e hano a dlee en em gaout e Kastell-Du abenn eiz dez: eiz dez! birviken ne c'hellje ar markiz kaout labourerien a-walc'h da renka d'ezan e vaner, e ker berr amzer; mont a reas neuze da gaout Nennok ar sorser evit goulenn kuzul digantan:

— Met, en eiz dez, ne c'hello den ebet biken ober eur seurt labour! a lavaras Nennok en eur zevel e zivrec'h er vann.

— : Den, eme ar markiz; ha petra rit eus ho kalloud 'ta neuze? Mil skoued ho pezo ma livirit d'in penaos ober al labour-ze en eiz dez.

— : Mil skoued! eme Nennok, sebezet.

Biskoaz ne oa bet kemend all a arc'hant etre e

zaouarn! Mil skoued evit lavarout d'ar markiz koz penaos en em gemerout evit sevel eur palez en eiz dez.

P'en devoe graet e zonj e lavaras gand eur vouez izel ha misterius:

— Nann, penn kristen ebet ne c'hello sevel d'eoc'h eur palez en eiz dez met anaout a ran unan evelato hag a c'hellfe hen ober: an Diaoul.

Krena a eure ar markiz o klevout an hano-ze:

— An Diaoul?

— : Ya! ya! Paul Gornok, n'eus ken nemetan hag a c'hellfe ober ar pezh a c'houlennit a lavaras Nennok gand eur vouez hag a grene.

— : Mat, trugarez d'eoc'h! gwelout a rin; met, evit kaout Paolig, petra rankan da ober, eme ar markiz?

— : Netra aesoc'h! N'ho pezo nemet mont emberr, goude dek eur diouz an noz, da groazhent an Diaoulou-Ruz hag e kavoc'h eno tri gwaz; goulenn a reoc'h outo penaos en em gemerout da zevel ho kastell; hini eus an tri-ze, avat, ne c'hello ho respont, met ho kas a raint da gaout eur pevare hag hennez ne vezo ket nec'het evit lavarout dioc'h, dioc'htu, penaos en em gemerout.

Ar markiz ha Nennok, ar sorser

Ar markiz goude beza roet e vil skoued da Nennok a zistroas d'ar gêr ha da zek eur noz, daoust m'en devoa aoun rak Paol-Gornok e yeas da groaz-hent an Diaoulou-Ruz da glask an hini a zavje d'ezan e di nevez.

Evel m'en devoa lavaret ar sorser, kaout a eure da genta tri gwas divalo ha ne c'helle hini anezo ober ar pezh a c'houlenne diganto met eur pevare a zigouezas, yaouank c'hoaz, ha gwisket evel eur prins:

— Petra glaskit, Aotrou? emezan d'ar markiz koz.

— : Abenn eiz dez aman e rankan dimezi va merc'h d'eur prins brudet ha va zi, daoust d'in da veza markiz, n'eo ket dereat a-walc'h evit

rei digemer d'eun Aotrou brasevel hennez; son-
jet em eus ho pije gellet rei skoazell d'in'.

— : Kompren a ran petra glaskit, a lavaras
Paolig, en eur jacha war e varo ; gwelout a ran
ac'han ar palez a vefe diouz ho toare; mat, di-
nec'h e c'hellit beza; a-raok eiz dez aman ho pe-
zo ho kastell nevez.

Laouen holl e oa Aotrou Kastell-Du. Edo o
vont da gimiada diouz an diaoul pa grogas hen-
man ennan gand e bao blevek en eur lavarout :

— N'ho pezo ho ti nemet diskouez a rafec'h
d'in eun dra ha n'em eus ket gwelet c'hoaz ha
ne vezo gwelet gant den ebet ken; anez, hoc'h, e-
ne a zo d'in hag hini ho merc'h Azenor ivez .

Ar geriou diweza-ze a lakeas ar markiz da gre-
na; c'hoant en divije bet da derri ar marc'had,
met al lorc'hentez a viras outan d'hen ober : di-
mezi va merc'h, da genta, emezan, ha goude e
vezo gwelet !

Markiz Kastell-Du a zo laouen; bet en deus e
balez savet, evel dre vurzud hag e benherez a zo
deuet da veza gwreg ar prins Gwelvador. Ar mar-
kiz a zo stad ennan o welout e verc'h aet da
brinsez; deuet eo da veza gwreg ar prins Gwel-
vador; deuet eo da wir e hunvre kaer; met , eun
nozvez, siouaz, ha n'oa ket evit serra eul lagad e
teuas sonj d'ezan eus ar marc'had graet etre Pao-
lig hag hen. Keuz a zavas gantan . Pelec'h ez aje
da giask eun dra ha ne oa bet gwelet gant den ?
Eun dervez m'edo o tebri eun aval ha n'oa ket
henvel ouz ar re all e sonjas n'en devoa ket Pao-
lig, marteze, gwelet hennez c'hoaz.

Setu eun aval ne vezo mui gwelet gant den!

An noz a ro kuzul, eme ar markiz koz, ha ma
teu an diaoul, war-c'hoaz vintin, e vezin prest
d'hen digemerout.

E gwirionez, antronoz vintin, Satan a deuas
da skei war dor ar palez.

Ac'hanta, plijout a ra d'it da gastell? Ha dime-
zet eo da verc'h, eme Baolig, gand eur mous-
c'hoarz goapaüs.

— : Ya! ya! eme ar markiz hag emañ o
vont da ziskouez d'eoc'h dioc'htu ar pezh ho poa
divizet varlene .

— : Gwella-ze ! eme an diaul, en eur vous-

c'hoarzin, lorc'h ennan o sonjal edo o vont da
gas gantan, war an hevelep tro ar verc'h hag
an hini koz.

Ar markiz a dennas eus e c'hodell eun aval
en devoa boulc'het en dervez a-raok ha gand
eur mousc'hoarz e lavaras da Baolig :

— Aotrou ker, livirit d'in ha gwelet ho peus
c'hoaz an aval-mau ?

Kurius, an diaoul a dosteas hag e rankas
anzav n'en devoa ket c'hoaz gwelet ar froue-
zenn-ze.

Mat, setu hanterenn genta va marc'had gou-
nezet a lavaras ar markiz, gand eur ear goapaüs;
gwelomp breman an eil.

An diaoul lostok ne c'hoarze mui; neuze ar
markiz a daolas an aval d'eur pemoc'h a oa
wardro eno o troial hag heman hel lonkas
dioc'htu gant plijadur :

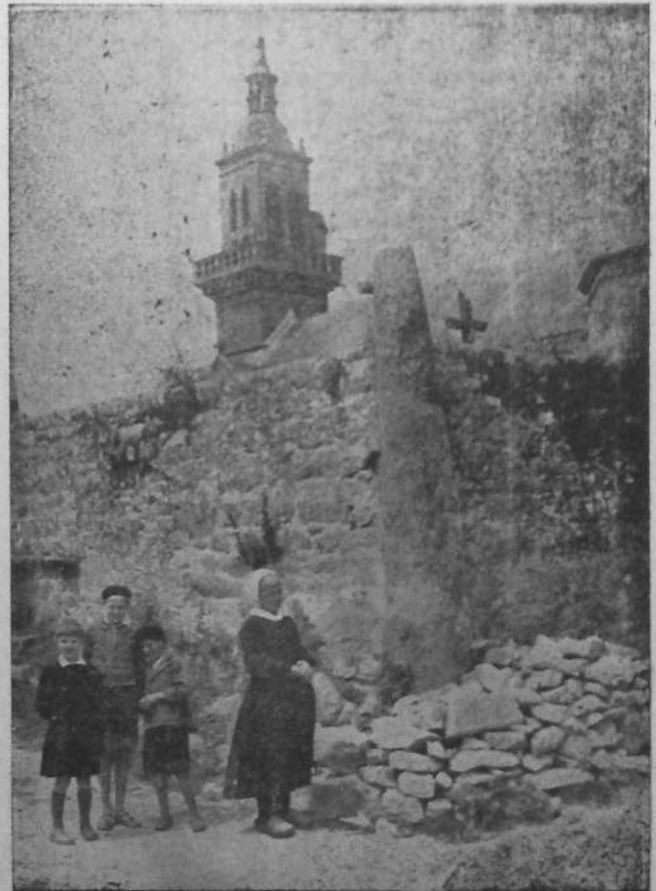
— Setu aze eun aval ha ne vezo mui gwelet
gant den, n'eo ket gwir, Paol.

An diaoul, en e gounnar, a yeas ac'hano me-
zok ha lostok.

Setu penaos e voe paket Paolig adarre gant
finnoc'h egetan.

TURIAU

Deskit anaout Breiz, ho Pro

Skeudenn Villard, tennet eus levr an A. Perennes: Sant-Tujan
Hor mein hirr koz. — Maen hirr Preveilh a zo
harp ouz moger ar vered .

SELAOUIT 'TA !

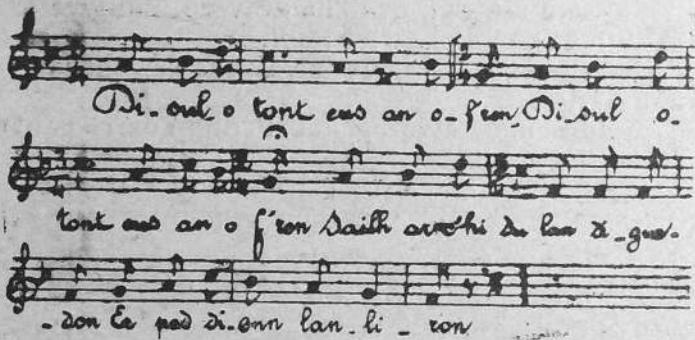
MESTREZED - SKOL HA C'HOARIET HO PEUS C'HOUI
AR PEZ - SE EN DEUS BET KEMENT A VRUD ER
BLOAZ 1937 ?

AL LEOR SKEUDENNET HA LIVET KAER ; 13 lur.
Éditions Ronan. Pleyber-Christ

Eur Son vrao :

Ar c'hi en dienn

Disul o tont eus an overn (2 wech)
Sailh ar c'hi du, landigedon
Er pod dienn, lanliron.

Arru ar mestr e kreiz an ti,
Hag e c'houlenn, landigedon,
P'lec'h man e gi, lanliron.

Ar mestr a lar d'ar vesaerez :
—Krog en e lost, landigedon,
Tenn hen er miz, lanliron.

Krog en e lost ha lip e benn.
Rak... pec'hed eo, landigedon,
Koll an dien, lanliron.

— Tavit, va mestr na ouelit ket
Chas du a-walc'h, landigedon.
A vo kavet, lanliron.

Chas du a-walc'h a vo kavet,
Met ken desket, landigedon,
Ne vezo ket, lanliron.

Dastumet gand an A. H. GUILLERM

Tennet eus «Soniou Feiz ha Breiz», al leor e kaver ennan 50 son
vrezonck. 3 fr.50 al leor. Union des Œuvres Bretonnes, Pleyber-Christ.

Ar merour Herri Caouissin, Scrignac, Finistère. C.C. 27165 Rennes
Mouladurioù Ronan, Pleyber-Christ, Bro-Leon, Breiz.

Sans
Droits
D'auteurs

FARSEREZ

Klevet ho peus
hano sur a-
walc'h eus Kar-
rigell an Ankou.

Setu hi aman,
kaset gand an
Ankou !

Kement-se ne
viro ket ouzoc'h,
da gousket emi-
chans !...

an tad:- Lavaret
em eus d'it, va
faotr, ne fell ket
d'in da welout

o chom tost da Yannig, al lampon fall-se !
Laoùk:- Senti a ran ouzoc'h, tad, rak er skol
Yann a zo war ar renk kenta, ha me a jom
bepred war an hini ziweza !

Divinadennoù ?

Pe seurt kemm a zo
"Tre eun den mezo
Hag eur sac'h goulo ?

Ar respont war an niverenn a zeu.

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

N° 54
5^evet bloavez

PASK

1938

KANNAD AR VRETONED VIHAN
Embannet diou wech er miz - Renet gand Herri Caouissin

Kleier sklintin Pask,

Sonit pell

ha

Sonit kaer !

alleluia

Da laouennat

ar re vras

hag

ar re vihan !

alleluia !

alleluia

ALLELUIA !

alleluia!

PASKIG

Kontadenn
PASK

An dra-man a dremene, da zul Fask, er bloaz 1450.

Daou vihan, Dorig ha Jabel a rede ar prajer hag ar c'hoajou o klask ar viou Pask a oa bet fuilhet, war ar maeziou, evit brasa plijadur ar vugale fur, gand ar c'hleier o tont eus a Rom.

— C'hoarig vihan, a lavare Dorig, penaos ne rofe ket an Aotrou Doue d'eomp ar c'hras da gaout ar vi aour a lez da goueza bep bloaz, en eun tu pe du, kaera kloc'h a zo e Breiz. Na pegen laouen e vefe hor mamm vat ma rafemp ar gavadenn-ze !

— Ya ! Dorig ! ra deurvezo gant an Aotrou Krist savet eus e vez leun a vuhez da genver an deman. selaou da bedenn, eme Jabel, he daoulagad savet etrezek an nenv.

Pa vezo lavaret ar wirionez. abaoe m'oa maro o zad, a oa e vicher kempenn keuneud, ar vugale geiz-man a oa trist o doare hag o mamm he devoa poan o c'hounit bara d'ezo. Dorig, ar c'hosa, n'en devoa nemet dek vloaz; n'oa ket krenv a-walc'h c'hoaz da zougen ar vouc'hal war e skoaz ha da vont d'ar c'hoat da bilat gwez. Eur paotrig c'houek e oa ha ne c'houlenne ket gwelloc'h eget mont da labourat, met e vamm, abaoe ma oa intañvez, he devoa aoun mantrus d'e goll ha n'oa ket e chal d'e welet o vont da c'hounit e vara pell diouz ar gêr.

Ha setu perak en deiz-se, diouz ar beure, Dorig ha Jabel a gerze dourn ha dourn hag a zelle tu ha tu da welet ha ne gavjont ket ar vi aour.

Klasket o devoa pell hag hir, en aner, pa glevjont klemmadednou truezuz o tont eus a lez ar c'hoat.

Doaniet o klevet ar c'hlemmou ha mall ganto ober vad d'an hini a oa er boan, ez ejont etrezek ar c'hoat. Sebezet e chomjont pa zigouesjont gand ar bodennou gwez kenta ha pa gavjont etouez ar geot, eur c'hiig bihan dilezet ha do-

are d'ezan da veza bet glazet gand eun dra benak. Jabel pa welas al loenig paour her c'heme-ras war he barlenn bag evel eur vamm her stardas war boull he c'halon, evel evid e laouenaat.

Ar c'hi a zelle outi gant daoulagad ker kunv ha ken tener ma lakeas Dorig da vouse'hoarzin; met ar c'hi paour, dem-goude, a en em lakeas adarre da yudal gand ar boan; Jabel, enkrezet, a zellas outan hag a welas e oa daou zrean sanket en unan eus e dreid; gant sikour Dorig e tennas an drein hag e stardas he mouchouer en dro d'an troad gouridig; ar c'hi bihan diboaniet a lipe, evit diskouez e anaoudegez vat, daouarn ar verc'h vihan vadelezus he devoa bet truez outan

— Ne zalc'hi ket ar chi-ze, evelato, eme Zorig; sell pegen divalo ha peger kignet eo e groc'hen.

— : Hag ez pefe ar galon, eme Jabel, da lezel ar paour kaez ki-ze da vervel aze e korn ar c'hoat, hen ha ne c'houlenn ket gwelloc'h eget beva ? Hag ar verc'h a starde muic'h-mui al loenig paour war he c'halon.

— : Eur vi Pask a c'hiz nevez ez peus kavet aze hag evidon-me a vije bet gwell ganen koueza war ar vi aour.

— : Asa ! Dorig, bez furoc'h 'ta hag e lec'h en em glemm trugareka an Aotrou Doue da veza laket al loenig paour-ze war hon hent.

— Ba ! hennez ne roio d'eomp biken ar binvidigez m' hon divije bet kavet ar vi aour, eme Zorig, ker pennok ha tra.

— Asa, eme Jabel, gra allazig d'ezan eun tamm ! hag e kroge e dourn he breur evit e lakaat da floura ar c'hi.

Dorig o welet peger mat e oa e c'hoar ouz ar c'hi a zavas mez gantan hag a c'hoarzas oul al loen reuzeudik hag e lavaras da Jabel :

— Sell 'ta ! ha ma rofemp d'ezan eun hano.

— : Eun hano ? pe hano.

— : Paskig !

— Paskig ?

— : Ya ! p'eo gwir hon eus e gavet da genver ar zul Fask.

— : Eun hano brao eo ! Paskig !

— : Paskig ! Ya ya ! Mat eo an hano-ze.

Ha Paskig a voe galvet Paskig.

Ha Paskig karet gand e zaou vestr ha gand o mamm a greskas hag a deuas da veza eur c'hi kaer eus arre gaera ha mat da zifenn e dud.

Eun dervez m'edont o zri, Dorig, Jabel ha Paskig o redek ar c'hoat e klevjont unan o hopal : « Deuit d'am sikour ! deuit d'am zikour ! »

Enkrezet, Dorig ha Paskig war e lerc'h, a redas beteg allec'h ma teue anezan ar c'hlemmou. Kaout a eure eno eur vaouez koz astennet war an douar ha pelloc'hig eur gwaz hag a dec'he buana ma c'helle gand eur c'hrouadur bihan war e vrec'h.

Dorig a c'halvas Jabel, chomet warlerc'h hag e sikourjont ar gaez koz da zavel en he sav.

— : Petra a zo digouezet ganeoc'h 'ta eme Zorig ?

— : Eul laer, emezi en eur lenva, en deus diframmet, eus a dre va douarn. ar bugel oa bet fiziet ennoun; graet en deus an dra-ze, sur a-walc'h, evid kaout eur yalc'had vat a aour, rak

an hini bihan-ze eo mab Aotrou Coatluzek, pinvidika den a zo dre-amam.

— : Va Doue, eme Jabel, en eur ouela ; pebez tra spontus; mantrus eo e vefe kavet tud fall a-walc'h da ober judazerez evelse.

— : Ha ne anavezit ket an den-ze, eme Zorig; marteze n'ho peus ket e welet gwech ebet ?

— O ! va Doue tra ha neuze an den-ze a oa mouchet e benn gantan; hag an hini goz kaez a ouele gwasoc'h gwas.

— : Ra deurvezo gand an Aotrou Doue ho sikour da gaout ho paotrig bihan, eme Zorig, o klask laouenat an hini goz.

Dorig ha Jabel a zikouras ar vaovez kaez da zistrei d'ar maner. An dudchentil pa glevjont petra oa c'hoarvezet a voe rannet o c'halon. Dorig ha Jabel o welet o glac'har a glaskas dont war o sikour.

Met petra o divije graet ? penaos dont a-benn, i ken dinerz all, da ziframma mab an Aotrou eus a dre daouarn al laer. En eun taol, e teuas sonj d'ezo e c'hellje Paskig dont war o sikour hag e redjont gantan etrezeg al lec'h m'oa bet laeret ar bugel. Dorig a glaskas roudou al laer, evit gouzout dre be hent e oa tec'het. En eun taol, Jabel a gavas, eun tamm mezer speget ouz an drez :

— A ! eme Zorig, an tamm mezer ze a dalvezo d'eomp; digas hen d'in buan.

Dorig a gemeras ar begad mezer hag ouz e ziskouez da Baskig en eur vousc'hoarzin e lavaras :

— Klask ! Alo Paskig, klask ! Ar c'hi goude beza c'houesaet ar pez dilhad, a redas a-gleiz hag a-zehou hag a gouezas heb dale war an hent en devoa graet al laer.

Dorig ha Jabel a yeas da heul Paskig, didrousa ma c'hellent. Ar c'hi a gerse atao; er fin e tigoesjont e lost ar c'hoad ha Paskig a yeas da ober an dro d'eur c'hoz tamm lochenn a oa dre eno; Jabel ha Dorig, kuset a dre kein eur c'harz a zelle outan, met ne gredent ket en em ziskouez en aoun da veza gwelet gand al laer; goude beza harzet ouz an nor, ar c'hi a deuas war e giz da gaout e vistri, en eur ficha e lost.

— Mat eo, eme an daou vihan, aze eo eman al laer.

Dizrei a rejont d'ar red da gaout an Aotrou ha da gonta d'ezan ar pez o devoa gwelet. Henman a voe seul laouenoc'h ouz o gwelet m'en devoa bet kemennadurez da gas d'al laer eur yalc'had vat a arc'hant, m'en devoa c'hoant da gaout e vab adarre, en dizro.

Dorig a gontas ar pez en devoa gwelet ha penaos e oa deuet a-benn da goueza war lochenn al laer. An Aotrou a vodas e wazed ha diouz ar pardaez, hentebet gant Dorig, Jabel ha Paskig, ez

ejont etrezeg lochenn al laer.

P'en em gavjod tost d'an ti, an Aotrou a roas e urziou; pevar den a voe laket da gelc'ha an ti, en aoun na glaskje al laer tec'het; ar re all a skoas war an nor hag a c'houlennas digor. Den ne respontas. Klevet e voe evel trouz unan o komz a vouez izel. Evel ma ne zigored ket mevelien ar maner a skoas krenfoc'h ha pa ne zigoret ket atao e torrjont an nor hag e pakjont al laer en e neiz; klask a reas en em zifenn, met Paskig a yeas a lamm d'ezan hag a grogas e kov e c'har.

O welet e oa koll ec'h anzavas en devoa laeret mab an Aotrou, met ne roas e c'her da rei ar bugel en dro nemet lezet e vije gantan e vuhez.

An Aotrou a bromettas ha dem goude edo e vabig war e zivrec'h. Al laer a voe kaset d'ar maner ha laket er prison, met diskouez a eure kaout kement a geuz d'e bec'hed, ma voe lezet da vale.

Dorig ha Jabel hag o mamm, diwar an deizze n'eo ket bara eo a vankas d'ezo:

— Gwelet a res, eme Jabel, pebez taol hon devoa graet o kemeret Paskig en hon ti ?

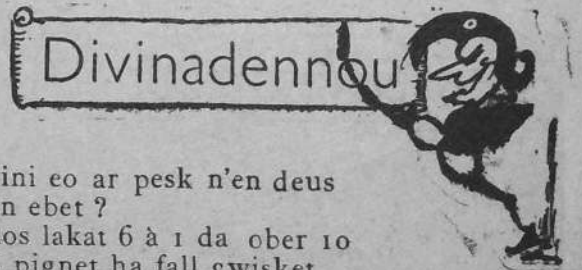
— : Ya, eme Zorig, ha me a ao o klask miret ouzit d'hen degas ganez !

— : Breur paour, o klask ar vi aour edos; her c'havet hon eus ha sctu hen aman !

...Ha Jabel a ziskoueze Paskig a zelle outo gant teneredigez.

TURIAU

1. Pehini eo ar pesk n'en deus drean ebet ?
2. Penaos lakat 6 à 1 da ober 10
3. Uhel pignet ha fall gwisket
Hag a lak an dud da redet ?

Ar respontou war an niverenn a zeu.

Respont divinadenn an N. 53.

N'eus kemm ebet etre eur sac'h goullou hag eun den mezo, rak ne jomoi ket en o sav, nag an eil nag egile.

Pasion an AOTROU KR

D'ar goan ziweza a reas gand e ziskibien, an Aotrou Krist a vennigas bara hag a lavaras d'ezo: «Debrit, an dra-man eo va c'horf!» Goudeze e vennigas ar gwin hag e lavaras adarre d'e ziskibien: «Evit, heman eo va gwad a vezo skuilhet evit gwalc'hi ar pec'hejou!»

Hogen unan eus an daouzek diskib, Judas e hano, a werzas e vestr da bennou bras Jeruzalem, o devoa kasoni outan

An Aotrou Krist a voe kaset dirak lez-varn Pons-Pilat, gouarner ar Jude; heman goude beza grêt e skourjeza, hen diskouezas d'ar bobl gand eur vantell ruz war e skoaz, eur benduenn en e zorn, hag eur gurunenn spenn, war e benn; ouz e ziskouez evelse e krede e vije bet truez outan, met ar bobl, laket pennadou enni gant aotroned vras Jerusalem,

a youc'has, gant kasosni: «Ra vezo staget ouz ar groaz! Ra vezo staget ouz ar groaz!»

Barnet d'ar maro, gand e genvroiz, Jezuz ha... devoa grêt nemet vad, a voe staget ouz ar groaz war menez Kalvar, e kreiz etre daou laer.

An Niverenn man: 8 gweneg h

KRIST dre daolennou

Goude bezu gouzanvet kals a boanion, an Aotrou Krist a lezas eur youc'hadenn vras hag, o veza soublet e benn, e tremenas.

Tenvalijenn an noz a guzas neuzel an heol; an douara grenas; kabiten ar zoudarded a oa war ar menez, o welet an holl draou-se a lavaras : « Ya ! e gwirionez, he-man eo Mab Doue ! »

agel ouz ar

uz ha n'en
uz ar groaz.
F.

Diouz ar pardaez, Josef Arimati, diskib an Aotrou Krist a ziskennas e gorf diouz ar groaz, hel lienas hag hel lakeas er bez.

Gant aoun na vije laeret ar c'horf gand e ziskibien, ar yuzevien a lakeas soudarded da zrouall ar bez, met d'an trede devez, evel m'en devoa lavaret, an Aotrou Krist a zavas eus e vez, leun a vuhez !

Alleluia !

wenneg hefen evel ar re all

Eur mell Pesk ebrel

1. — Sell ta eur
c'hel koz !
Petra 'rafen gan-
tan ?.. èl èl ka-
vet em eus.

2. —ez an d'e liva brao !... ha Soaz koz o tremen a zispour-

—Tintin, eme Janedig, d'he moereb, me
garfe gwelet da deod !

—Gwelet ma zeod ? Perak ?

—C'hoant am eus da welet penaoz eo
teod eun naer-viber ?

—Petra ???

—Ya, Mari Jose a lavar ez peus te, teod
eun naer viver !

MARJAN STROUILH N'EO KET NEC'HET !...

Katell hag he ozac'h a zo èt da leina da di Varjan Strouilh.
Setu ma skuilh Marjan eur banne lèz war
chupenn nevez ozac'h Katell.

— Diuallit 'ta, Marjan, da skuilh lèz
evelse, war va chupenn nevez...

— O bezit dinec'h, aotrou, aman ez eus
lèz a walc'h : dek bioc'h am eus ha lez ganto
n'eus forz pegement !

FANCHIG E TI AN TENNER-DENT.

Fanchig en doa poan-dent; ne oa ket evit padout, nag
e vamm gantan. Setu m'hen kasas da welet
an Ao. Dantec, an tenner-dent, en eur lava-
ret d'ezan:

— Arabat d'it gouela na krial, na pa' z
pefe eun tammig poan, ha poan n'az pezo
'ket, rak breman e vez tennet o dent d'an
dud heb ma ouesfent.

Mati Pa voe erru Fanchig er gêr, war e giz, hag e vamm
da c'houlenn digantan.

— C'hanta ? Poan az peus bet ?

— O ya ! emezan.

— Kriet ez peus ?

— O n'eo ket me !

— Piou 'ta ?

— An Ao. Dantec, pa 'm eus kroget en e vi

bell he daoulagad o welet ar spontailh...

hag e tec'h en eur youc'hal: O va Doue!
Serpant Bolazec eo... Pesk Ebrel !

Bugale, deskit mat :

ISTOR **BREIZ** , HO PRO

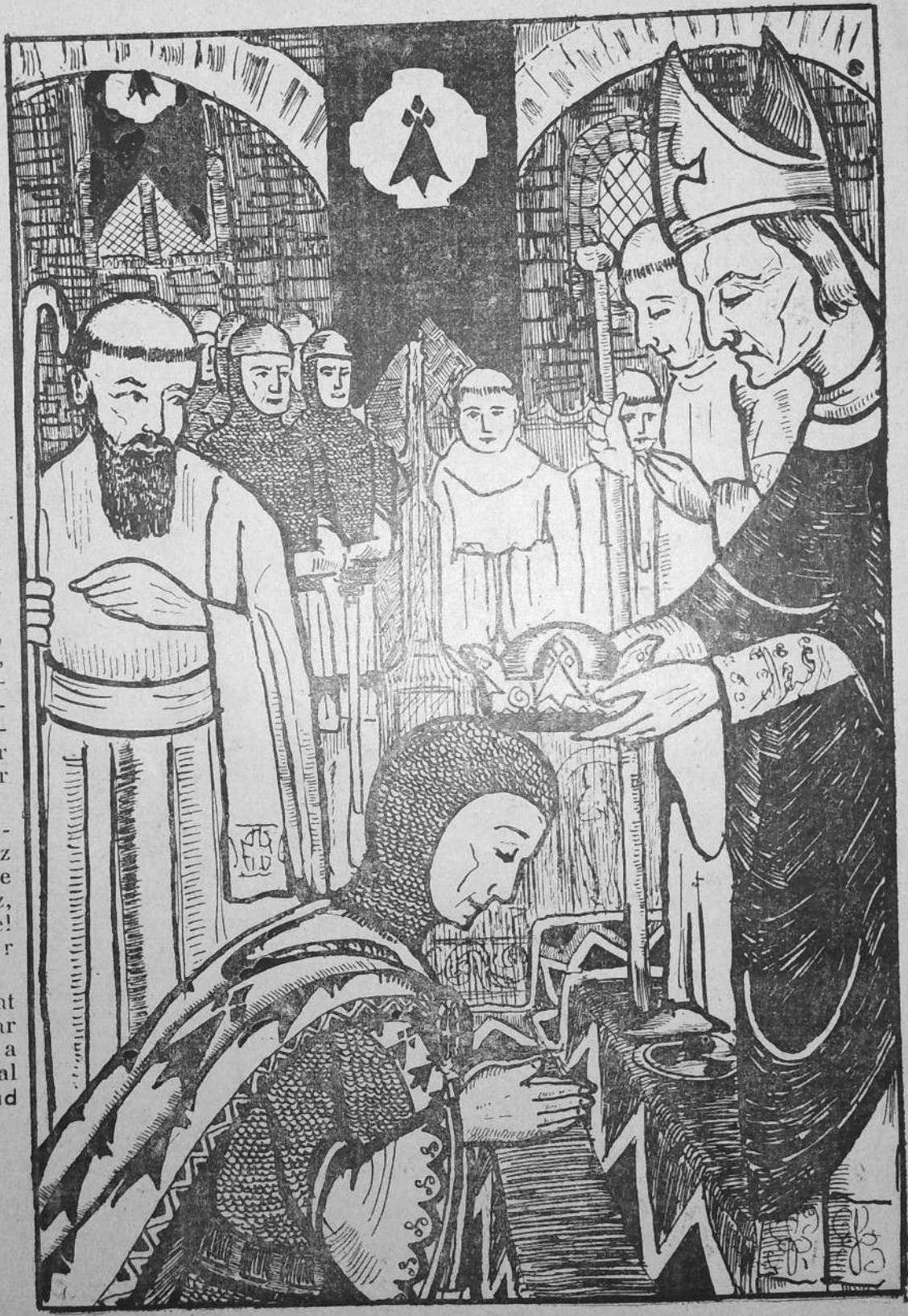
3. — NEVENOÉ,
Kenta Roue
Breiz-a-Bez

Nevenoe eo an hlni a adsavas Breiz er bloaz 845. Gant skoazell sant Konvoyoñ, abad Redon, e reas d'ar Franked mont war o c'hiz .

Ar re-man, hag a glaskas c'hoaz lakat ar Vretoned da blega d'ezo, a voe kannet da vat, e stourmad Ballon, er bloaz 845. Ha Charlez ar Moal, impalaer ar Franked, kement a aon en devoa bet araok Nevenoe hag e vrezelourien, a dec'has en eur redadenn, beteg ar Mans .

Nevenoe a chomas mestr war Breiz a bez, ha kurunet e voe evel Roue Breiz, e iliz-veur Dol, evel ma weler war ar skeudenn-man.

Dalc'hit sonj mat eta, bugale, eus ar Breizad kalonek-se a zo bet roet d'ezan al leskano kaer a Dad e Vro.

gand an nevez amzer

Bugale Breiz

A VOUSC'HOARZ !

1. — Darn eus hol lennerezed eus skol I. V. ar C'brann Speied.

...Ha n'int ket drant an dimezelled-se en o dilhad Kernevodezed ?... eo, emichans !

2. — Hag ar re-vihan-man a zo mall ganto... e toare, fringal ha dansal, evel korriganed.

Korriganed int ivez, e gwirionez, rak daoust d'e-
zo da veza yaouank c'ho-
az, e ouezont dansal
korollou Breiz hag o ha-
no eo:

Korriganed Breiz

DA ZISKLERIA !

AR YARIG HE VIU AOUR

An den piz
Alies 'zo kriz
O klask gwellât e stal petra 'ra?
Kas e stalig da netra
Eur wech ez oa eun tieg
D'eur seurt darvoud 'voe kiriek.
Bez' en doa en e benn-ti
Eur vrag a yar, pluv gwenn d'ezi
Ha bemdez 'kave 'n he neiz
Eur viig aour, koant 'vel an deiz!
Ne lavar grik da zen
Gant aon n'en de ket ken !
Ha bemdez ive 'kreske
Ar bern aour hen heske.
Eun dervez ar paourkaez
A c'hrozmol 'n e c'houeled
«Va den mat, te 'zo faez
Gant ar c'hoant 'peus da welet

An tenzor 'zoug da yarig
He laz ha reuta da yalc'hig!»
Hervez e lavar
Ne chom ket pell en arvar:
Kregi 'ya en e yar wenn
'Neun taol kontell 'troc'h he
[fenn
Ha gant eun all he digor
[krenn
Met, siouaz
E boan a gollas !
Hag e yar c'hoaz ôuspenn.
E peb amzer tud 'ya da baour
Klanv ma 'z int gant an aour
«Gwelloc'h eo furnez leiz an
[dorn
«Eget aour melen leiz ar
forn.»

Yann GORRIGAN.

kleier koz Breiz

Kloc'h sant Meriaded, e Stival,
(Bro-Wened); hag a zo gwall koz, rak
tost da 1500 vloaz en deus breman.

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

N° 55
5^{vet} bloavez

8
a viz
Mae
1938

KANNAD AR VRETONEZ VIHAN
Embannet diou wech er miz - Renet gand Herri Caouissin

D'an 19^a
a viz mae
ema
Gouel
an Aotrou
sant
Erwan
Patron
Breiz

EN DEIZ-SE,
BRETONED HA
BRETONEZED VIHAN,
LIVIRIT D'EZAN
EUR BEDENN
VIRVIDIK
EVIT
BREIZ,
HE YEZ
HAG
HE FEIZ

Deskit mat istor ho pro

4. — En 10^{vet} kantved, krabanou an Normaned, trec'het ar C'hallaoued ganto, a gouezas war hor Breiz, o laza, o lakat an tan... Tudchentil ar vro hag ar venec'h a dec'has. Kas a rejont ganto relegou Sant Breiz hag e kemerjont hent an harlu, er bloaz 914. A drugare Doue, Breiz a voe adsavet er bloaz 937, gand daou zen : eur manac'h santel Yann Landevennec hag eur brezelour kalonek, Alan Al Louarn, Dastum a rejont eun toullad koueriaded hag e rojont lamm d'an Normaned. Dalc'hit

sonj mat bugale eus hanoiou an daou Vrei-

Sac'h-biniou tad koz hag ar Pemoc'h gouez

Tad-koz, en deus en e armel, traou farsus a ziskouez bep an amzer d'e vab-bihan, Silvestrig, ar pez a ra d'ezan eur blijadur vras-kenan.

En deiz all edo digor armel tad-koz, ha Silvestrig, pa n'oa den war-evez, yao da furchal e barz hag e tizoloas en eur c'horn, eun dra souezus-kenan.

— Tad-koz, sellit-ta, petra 'm eus kavet en hoc'h armel ! eur sac'h ler gant eur suterez outan. Petra eo an dra-ze tad-koz ?

C'hoarzin a reas an tad-koz, leiz e galon. o welout eston e vabig dirak e gavadenn.

— An dra-ze, va mabig kèz, a hanver eur «Biniou», ha pa vez c'houezet ennan, e-biou ar gorzenn-man, e ra: oueon, oueon, oueon ! hag e laka an holl dud da zansal.

— Neket gwir !

— Eo 'vat, gwir-bater ! rak, me a zo bet gwechall eur soner biniou evit an eurejou. Tonton Yann a lavaro d'it, sell, pegement en deus danset ouz son ar muzig-se !

— Perak, tad-koz, ne 'zit ket ken da c'hoari gantan ?

— Va mabig paour, gouzout a rez oun gwall-goz breman ha neuze, m'eus aoun, n'eman ket mui ar c'hiz. Ar yaouankiz, hirio, a zo gwelloc'h ganto fringal ouz son an akordeon. Met pa vezi brasoc'h, me 'zesko d'it c'hoari gantan ha neuze e vo plijadur adarre avat !

— Ya, tad-koz ! Met, livirit d'in ha bez e c'hellin c'hoari warnan ar soniou kaer hoc'h eus desket d'in evel : *Yannig an difouper nei-*

-2-

ziou, ha *Son ar Yariq Wenn?*...

— O ya ! ta ! ha re-all ouspenn. Pe gwir e peus kavet d'in va faourkaez biniou, azez aman em c'hiben, ma kontin d'it eun istor gaer, eun istor gwir-b ter diwar e benn.

— Pese istor, tad-koz ?

— Selaou; gouzout a rez, em eus komzet d'it alies eus koad an Ogell, hag ez oa er c'hoad-se, gwechall, kalz a vleizi hag a voc'h-gouez.

— O ya, tad-koz, sonj mat am eus ! zoken, ez oa eur bleiz bras, hag en doa bet c'hoant debri ar c'hoadour; ha gwreg heman: piaouf ! ! a strinkas dour bero d'ezan en e c'hinou, hag ar bleiz bras a yeas kuit en eur yudal.

Ha goude tad-koz ?

— Ya, ... goude... Mat, me d'ar poent-se a oa paotr yaouank, war dro c'hcuec'h vloaz war'n ugent, hag edon o treuzi ar c'hoad va unan, da vont da friko tonton Yann, a zo o chom en tu all d'ar c'hoad, evel a ouzout.

— Da friko tonton Yann ha tintin Liz a Gerneiz ?

— Ya, just avat... ha neuze, en em gavet e kreiz ar c'hoad, el-lec'h m'oa stank-stank ar gwez, me gwelet eul loen divalo, unan bras, o lammat dirazoun, droug ennan.

— Eur bleiz, tad koz ?

— Nann, eur pemoc'h gouez, eur gwall-hini, du gant an naoun. A-vec'h em oa bet amzer da skrimpal er wezenn dosta, ma 'z edo em c'hichen, ken tost d'in ha m'emaout aze, hag e sellen outan en eur grenn, diwar ar skourr m'edon warnan a- c'haolia.

— Ha petra 'reas ar pemoc'h gouez goude, tad koz.

— Petra 'reas ? Turiat en dro d'ar wezenn gant e frilouz, ha kaer em oa gortoz, n'ez ae ket kuit... hag e Kerneiz, tud ar friko a yoa ouz va gortoz.

— Penaos hoc'h eus graet neuze, tad koz, evit mont kuit ac'hano ?

— Gortoz, ma lavarinn d'it : War va c'hein ganin edo va sac'h-biniou ha me c'houeza ebarz ar pez ma c'hellen, ha pa oa teo evel eur soroc'hell vras, me hen taolas d'an douar e-kichen al loen divalo, hag evel ma vije bet eur volotenn, ec'h en em lakeas da lammat, en eur ober bep lamm a rae: oueon, oueon oueon !...

Ar pemoc'h-gouez a sellas outan spountet hag e tec'has kuit d'an daou-lamm ruz evel ma vije bet an tan en e lost, en eur ober : oc'h, oc'h, oc'h !..

— Ha ! ha ! ha !... paket brao oa bet ar pemoc'h gouez ganeoc'h, tad koz ! Ha ne zeas ket ken endro ?

— Nann, Silvestrig, ne zistroas ket, hag oun diskennet 'neuze, hag aet buan-buan, da Gerneiz. Eno, me lavar d'it, ez oa bet plijadur pa oa anavezet va istor. Hag abaoe, bep tro ma welan va biniou, e teu da sonj d'in eus an deiz-se.

V. S.

ISTORIOU AL LOENED :

An naer galet hag an eostig

Setu eun istorig vrao hag a zo bet kontet d'in gant eur voereb koz. He skriva a ran evit lenne-rien *Feiz ha Breiz*. Sur oun e plijo d'ezo

Piou ne anavez ket an naer galet (1); ha piou ne oar ket e chom, pa vez trouc'het, an tam-mou anezi da finval epad meur a eurvez goudeze

Piou ne anavez ket an eostig ha piou n'en deus ket e glevet o kana e - pad an noz, o kana ken flour ma 'z eo eun dudi.

D'ar mare ma c'hoarvezas an traou kontet aman n'o devoa al loened nemet eul lagad pep hini anezo, eul lagad e kreiz o zal.

-1- An naer-galet pe ar vuzugenn

Eun devez kaer à nevez-amzer eur par-mou alc'h a zemezas gant eur voualc'hig koant beg-melen. Hag holl laboused ar brouskoad a voe pedet d'al lein friko, servijet e beg ar wezenn dero.

Plijout a reas kalz ar c'hinnig d'an eostig.

A-benn eur pennad, avat, setu nec'het e benn. Faro e oa an famm anezan hag e lavare outan e-unan :

--- Den ne sello ouzin-me ken rouz ha ken dilufr eo va fluv e kenver re va c'henderv ar boc'h-rusig ha zoken e-kenver re ar beufig a zo liou an tan war e vruched, re ar pabor ha re an tignouz glas.

Setu ma tiguezas gant e vignonez, an naer-galet.

- Naerig, emezan, prest d'in da lagad 'ta !

- Evit petra ? Evit mont da eured ar voualc'h.

Heu ! eo, evit eun dervez hepken.

-Ma, mes te hen degaso d'in warc'hoaz vintin. -- Ya !

An naer galet kaez a roas he lagad. Setu an eostig kuit, fouge ennan, d'an eured.

Kaer meurbet e voe an eured; hag e beg ar wezenn-dero, al laboused a reas eul lip-e-bao eus ar gwella.

An eostig a reas anaoudegez gand eun eostigez hag a zanzas ganti a-hed an abardaez. C'hoant a grogas ennan da zimezi ganti.

An eostigez a asantas. P'eo gwir en devoa he mignon daou lagad e lec'h unan.

Evit plijout d'ezi, avat, an eostig a reas eun taol divalo d'an naer-galet. Ankounac'haat 'reas e bro-mesa ha derc'hel 'reas he lagad gantan.

Abaoe an amzer-se an Aotrou Doue en deus roet pep a zaou lagad d'an holl loened. Nemet 'an naer-galet a zo chomet dall, hag an eostig a gan e doug an noz. Rak, her gouzout a ra, ma teufe d'ezan kousket e teufe an naer-galet da skrapa al lagad digantan. Hag evit tremen e amzer eo e kan e zoniou ken drant.

MAB AR C'HOADOU

Divinadennoù ?

Respondoù divinadennoù niverenn Pask.

1.-Ar pesk ebrel. 2.- En eur chench pen d'ar 6: 9+1 = 10 --- Ar c'hloc'h.

1.- Lakit aman al lizerennoù a vank :

Em . z . a . w . r . a . g . i .

Ev . z . f . r . e . r . r . ri .

2.- M . u . eu . . . d . s . n . . r . a . P . t . . n . r . . z

Ar respondoù war an niverenn a zeu

Far-
se-
rez

— Foei, Lizig! Ar vugale savet mat ne zunont ket o biz meud evelse!
— Pesort biz, neuze, mamm?

Delig
o vont d'ar bourk

1. Job Dournetmad en deus kavet an tu da chaseal hep fusuilh ebet. Setu petra 'ra da genta.

2. Liva war eun daolenn eun toull kolin (lapin) Grêt gantan al labour

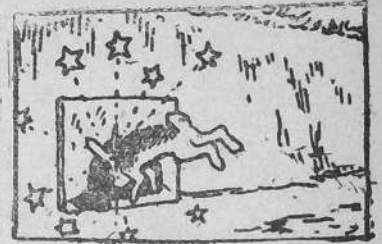
3. e lak e daolenn dirak an toull.

4. Hag e ya kuit gand e gi.

5. Nebeut amzer goude Per ar c'holin a zigouez, ki Dournetmad a red

6. buan war e lerc'h. Per, evel just, a glask mont da guzat en e doull. Met ker buan ez a ma stok ouz

Delig a zo seiz 'vloaz abaoe ar foenn; eur plac'hig futet, hep lâret gaou ha dilu mat en he aferou, nemet eo eun tammik aonik.

En deziou-man, he mamm he c'hasas da gerc'hat eur podad jistr da di ostlz traon ar bourk. Delig, gant aon da goll he arc'hant, o lakas 'barz ar pod.

An ostiz hep sellet, a gargas d'ezi he ficher:

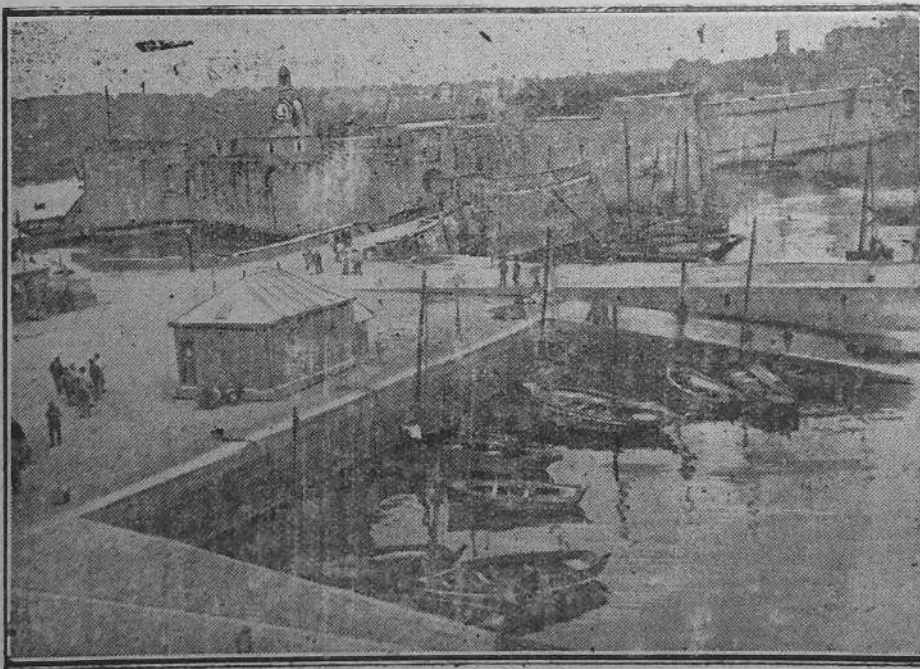
— Ha da arc'hant plac'hig, emezan, pelec'h emañ?

Delig, ken ruz he fenn ha kribenn eur c'hilhog, a respontas, 'n eur blega he fenn:

— Barz fonz ar pod, Aotrou!

7. an daolenn hag e kouez d'an douar, torret e benn.. Ne chom da Job Dournetmad ken tra da ober nemed e lakat en e zac'h ha yao d'ar gêr.

SELAOUIT 'TA

Embann a raimp dizale Kenstrivadeg ar Bleun-Brug a vezo grêt e Lanuon eus an 20 d'ar 24 a viz cost.

Breiz, ho Pro

PORZ KOZ KONK KERNE

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

Nnn 56
5^{vet} bloavez

30
a viz
Mae
1938

KANNAD AR VRETONED VIHAN
Embannet diou wech er miz - Renet gand Herri Caouissin

O Breiz ma Bro, me gar ma Bro, tra ma vo 'r mor 'vel mur 'n he zro,
RA VEZO DIGABESTR MA BRO !

Deskit anaout istor Breiz, ho pro

5. — Bloaveziou ha bloaveziou a dremenas... Ha setu ma voe hor-bro gwasket a nevez gand eur Saoz, Henri de Plantagenet a felle d'ezan beza mestr warni. Ar prins yaouank Arzur Vreiz oajet a 15 vloaz hepken, a voe lazeta gand e contr, ar Gall Jean-sans-Terre, eun nozvez, hag e gorf a voe silapet er mor.

Er bloaz 1253 eo, e voe ganet e Keryarzin, harp ouz ker Landreger, Erwan Heloury, eur beleg santel hag eur mignon d'ar beorien. Goude e varo e voe laketa war renk ar Sent ha breman eo enoret e Breiz evel Patron Hor Bro. E amzer sant Erwan, Breiz a oa eurus.

Met pa varvas Yann III er bloaz 1341 e savas trouz adarre etre Yann Vontfort ha Charlez Bleiz evid gouzout pehini anezo o daou a dlee dougen kurunenn Breiz. Charlez a oa harpet gand ar C'Hallaoued ha Yann gand ar Zaozon o mestr Pennbroc'h. An daolenn man a ziskouez d'eoc'h Bretoned staget gant chedenn houarn, daou ha daou, pe dri ha tri, o vont d'ar prizon gand ar Zaozon evel loened o vont d'ar marc'had.

E stourmadou a voe etre Yann Vontfort ha Charlez Bleiz, maouez Yann, Janedig Flamm a oa eur brinzez kalonek, ha Beaumanoir a vru-das e hano e emganu an Tregont e tal der-venn an hanter 'n hent etre

Josselin ha Ploermel.

Ar stourm-se etre breudeur a echuas gand ar gounid d'ar Vretoned, tost da Geranna, war lanneier Alre, er bloaz 1364 elec'h ma voe lazeta an den santel Charlez Bleiz.

Boutou-ler Yann ar Garreg

Breman ez eus pemp kant vloaz e oa eur marchadour-mezer o chom e Gwengamp hag a oa e hano Yann ar Garreg; eun den mat a-walc'h a vije bet anez ma oa re biz en holl; betek penn-ar bed en divije redet warlerc'h eur gwenneg; aoun en devoa o tibri ha n'eo ket dilhad eo a veze war e gein met kentoc'h eur bern truilhou re fall da vont e sac'h eur pilhaouer; e voutou-ler, dreist holl, a oa bet dreset ouspenn ugent gwech ha n'oa ket aes gouzout pehini oa an tamm kenta enno: an holl e kêr a anaveze boutou-ler Yann ar Garreg hag a c'hoarze diwar o fenn.

Eun dervez ez eas d'eun ti d'en eun walc'hi; kaout a eure eno unan eus e amezeien hag a reas brezel d'ezan abalamour d'e voutou: «Mall eo d'eoc'h, evelato, Yann, mont da lakat ober eur boutou nevez!»

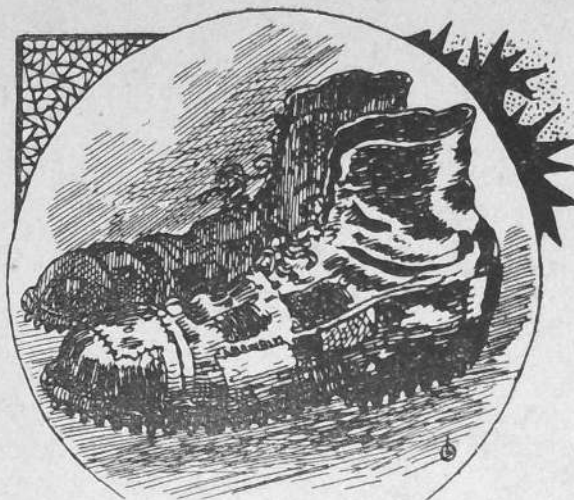
—: «Ya! ya! eme Yann, gwelet a rin an draze, diwezatoc'h!»

Pa deuas er maez eus ar gampr m'oa bet oc'h en em walc'hi enni e kavas e kichen an nor, e lec'h e voutou, eur re nevez eus ar re vraoa, hag e teuas da gredi e oant bet paet d'ezan gand e amezog ha setu heñ d'o gwiska ha da vont en hent ganto, mar gouie; siouaz, ar boutou-ze oa boutou ar gouarner, an Aotrou Kernabad hag unan bennak, dre farserez, eo en devoa laket boutou Yann d'ezan e lec'h e re; graet

e voe enklask; kavet e voe buan ar boutou nevez ha Yann ar Garreg a rankas rei 50 skoued evid e binijenn: restaolet e voe d'ezan e voutou koz. Diwar neuze, pelloc'h, e teuas da gaout kas outo hag e klaskas en em zizober anezo; mont a eure da zonjal o stlepel er ster, met war an hent e kavas eur voger goz, hag a oa eun toull enni:

«Sell, eme Yann, ha kreskfenn an toull-man da stlepel va boutou ebarz!» Yann a greskas an toull hag a lakas e voutou ebarz, met siouas, en

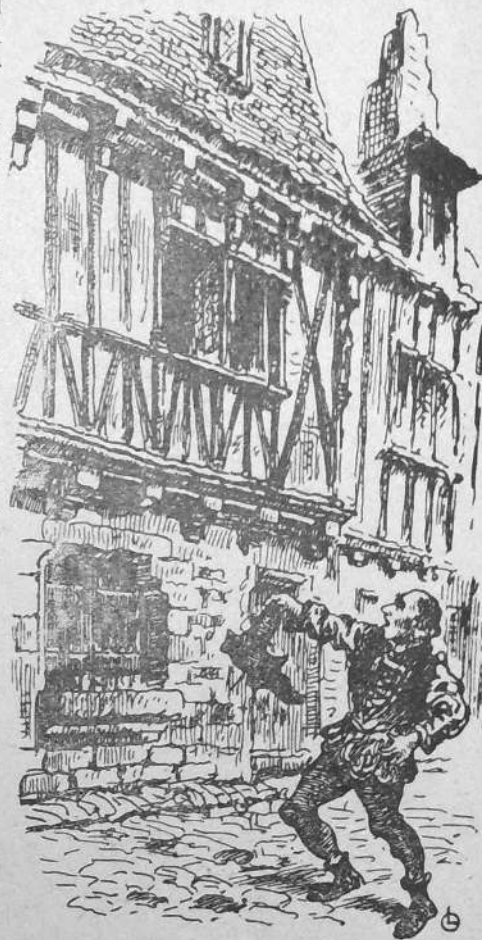

noz warlerc'h ar voger a gouezas; ar boutou a voe kavet, Yann a voe tamallet da veza bet pennabeg d'ar voger da goueza ha kondaonet da baea 100 skoued d'he ferc'hen evit he adsevel.

Ar paour-kaez Yann a deuas da gasaat muioc'h-mui e voutou hag evid en em zizober anezo da vat o stlapas en eur puns, demdost da gêr; siouas dour ar puns-ze eo an hini a veze kaset, dre gorzen-nou, betek Kastell Gwengamp; ar boutou a stankas ar c'horzennou ha pa 'z ejod da zistanka ar re-man e voe gwelet eo boutou Yann ar Garreg eo a oa ouz o stanka, setu

ma voe kondaonet o ferc'hen adarre da rei 300 skoued evid ar gaou en devoa graet

Pa glevas eun hevelep kelou, Yann, en e gounnar a yeas da stlepel e voutou e dour ster an Treo a red e traon kêr; ar boutou a spegas e roued eur pesketaer hag her rogas; ar peske-

taer o welet ar boutou a voe lorc'h ennan, da genta, met pa welas boutou piou e oant e pignas e kêr hag o stlapas da Yann, en e di, dre ar prenestr, gant kement a herr, ma torrijont gwer ha podou evit talvoudegez mil skoued.

Yann a oa ken nec'het gand e voutou milliget ma lakeas en e benn o devi: Neuze da vihanan, emezan, n'am lakint ket ken da gaout koll, evel breman!

Siouas! ar boutou a oa gleb: Yann o lakas da zec'ha da genta, war gorzenn an doenn, met eur c'hoz kaz bennak o tremen dre eno, o lakeas da goueza war benn eur wreg yaouank a zouge eur c'hrouadur, war bleg he brec'h: ar vamm a voe glazet hag ar bugel mac'hagnet e-vid ar rest eus e vuhez.

Ar marc'hadour kaez a voe laket er prizon

— SANT ERWAN HAG AR BOERIEN —

Ma klaskas sant Erwan, beza ken desket war sklanchou ar bed, oa evit gellout diwezatoc'h, beza barrek atao da zifenn ar boerien, an intanvezed hag ar vinored, a eneb an Aotrouien galloudus o gwaske re alies.

Ar berlezenn a dle skedi ar muia, e kuru-nenn sant Erwan. er Baradoz, eo a dra-zur, an hini a deu d'ezan eus ar garantez vras a zougas hed e vuhez. d'ar beorien reuzeudik. Ar re-man a zirede a vilierou da Vaner Kervarzin e-lec'h ma kavent atao, bevans dilhad ha lojeiz. Ar maner o veza re vihan d'o digemer holl, Sant Erwan a reas sevel e kichen eun ti evito. En ti nevez-se e veze maget kement a beorien ma 'z oar douget da gredi e kreske ennan ar bara, en eun doare burzudus, evel gwechall etre daouarn Hor Zalver Jezuz.

Meur a wech e voe gwelet, o rei e zilhad d'ar paour pa n'en deze netra all ebet; na morse n'en em gave eurusoc'h eget pa veze en o c'ompagnunez. E wele a oa evid ar beorien, hag hen a gouske epad an amzer-se war an douar yen gant eur maen pe eul leor santel a zindan e benn. Kemerout a reas en e'garg, eur familh baour eus Gwened a rede ar vro en eur zeni hag en eur gana a-zor-da-zor. Dre vadelez, e reas eus tud ar familh-se, kristenien eus an dibab.

Doe a falvezas gantan meur a wech, diskouez dre vurzudou, pegement e plije d'ezan aluzen-nou bras e zervicher fidel.

Eun dervez edo o rei an tamm diweza eus eurourniad vara d'e beorien, pa deuas en ti eur paour all, truezus meurbed e stad, hag a c'houlenne an aluzen en hano Doue. Erwan dre d'ruet outan a ginnigas d'ezan e skudellad voued. Ar paour. goude beza debret eun nebeudig, a zavas evit mont kuit, en eur lavarout: «Kenavo! Ra vo Doue ganeoc'h,» ha neuze e voe ken ske-dus da welet, ma voe leuniet an ti gant eur sklerijenn didius. «Gwelet a ran breman, eme Erwan, ez eus deuet em zi, eun El a-berz Doue. «N'eo ket eun El e oa, met Hor Zalver Jezuz Krist e-unan. Erwan, epad pell amzer goudeze, ne gredas mui azeza ouz an daol-ze, bet zantelaet gant Mab Doue.

ha kondaonet da baea eur yalc'had arc'hant ker bras d'an daou a oa bet glazet gand e voutou ma voe rivinet ha laket war an douar noaz.

Pedi a eure ar barner d'en em garga da zistruja e-unan ar boutou milliget, ha rei d'ezan eur paper merket warnan n'en devoa mui da respont anezo.

An Duk Per a oa neuze o chom e Kastell Gwengamp, gand e bried an Dukez Franseza Amboaz a glevas bano eus trubuilbou ar marc'hadour hag a gemeras truez outan; e garga a eure da evesaat war al leveou en devoa e Lamball ha tro-war-dro hag en doare-se, evelato eur wech deuet eus ar prizon, ne voa ket ret d'ezan mont da glask e vara a zor da zor.

G. P.

Dalc'h

Sonj

O Breiz-Izel, eus an amzer,
 Raog ma oas gwerzet ha trec'het
 Pa c'helle da vibien kerzet seder,
 Soun o fenn, dinec'h o spered.
 Raog ma oas bet taolet hep difenn ha paour,
 Dindan seuliou pounner an Estren,
 Ha staget, da viken ouz e garrons aour,
 Ouz da dreid ken tener eur chadenn.

TALDIR

AN AOTROJ KURE A RA KATEKIZ

- « — Marivonig Person, eus pese kêr oc'h c'houi ?
- Eus an Drinded, Aotrou Kure, eme ar verc'hig gous-tadig.
- Komzit krenvoc'h !... Grêt e ve katekiz d'eoc'h er gêr ?
- Ya, Aotrou Kure.
- Gwelomp ! Larit d'in pet Person a zo en Drinded ?
- Tri, Aotrou Kure !
- Mat-tre ! Pere int ?
- Ma zad, Jan-Perig, ha me... »

An dimezell a zispleg d'he bugale. Ar c'homzou-ma eus ar C'hatekiz. « Doue zo eur spered ». Piou a anavez sperejou all c'hoaz emezi ?

Ar *vugale*: — « Ar Elez, an diaoul... »

An *dimezell*: — « Doue zo eur spered, an diaoul ivez... Neuze piou a lavaro d'in pe seurt kemm a zo etre Doue hag an diaoul. »

Mari Levenez — : « Spered Doue zo gwenn ha spered an diaoul a zo du. »

Respontou divinadennou an niverenn 55
 Meuleudi da sant Erwan patron Breiz

Ar merour Herri Caouissin, Scrignac, Finistère, C.C. 27165 Rennes
 Mouladuriou Ronan, Pleyber-Christ, Bro-Leon, Breiz.

AR PABOR

HAG AR VOEREB KOZ

Kavet e vez, e pep parrez, unanik ben-nak ha war zigarez m'o deus aoun e kouesfe an ilizou war o c'hein, a vez prest atao da c'hoarzin d'ar re o darempred. Eur pabor evelse a en em gavas eun dervez gand eur vaouez hag a oa bet o pardona e Lourd: « A ! sell 'ta va moereb, emezan, dizro oc'h ? Gwelet ho peus ar Werc'hez, du-hont, sur a-walc'h ? »

« — Ar Werc'hez, paourkaez ! eme ar voereb koz hag a oa distalleget mat he zeod, n'eo ket ar Werc'hez hepken, met ar familh zantel en he fez am eus gwelet evel ma oa e kraou Bethleem ; n'eus nemed eun dra hà n'em befe ket gwelet !

« — A ! petra 'ta moereb ?

— « An azen, hennez ne oa ket eno, met breman p'oun en em gavet ganez-te her gwelan ! »

Ar paotr a yeas ac'hano lostok : kavet en devoa unañ da stanka e c'henou d'ezan evel ma oa dleet.

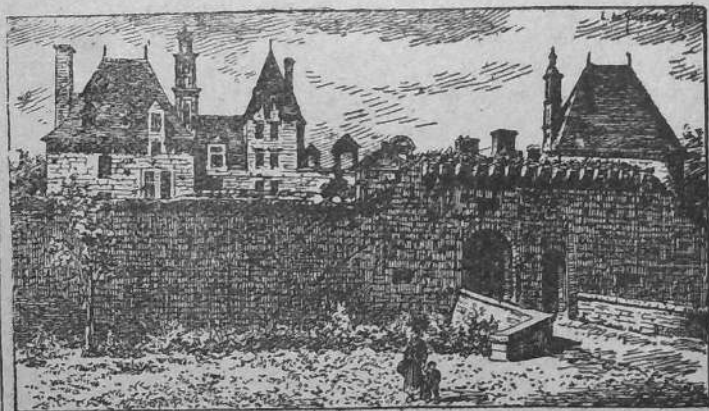
Divinadennou ?

Pegement e kousto tri ouec'h sardinenn, eur gwen-neg ar zardinenn hanter ?

Klaskit mat !

KASTELLOU BREIZ

Kastell Keryan, e parrez Sant-Nouga Bro-Leon
 E Keryan eo e voe grêt goueliou kenta ar Bleun-Brug er bloaz 1905.

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

KANNAD AR VRETONED VIHAN
Embannet diou wech er miz - Renet gand Herri Caouissin

Deskit
mat
istor
Breiz
ho
pro

An daolenn man a zo bet laket da viz cost warlene, gand an A. Le Mercier D'Erm, el leo'h ma ti-kennas an Duk Yann IV, e Dinard, evit derc'hel koun eus an dervez bras-se, eus istor hor bro.

YANN IV

6. — Trec'h war dachenn ar brezel, enebourien Yann Vontfort a labouras dre zindan hag a lakeas ar Vretoned d'en em zevl a e-neb o duk a rankas mont d'an harlu da Vro-Zaoz. Nebeut bloaveziou goudeze pennou bras Breiz, pa weljont edo o bro o vont da veza staget ouz ar Frans, a en em unanas hag a gasas eur c'hannad da Vro-Zaoz da bedi Yann IV da zistrei : ober a eure e ziskenñ, e Dinard, d'an 3 a viz cost 1379, e kreiz ar bleuniou hag ar meuleudiou : Bretoned a bep renk a ziredas d'e zaludi. Janed Penteur, he-unan e giniterv gomez hag he enebourez, betek neuze, a deuas da zaoulina dirazan hag a roas evelse eur skouer hep par, o lakat silvidigez ar vro da dremen a-raok pep tra hag eus an eil menez d'egile, e klevjod o tregerni kan an Alarc'h :

Digouet an Aotrou Yann en dro,
Digouet eo da ziuall e vro.

D'hon diouall diouz ar C'hallaoued
A vres gwirioù ar Vretoned.

Ken e kan laouen ar c'hleier
Kant leo, tro-war-dro, e pep ker.

Deut eo an heol, deut eo an hanv,
Deut eo endro an Aotrou Yann.

Eun alarc'h, eun alarc'h tramor
War lein tour moal Kastell Arvor,
Din ! din ! daon d'an emgann d'an emgann, O !
Din ! din ! daon ! d'an emgann ez an !

Erru eul lestr e pleg ar mor
E c'houeliou gwenn gantan digor.

Malloz Sant Herve

Gouel sant Herve a zigouez d'ar 17 a vezeven

E Goueled-Leon, e kreiz etre Lanriouare, Plourin, Treouergat ha Plourin, ez eus eur c'hoad dig fao harp en eur geriadenn a hanver Kosthouarne (1).

E kreiz ar c'hoad-se ez eus eul lochenn izel toet gant mein, evel ma vez toet ar ferniel, gwez savet warni gand an amzer hag hanter kant troatad douli eur feunteun gaer :

Al lochenn hag ar feunteun-se eo lochenn ha feunteun sant Herve; eno e vevas, breman ez eus trizek pe bevarzek kant vloaz hag, an hanv, da zul, goude ar gousperou, ar yaouankiz a deu di d'e bedi, da gana, da c'hoari, da zelaou marvailhou ar re goz; setu kaera ha kenteliousa hini a glevis eur zulvez-hanv ma oamp bodet eno niverus e disheol ar gwez fao.

Sant Herve, evel a ouzoc'h a oa dall; eur c'hibihan hen hentche hag ar zant d'e heul a veze gwelet o vont a zor da zor, a di da di, da glask an aluzen; eun dervez en devoa kemeret penn hent Lanriouare; evit kaout berroc'h e amzer e komze ouz e gi Kabor :

— Kaborik, gand a ri, klask d'in ar ravent esa: ar c'henta tamm bara hor bezo a vezo d'it; gant pinvidikoc'h mestr ez pije gwelloc'h pred, met gant hini all ebet ne vezi ken karet ha ma 'z out ganen-me; tremenet eo Penn-an-Drev; ha fazia a ran kals ma n'emaomp ket e bali Kerilaouen.

En eun taol, ar paourkaez dall a jomas a-zav; klevet en devoa klemmou: eur baotrezenn azezet

war eur wezenn goz, eo a oa eno o lenva, ma oa eun druez he c'hlevet :

— Perak e lenves, evelse, merc'hig vihan ? eme ar zant.

— Mamm a zo klanv; n'eus tamm ebet ken, en ti, da zebri, hag oun bet aze e Kerilaouen o c'houlenn bara; kaset oun bet kuit, a daoliou dourn, gand an ozac'h drouk.

— N'es ket da lenva, evelse, eme an dall me a zo o vont da welet an ozac'h-se ha marteze e teuin a-henn d'e lakat da ziskouez e vadelez en da genver !

Ar verc'hig a gemeras fizians hag a zec'has an daerou a goueze eus he daoulagad; e keit-se ar zant a zigouezas e Kerilaouen; an ozac'h, dal m'her gwelas, a en em lakeas da youc'hal warnan :

— Da betra 'ta, dallik, e redes evelse, a-zor da zor, a di da di, gant da gi dizoare ? Eun den en oad eveldout a zo eur vez d'ezan mont da glask an aluzen.

*An neb a had a ved hag a leun e irc'hier
Peb den a dle beva diouz labour e vicher.*

Ma 'm eus poaniet n'eo ket evid eun all em eus laket ar c'houezenn da zivera diouz va zal ha ma 'm eus seiz torz vara o poazat em foun, n'em eus ket bet ar bleud a zo aet d'o ober o redek ar straejou: labour dallik, kemer da bal ha da varr ha stag da gi barbet ouz sparl an alar.

— Ozac'h chentil, eme ar zant, n'it ket da ober goap eus eur paourkaez den a zo bet pouneraet dourn Doue warnan, rak ar Mestr en deus renet an amzer dremenet a ren an amzer vremen koulz ha ma reno an amzer da zonet.

— Ro peoc'h, eme ar fournier, gant da brezegennou moredu ha kerz ac'halese dillo; fred em bije da rei, ma rojen aluzen da gement paour a dremen ebio Kerilaouen.

— N'emaoc'h ket heb va anaout, e me Herve; er c'hoad tosta va lochenn, eno e kanan meuleudi an Aotrou Doue da c'hortoz an deiz bras ma roio digemer d'in en e varadoz.

— Ma 'z peus mall da vont eus ar bed-man, m'az lakay, pa giri, war hent bras ar bed all !

— Mall am eus, a dra zur, eme ar zant met c'houi n'ho peus bet gourc'hemenn ebet da rei d'in taol ar maro : roit d'in eun tamm bara, en han Doue ! P'en deus laket danvez etre ho touarn, Mestr an nenv hag an douar en deus lavaret: «Madou a roan d'eoc'h, met, bezit anæoudek ha rannit gand an dud ezommek !

Ne c'houlennan ouzoc'h nemed an tamm kreun kaleta chomet da loueda e korn an armel: me her soubo e dour skler va feunteun hag a lavaro eur bedenn evidoc'h.

— N'em eus ezomm ebet eus da oremusou.

— Bennoz ar paour, ozac'h, a zo bennoz Doue; vad a raio d'ho korf ha dreist holl d'hoc'h ene.

— Kerz, buan, diouz treuzou va dor, pa lavar d'it; me n'em eus ket amzer da goll o chom d'az selaou.

1- Kosthouarne, da lavaret, eo Koat-Houarne.

— Kemerst hoc'h ivourn ha lemmet mat ho tent
Aoun am euz ne jomfe ho torziou en o ment

Ar fournier kounnaret a gemeras e ivourn hag a vennas skei ganti war benn ar paourkaez, met e vrec'h a gollas raktal he nerz hag ar zant, gand e gi, a dec'has hep kaout glaz; p'en em gavas gand ar verc'hig e lavaras d'ezi :

— N'es ket da ouela ken ha kerz d'ar gêr; en arc'h du-ze e kavi bara gwenn, eus ar gwella, kaset d'it gand an Aotrou Doue !

Frealzet ha laouenaet, ar bugel a redas d'ar gêr hag e kavas, en he arc'h, evel m'en devoa lavaret sant Herve, seiz torz vara eus ar re gaera.

Epad an amzer, an ozac'h piz ha drouk a youche gand ar gounnar; p'oa aet da denna e fourniad, ar seiz torz vara en devoa laket er fourn a oa troet, o seiz, e mein !

*Setu 'r pez a glevis, eur zulvez, er c'hoad fao;
Beb an amzer me gred, her c'honter c'hoaz atao.*

*Gwirion eo kement-man, an tadou d'o mibien,
O deus bet lavaret, burzud Kerilaouen,
Kentel jur ar paour dall a zo bet selaouet
Aluzenusoc'h tud a zo diaes da gaouet
Eged ar re o deus an eurvat da vevan
Tro-war-dro d'ar c'hoad fao, lochenn Herve ennan*

*Gwirion eo kement-man ha ma ne gredit ket
Ar pez a rumm da rumm hon eus ni bet desket
It da vered ar Zent, da vourc'h Lanriouare
Kaout a reoc'h ar seiz torz, bepred en o doare.*

Erwan Berthou ha Minor Kerbriek.

FENTIGELLOU

Eur 'paour kèz den yaou-ank kollet e benn gantan, troet krenn e spered, a zo bet kaset da di an dud sod. Eno e ve lezet da vont ha da zont, rak n'eo ket drouk.

El liorz, en em gav e-velse gant eur mevel oc'h ober wardro ar sivi :

— Petra lakez ganto? e-me ar sod.

— Teil, moarvat ! eme egile.

— Teil ? Ha me a laka sukr ?

Ya da, emezan, dre m'oun sod.

ha RIMADELLOU

Denedv bihan, it da vèz,
Man ar bleiz e koad Keraez;
Dibidid, dabadap,
Deut d'ar gêr holl a-vagad

BERED AR SENT E LANRIOUABÉ — Gwelet a raer mat e tal ar c'halvar a seiz torz vara troet e mein. Ar foto-man a zo bet tennet d'ar 25 a viz eost warlene pa 'zeas ar Bleun-Brug da bedi er vered-se, hanvet bered ar Zent abalamour d'an dra-man :

War a leverer, seiz mil seiz kant seiz ugent ha seiz sant a zo bet sebeliet eno ha setu perak ne ziskenner el lec'h santel-se «gant nep seurt boutou».

Ar zent-se, a dle beza kristenien ar vro bet merzeriet gand an Normaned, pe, er bloaz 919 pa 'z edont oc'h ober o reuziou bras, pe, er bloaz 937, pa 'z edod o rei al lamm diweza d'ezo, eus an eil penn d'egile d'ar vro.

Deuet eo amzer ar Pardonioù...

Gant feiz krenv hon Tadou, heuliomp hor Pardonioù, en eur veuli an Aotrou Doue hag hor Sent, dre hor c'hantikou brezonek.

GAVRIG AN HANV

TON H. Guillerm.

Métronome ♩ = 52.

Bim - baon ! ga - vrig an hanv, Pe -
 lec'h out bet e - pad ar goanv ? Ea eun tou - lig
 en dou - ar, o c'he - dal an am - zer glou - ar.

1

Bimbaon ! gavrìg an hanv,
Pelec'h out bet epad ar goanv ?
— En eun toullig en douar,
O c'hedal an amzer glouar.

2

Bimbaon ! gavrìg an hanv.
Ha petra 'ri c'hoaz, en hanv-man ?
— Meuli Doue am savas
Ha douar hor Breiz am magas

3

Bimbaon ! gavrìg an hanv,
Ha petra 'ri c'hoaz, en hanv-man ?
— Kana drant va c'hanaouenn
Da lakat holl Vreiziz laouen.

4

Bimbaon ! gavrìg an hanv,
Ha petra 'ri c'hoaz, en hanv-man ?
— Karout va gloc'h karadeg
Ha va neiz kuzet en havreg.

5

Bimbaon ! gavrìg an hanv,
Ha petra 'ri c'hoaz, en hanv-man ?
— Deskit d'an evnedigou
Nijal war o eskelligou

6

Bimbaon ! gavrìg an hanv.
Ha petra 'ri c'hoaz, en hanv-man ?
— Diouall ouz fazi marvel
O tec'hout diouz skoul ha sparfel.

7

Bimbaon ! gavrìg an hanv,
Ha petra 'ri c'hoaz, en hanv-man ?
— Klask eun toull kuz da vervel,
Pa deuio Doue d'am gervel.

8

Bimbaon ! gavrìg an hanv,
Fur out, e-skoaz kalz a dud skanv !
— Bepred e ran youl Doue,
Warnomp holl Hen eo ar Roue.

Tennet eus leor «SONIOU FEIZ HA BREIZ». 3, 5o ar peiz.

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

KANNAD AR VRETONED VIHAN
Embannet diou wech er miz - Renet gand Herri Caouissin

Nnn 58
5vet bloavez

25
a viz
Vezeven
1938

Deskit Istor Breiz, ho pro

7. — Met eur Breizad a zo hag a stourmas a grenn a eneb e vro : ar Gwesklen (e galleg: Duguesclin) eo e hano.

Fransez II, skoazellet gant Pierre Landais, a stourmas epad e vuhez evid mirout frankizou Breiz. Met gwerzet gant kalz a dudchentil en em roet da Vro-C'Hall e voe trec'het e St. Albin-an-Hiliber, er bloaz 1488 ha Breiz adalek neuze a welas he frankizou o vont da goll...

Pa varvas Fransez II, gand ar rann-galon, e verc'h Anna, unnek vloaz hepken, a gemeras penn ar vro, hag hi yaouank flamm, dere'hel penn d'an enebour galloudus. Pa ne oa ket evit padout ken, hag evit mirout na vije gwasket Breiz, eur wech c'hoaz, ar paourkêz Dukezig, an daerou en he daoulagad, a zimezas gant Charles VIII roue Frans.

Met Breiz, p'en em unanas gand ar Frans, ne vennas ket koll he gwirioù hag eul lizer a emgleo a voe sinet e Gwened er bloaz 1532.

Met abaoe, ar gwirioù-se a zo bet dispennet tamm ha tamm.

Ar skeudenn-man a ziskouez roc'h St. Albin. Evid dere'hel koun eus stourmad an 28 a viz gouere 1488, eur strollad Bretoned o deus siellet war ar roc'h-se eur groas o devoa kavet hag a sav hiviziken he divrec'h a-zioc'h mez-ar-stourm da venniga relegou ar re a gouezas eno evid hor Breiz.

KANAOUENN
AN
ALC'HOUEDER

(Lapous-an-er)

Sant Per, digor d'in
Biken mui ne bec'hin.
Digor-ta, digor,
Digor d'in da zor
Kemer truez ouzin
Pe va goug a dorrin
Sell an douar pegen izel
Ha me pegen uhel

Bouzar out ?
Pe ne d'out ?
Mouat a rez
Pe ne rez ?
Mat Per, gra da benn
Me 'zo vont da zisken
Hag adarre e pec'hin
Hag e rin, rin, rin.

KER-IZ

Piou n'eu deus ket klevet ano eus Ker-Iz?

Brudet bras eo bet ar gêr-se gwechall, ma lavare ho tadou koz anezi, ez oa par da Bariz, pe kentoc'h, ez eo Pariz, par da Iz.

Pa rit eur sellig war gartenni Vreiz, e welit, dirak Douarnenez, eur pleg mor bras, unan eus kaera plegou-mor ar bed.

Hag eno, en eul lec'h eus ar pleg-mor-se, e vez atao, fall-fall ar mor, ken na gred bag ebet tostaat outan, anez e vije lonket gant an tarziou pe bruzunet war eur garreg bennak. Klevet e vez eno, eme ar besketaerien, pa vez gwall-amzer, eun trouz iskis dindan an dour, evel trouz kleier o sini glas. ha moueziou tud o c'houlenn sikour...

Eno, va bugale, ez edo gwechall goz, breman ez eus d'an nebeuta 1500 vloaz, Ker-Iz, ar gêr vrudet, ar gêr villiget.

Klevit mat hec'h istor ganin evel m'am eus he desket gant va zad-koz.

Ker-Iz oa ker-benn ar vro, gouarnet gant ar Roue Grallon, mignon sant Korantin ha sant Gwenole.

Ar Roue-man avat en devoa eur verc'h fall-kenan Ahez he hano a gase d'he heul ar gêr da goll.

Meur a wech war ali sant Gwenole, ar Roue en devoa gourdrouzet e verc'h, met houman, skuiz gant rebechou he zad a dec'has dioutan da vont da veva en eur maner savet ganti tostig d'ar sklujou.

Ar sklujou-se a oa mogerious krenv a vire ouz an dour da veuzi kêr, pa veze uhel ar mor, rak ker a oa eun tammig izeloc'h eget ar mor.

Er mogerious se ez oa doriou houarn a veze serret pa veze uhel ar mor, ha digoret pa veze izel, hag an alc'houez aour o digore a veze dalc'h mat, ouz eur chadenn, gant ar roue, endro d'e c'houzoug.

Er maner nevez, ar verc'h fallagr, a rene eur vuhez ken fall, ma skuizas erfin an Aotrou Doue gant he zorfejou.

Hag eun nozvez, ma 'z oa gouel bras er maner, da heul ar yaouankizou dirollet, e teuas eun estranjour da c'houlenn dansal gant merc'h ar Roue.

An estranjour-se a zouge dilhad ruz hag e varo a oa hirr ha du; e holl izili a verve hag e zaoulagad a seve.

— Dige-mer mat d'eoc'h, den yaouank, eme Ahez, m'ac'h ana-vezit an traou falla.

— Neuze ze, eme ar prins ruz, digorit d'in rak falloc'h egedoun n'eus ket.

Hag e tisloukas blasfemou euzus... hag e reas pec'hejou spontus... hag e reas skrilaou skrijus... ma lavaras an holl:

— Heman 'zo trec'h da Ahez!

Dansal a reas betek hauter-noz, ha dansal betek goulou-deiz, ma lavaras neuze d'ar verc'h fall:

— « Va dousig koant, merc'h da C'bradlon, muia karet va c'halon, o! roit d'in, mar plij, alc'houez sklujou Ker-Iz.

— Aotrou, emezi, va zad a zoug an alc'houez-se, ouz eur chadenn endro d'e c'houzoug; va zad breman zo kousket ha kaout an alc'houez n'hellan ket.

Met ar prins a bedas hag a aspedas ken brao ha ken nerzus ar verc'h, ma voe gounezet he c'halon.

Redek a reas betek maner he zad hag e laeras digantan e-pad e gousk an alc'houez prizius.

Paket gantan an alc'houez, ar

prins ruz, ha ne oa nemet an diaoul, a yeas kuit hep lavaret kenavo.

Mont a reas n'ouzoc'h ket da belec'h ? mont a reas da zigeri frank

sav, ha petra weljont ?

«E-lec'h Ker-Iz gant he dek dor Ne weljont mui nemet eur mor.»

— Va Doue, eme ar roue, neuze en eur goueza d'an daoulin: Ho polontez bezet graet.

Hag o welout, en tu-all d'an draonienn, aoter ar falz-doueou o lugerni dindan an heol mintin e kendalc'has:

— Va Doue, evit ho trugarekaat da veza savetaet d'in va buhez, me a savo e-lec'h an Aoterse, eur chapel en enor d'ho Mamm; kalz tud a zeuio di da bardona, ha dre e fedennou ar Werc'hez a skuilho grasou puilh war Vreiz-Izel a bez.»

Ar chapel-se, savet gant ar roue Gradlon, eo ar chapel holl vrudet a kanvomp hirio : Intron

sklujou Ker-Iz, hag edo ar mor o sevel.

Neuze, va Doue, e voe gwelet eun dra skrijus :

Ker-Iz a-bez a oa kousket c'ho az, hag edo ar mor o tilammet warni dre ar sklujou digor, d'he goueledi, d'he distruja, da veuzi kement den a veve enni ..

Ar Roue Gradlon goulskoude ne voe ket bezet. Edo ar mor e-harz e vaner pa glevas eur vouez er-maez : mouez e vignon Gwenole, kaset gand Doue da savetei d'ezan e vuhez.

Hag ar vouez-se a lavare :

—«Gradlon, Gradlon sav hepdale « Sav evit heulia Gwenole, « Sav evit tec'hout rak ar mor : « Skujou Ker-Iz a zo digor !»

Prim e savas, hag eul lamm war gein e varc'h ha kuit d'an daou lamm ruz da heul Gwenole e-pad ma kleve ar mor o yudal war e lerc'h.

Ahez, ivez, ar verc'h fall, a dec'he araok ar mor hanter gollet ganti be fenn, hag o welout he zad e lavaras :

« Va zad, va zad, mar am c'harit, War ho marc'h skanv va c'hemerit !»

An tad paour, teneraet e galon a sav e verc'h war dailher ar marc'h en e gichen. Met kerkent ar mor a vuana, ha Gwenole en eur grena a hop : «Gradlon, taol an diaoul-se di-war dailher da inkane. »

An tad avat, a gave re zies senti, ha setu Gwenole goude ober sin ar groaz o skei gant e vaz, ha kerkent Ahez ar verc'h villiget a ruilhas en dour, ha lonket gant ar mor .

Goude eur c'haloupadenn hir, ar Roue hag e vignon a voe pignet uhel war Venez-flom pa gredjont chom a-

Varia Rumengol.

V. S.

Lezit al laboused bihan da ober o neziou, arabad o difoupa ! Ne garfec'h ket kennebeut e vefe distrujet ho ti d'eoec'h c'houi hoc'h-unan !

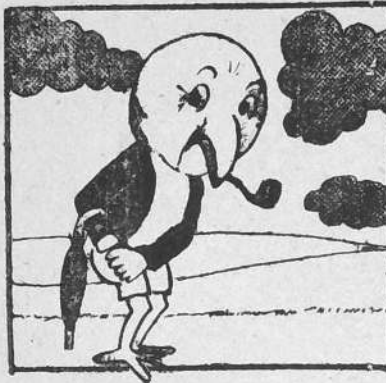
... Hag ouspenn, gouest a-walc'h oc'h d'en em laza en eur zifoupa an neziou. Bloaz' zo, eul lampon a gouezas eus eur wezenn a zek metrad a-uhelder. Eur burzd e oa ma ne oa ket bet lazec'h. Eur gentel vat en devoa bet ha n'eo ket bet tost d'ezan ken mont da zifoupa an neziou.

Lezit eta' al laboused bihan e peoc'h, krouadurien an Aotrou Doue, evel doc'h.

Merour Herri Caouissin, Scignac, C.C.27165 Rennes
Mouladurion Ronan, Pleyber-Christ, Finistère Breiz.

Korn-butun Poufer

— Penaos em oa gellet, hep alumetez, lakat tan war va c'horniad butun. *Poufer.*

1. — Ya ! gwir eo ! Selaouit. Eun dervez em oa ankouna-c'haet, er gêr, va boest alumetez... hep tan, e c'hellit kredit, n'oa ket evit butuni. Dichans !

2. — Brao e oa an amzer, met arnev a deuas : ar glao a en em lakeas da goueza hag ar gurun da strakal gwasoc'h eget biskoaz ! Pebez dichans !

3. — Buan d'ar gêr, emounme ; met, siouaz : ZZZZ... eul luc'hedenn a lugernas a-us va c'horn-butun ; strafilhet e voen gand ar sklerijenn. Dichans ! dichans, dichans !

4. — Met bennoz eo em oa da lavaret da Zoue, rak al luc'hedenn he devoa laket an tan da gregi em butun ha setu penaos, bugaligou em oa gellet, hep alumetez, ober va c'horniad-butun

TANTAD sant Yann ha sant Per

Divinadennoù ?

Respont divinadenn
an niverenn 56
18 gwenneg

FEIZ HA BREIZ

AR

VUGALE

N° 59
5re bloavez

10
a viz
Gouere
1938

KANNAD AR VRETONED VIHAN
Embannet diou wech er miz - Renet gand Herri Caouissin

Cliched "an Oaled"

Ar c'hourinadeg a zo evel ma ouezit eur sport breizek.
Gand an hanv, gourinerien Breiz a ya da c'hourin dre ar vro.
Setu i, aman, oc'h ober al le, araok ar c'hrog.

— «M'hen tou, gourin a rin, en envor d'am zadou, hog en enor d'am bro.
Kinnig a ran d'am c'henvreur, va dourn ha va chod, e testeni eus va lealded .

Eur pardon bras : SANTEZ ANNA WENED

(26 a viz gouere)

antez Anna Wened a zo eur gêrig eus ar Morbihan, hag a wel hep bloaz, da genver ar 26 Gouere, milierou ha milierou a bardonerien a deu di, eus pevar c'horn Breiz, da bedi Santez Anna, Mamm-goz ar Mabig Jezuz, hag ive Mamm ar Vretoned.

Ha gouzout a rit bugale, perak eo ken enoret Santez Anna el-lec'h santel-se ? Selaouit :

D'ar 25 a viz Gouere 1624, Yvon Nikolazig, eul labourer douar, a deue d'ar gêr eus e Iliz parrez, el lec'h m'oa bet o kovez. O laret e ja-peled emedo, en eur gerzet, pa welas dirazan eun Itron gwisket kaer, ha skedus evel an heol. Spontet eun tammig, Nikolazig a yeas founnus d'ar gêr .

En noz warlerc'h, n'hellas ket kousket. As-tennet oa war ar plouz en e c'hranj, pa welas adarre dirazan ar memes Itron, hag en dro-man e komzas outan e brezoneg :

«Yvon Nikolazig, na spontit ket, me eo Anna Mamm Mari. Kerzit da laret d'hoc'h Aotrou Person, em oa gwechall en ho park hanvet ar «Bosenno» eur chapel konsakret d'in... 924 vloaz ha 6 miz a zo abaoe m'eo distrujet C'hoant am eus e ve savet ar chapel-se en dro.»

Mont a reas Nikolazig da gaout e Aotrou Person, met henman, siouaz ! ne gredas ket al labourer douar.

En noz etre ar c'houec'h hag ar zeiz a viz Meurzh, Nikolazig a voe dihunet gant eur goulou a jome en èr dirazan. Santez Anna a en em ziskouezas adarre, hag a laras d'ezan gervel an amezeien evit heulia ar goulou a wele.

Pa deuas Loeiz ar Rouz breur kaer Nikolazig, hag e amezeien, e voent kaset gant ar goulou, betek park ar « Bosenno ». Eno ar goulou a jomas a-zao, en eul lec'h ma n'helle den lakat an ejenned da vale warnan .

Loeiz ar Rouz a doullas dindan ar goulou, ha prestig e voe kavet eur skeudenn goat da Santez Anna.

Eno, el lec'h-se, santelet gant kement a viraklou, e weler herio eun iliz kaer, savet gant Breiziz da Santez Anna, o Mamm vat.

Bugale, d'ar 26 eus ar miz-man ho pet sonj da bedi Santez Anna, evidoc'h, evit ho kerent, evit ho parrez, hag evit hor Bro gaer Breiz

Evidomp-ni ema Evidomp-ni e ra
He c'harantez vrasan; He burzudou kaeran.

YVONIG

Koajou Kizellet gant Janed Malivel.

DAEROU POUFER

1. - Eun deiz, Poufer a ouelas...
2. -...a ouelas... a ouelas dourek...
3. -...a ouelas... a ouelas leiz e galon...

4. -... skuilha a reas daerou ker puilh, ma vezuas ar vereuri a-bez...

Kloc'her ar Misioner

En dervez-se, eur sulvez e oa, n'hellas ket ar misioner sevel diwar e wele. Klanv oa, ha klanv mat, hen anzav a ranke.

Gervel e reas e sakrist, e glo-c'her, Amadou e hano.

— Amadou, va mignon, klanv oun, gwelet a rez. Bremaik, en iliz, e lavari d'an dud n'hellan ket sevel da rei oferenn d'ezo, met n'o deus ket ezomm da gaout dies, rak n'o devo pec'hed ebed o chom hep oferenn. Lavar d'ezo ivez eman dimerc'her gouel Sant Paol, hag e vezo eur gest evit Hon Tad Santel ar Pab, da genver ar gouel-se. Diriaou, derc'hent gwener kenta ar miz, e vezo kovesaet diouz an abardaez. Embann a ri ivez e vo eurejet aman, dimerc'her, Kuta ha Naki, hag an neb a anavesfe eun empechamant bennak a dle hen diskleria. Kavet em eus eur badakenn, en deiz all, war an hent; an hini m'eo ar badaken-se d'ezan a c'hello dont d'he goulenn d'ar sakreteri. D'ar fin, e lavari eur Bater hag eun Ave Maria.

— Klevet eo. Tad, eme Amadou.

Ha setu penaos e reas Amadou e bron: met n'ho peus ket ezomm da gaout diés, n'eo ket eur pec'hed eo. Diriaou, e tigouez gwener kenta ar miz diouz ar mintin ha diouz an abardaez, hag Hon Tad Santel ar Pab a zeuio aman d'ober eur gest. Dimerc'her, e tigouez gouel Kuta ha Naki hag e vezo eurejet aman Sant Per ha Sant Paol. An hini ac'hanoc'h a anavez eun empechamant bennak a zo pedet d'hel lakaat er bakadenn a zo er sakreteri.

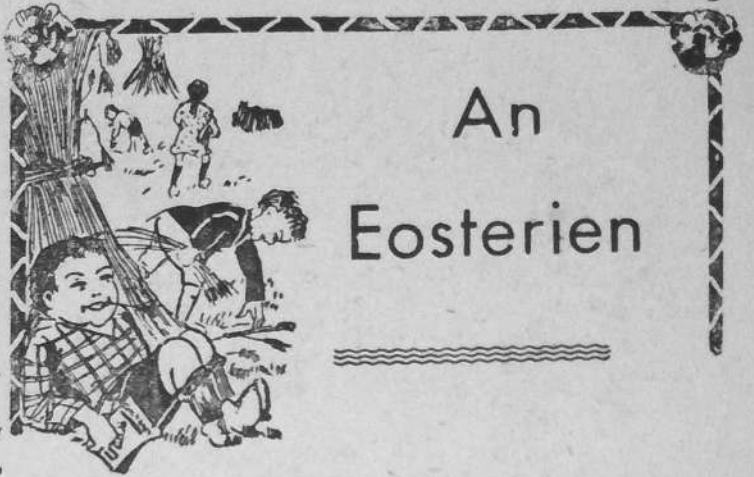
Lavaromp breman eur Bater hag eun Ave Maria.

Rimadellou

— AR RUSKENN —

Me m'eus eur wezennig krank-krank,
Hag a zo enni mil brank,
Hag eun nezig e pep brank,
Hag eun evnig e pep neiz,
Ha pa ganont, e kanont holl en eur vouez

An Eosterien

Moderato

Daoust ma teu brini gouez da
skrabat hon hajou, Er parkeier ar
frouez a c'holo an nan-chou er
parkeier ar frouez a
c'holo an nan-chou

Ar zon-man, savet war eun ton koz, dastumet gant Bourgault-Ducoudray, a dle beza kanet gant eur strollad kanerien.

Daoust ma teu brini gouez
Da skrabat hon hajou,
Er parkeier ar frouez
A c'holo an nanchou.

Ar glao, an heol benniget
Ha poan ar c'houeriad.
A roio d'eomp, Bretoned,
Bara, eur bloaveziad.

Tridomp, eta, gant dudi,
Pa welomp o sevel,
Eost founnus, daoust da gozni
Douarou Breiz-Izel.

Holl, dourn ha dourn unanet,
Poaniomp, gant levez
Da hada e pep spered
Had ar vuhez nevez.

LOEIZ LOKOURNAN

Deskit Istor Breiz, ho pro

Eur bonned rus

8. — Er vloaz 1675, ar roue bras ha lorc'hus Loeiz XIV hag a veze atao goulo e yalc'h, a lakeas — daoust ma oa difennet outan ober kement-se gant lezenn Emgleo ar bloaz 1532 — tailhou nevez, e Breiz, war ar paper timbr, al listri kegin staen ha war ar butun.

An nevezenti-se, digouezet e Breiz en eur bloavez m'oa fall du an east a lakeas ar Vretoned e kounnar rus eus an eil penn d'egile da Vreiz.

Sebastian ar Balp eo an hini a oa e penn ar Vretoned-se a voc grêt ar Bonedou ruz anezo. Kastizet e voent en eun doare skrijus ..

Er bloaz 1720, pevar Breizad: Pont-Kallek, Talhouet, Montlouis, ha Gouedic a voe barnet d'ar maro gand ar C'halloued ha dibennet war blasenn an Naoned, evid beza klasket skanvaat al lezennou kasas a waske Breiz.

Epad ar Revolution vras, er bloaz 1793 ar Vretoned a savas evid difenn an daou dra gaer-man a garient kement : O feiz hag o Breiz.

Epad brezel 1914-18, ar Vretoned o deus diskouezet peger kalonek e oant e Dixmud, e Verdun, hag e lec'h all, Stourmet o deus evid difenn ar Frans hag evid frankiz ar boblou. Er brezel-se, Breiz a gollas 240.000 eus he bugale ha daoust da ze, n'eus ket roet a aotre d'eomp c'hoaz da zeski, en hor skoliou, hor yez muia karet.

O! Bretoned vihan, ma fell d'eoc'h bale war rou'ou ho tadou, taolit evez na vefe lazet ar brezoneg, ene Breiz, rak dre ar yez kaer se chomoc'h Bretonned penn kil ha troad ha kristen.

Karit eta ho Pro a greiz kalon ha Breiz da virviken.

HA GOUZOUT A RIT :

Kalon Anna, Dukez Breiz

a zo miret en eur galonenn aour e kêr an Naoned.

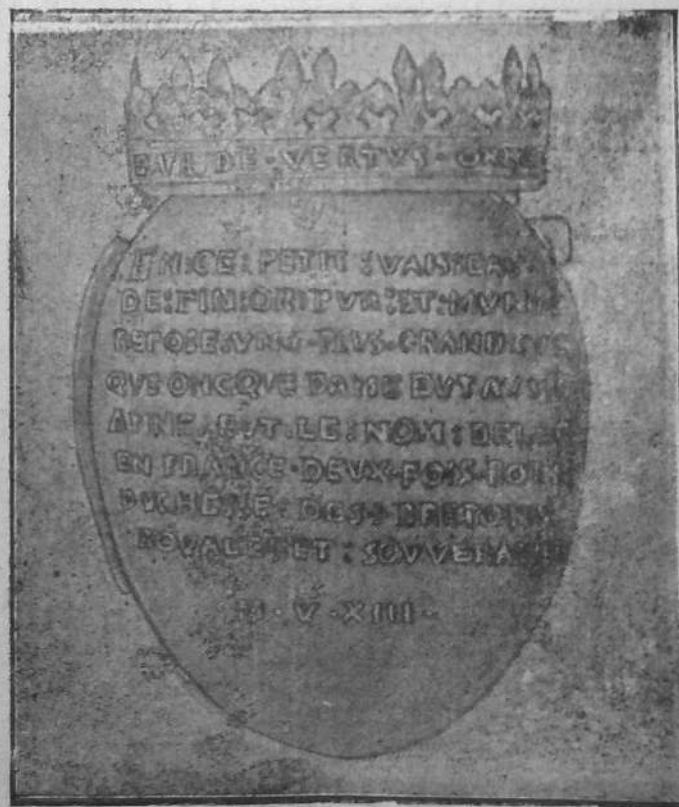

Vakansou laouen

d'eoc'h, lennerien ha lennerzed !
HA KENAVO !

An niverenn-man eo an hini diweza evit ar bloavez-skol man. Kenavo da viz here 1938 eta.

Merour Herri Caouissin, Scrignac. C.C.27165 Renn
Mouladurioù Ronan, Pleyber-Christ, Finistère Breiz.

* Tro-c'houzoug aour ar brinsez *

1. — Ar Brinsez yaouank Azenor a oa en he c'hastell o ouela ! Kollet he devoa eun dro-c'houzoug eus ar c'haera. Selaouit mat hag e klevoc'h gwella-se: eur gopr a vezo roet d'an hini a gavo tro-c'houzoug aour ar brinsez Azenor, a youc'he an embanner.
— Arzel ar Floc'h, dal m'en devoa klevet ar c'helou-se a redas ar mêziou evit klask

2. braoig ar brinsez... hag her c'havas. « Ez an d'e gas dioustu d'ar brinsez, emezan, laouen.
En eur vont, e tremenas dre eur marc'had, hag eno e oa daou laer hag a welas etre daouarn ar floc'h an dro-c'houzoug aour — « Red eo d'eomp, kousto pe gousto, kaout an tenzor-se » emezo.

3. Met eur paotrig du hag a werze avalou-sukrin a glevas komzou al laeron, hag hen da gaout Arzel raktal — Daou zen, a zo, emezan, hag o deus sonj da laerez diganeoc'h ar braoig hoc'h eus. pa 'n em gavoc'h en eul lec'h didrouz war ar mêz. Dont a ran d'ho sikour ». Hag ar paotrig du, a lakeas e gar en eur c'horn eus ar blasenn elec'h ma ne oa ket kalz a dud, hag elec'h ma oa pell

4. diouz sell an daou laer, dreist holl. Kemerout a reas unan eus an avalou-sukrin ha, gand e gountell, e reas eun toull ennan.
Arzel a glaske gouzout perak e rae an toull-se. Met ar paotrig du, grêt gantan eun toull en aval sukrin, a bedas Arzel da lakaat an dro-c'houzoug ebarz — « Den ebet, emezan, ne zonjo biken ema ar braoig kuzet en eur frouezenn, evelse.

Lavarit ho Chapeled !

5. — Ha setu i en hent. En eur dremen dre ar C'hoat-bras, e tigouezas ganto an daou laer. Gand eur vouez rok e c'houlennjont ouz Arzel :

— E pelec'h eman braoig aour ar brinsez ? Arzel a roae d'ezo da gredi e oa bet lammet digantan gand eul laer all.

Met furchal a rejont ar floc'h hag e vignon, o welet ne gavent netra ebet warno, e ezjont gand o hent, nec'het da veza grêt tro -choullo.

6. — A ! eme d'ar floc'h ar paotrig du, anez ma 'm eus da gavet e oan koll ! » hag e redjont, buan, warzu ar C'hastell.

— Sellit, prinsez, eme Arzel, penaoz en deus ar paotrig du-se saveteet ho tenzor diouz krabanou al laeron, hag e tennas an dro-c'houzoug eus an aval-sukrin, evid e rei da Azenor a oa laouen evel ar Spered-Santel. Hag e roas d'ar floc'h eur yalc'had aour.

— Ni a ranno ar gopr-se, etrezomp, breman, hag a vezo pinvidik hon daou, n'eo ket 'ta, paotr du, eme Arzel laouen.

Skeudennou ha skrid tennet diwar eun Istor zaonek :
The Princess Necklace

Bugale, n'eus netra badus war an douar-man. Tremenet eo derveziou brao an hant; tremenet ivez an ehan skol hag amzer laouen ar c'hoariou ! Buan buan int tremenet, neketa !

Met an dud, bihan ha bras, a zo bet krouet evit labourat, evel ma z'eo bet krouet al labousedigou evit nijal; c'houi ivez a rank labourat evel pep den, ha labourat evidoc'h eo mont bemdez d'ar skol, hag ober aketus ar pep a vezo merket d'eo'h gant ho mistri.

Bugale, diskuiz oc'h breman; c'houi a grogo eta raktal el labour, hag a galon vat. En eur veza kallonnek da labourat eo e reoc'h plijadur da Zoue ha d'ho kerent, hag e vezoc'h eurus...

Bugale Breiz-Izel a zo bugale gristen.

Setu perak, goude labourat, c'houi a bedo. Gouzout a rit eo bras anken an dud vras, biskoaz n'oe bet ken gwir komzou ar c'hantik :

«Tenvat eo ar goabren

A bep tu arne...»

Emaomp e miz here, e miz ar Rozera, e miz ar chapeled.

Evit ma chomo ganeomp ar feoc'h, evit goulenn bennoz Doue war hor bro, war ho taoulin, lavarit ho chapeled, lavarit mat ho chapeled. Pa oa al leanez santel, Katel Labour, o vont da verrel, he c'hoarezed a c'houlennas diganti eur c'huzul bennak. Hag e lavaras d'ezo: « ar Werc'hez a zo glac'haret, dre ma ne vez ket lavaret mat a-walc'h ar chapeled.. »

Bugale, ho tud, ho pro, a gount warnoc'h. Fedennou ar re vihan a ya war eun war-du Doue, ha buanoc'h ez eont c'hoaz pa vezont kaset, dre galon ar Werc'hez.

War ho taoulin, evit ho pro, c'houi lavaro mat ho chapeled, epad ar miz-man.

Sant Korantin hag an den-piz

— Nann, eme lod all, Yann baour en deus keuz d'e bec'hejou, hag eman o lenva d'ezo...

Pep hini a lavare e gonchenn war gont Yann Jamig; met nikun avat ne lavare ar wirionez.

Piou en divije divinet perak ez ae Yann ken alies da zaoulina dirak skeudenn sant Korantin? Den ebet, sur-mat, anez ar pez a c'hoarvezas eun deiz gantan.

Skeudenn sant Korantin a oa en arc'hant! en arc'hant gwenn, eus an troad d'ar penn.

Pebez talvoudegez a zo er skeudenn se, a sonje Yann. Mar gallfen he c'haout e vijen ker-kent pinvidig-mor.

Hag e zelle outi gand e zaoulagad bras; hag e stoke outi e zaouarn d'he floura, hag e poke d'ezi zoken a-wechou. Hag an dud a lavare :

— E gwirionez, red eo anzav, Yann Jamig en deus evit sant Korantin eur garantez birvidik kenan.

Bez e oa eur wech e Kemper eun den piz-gagn anvet Yann Jamig, hag a ziskoueze kaout eun devoision vras da sant Korantin.

— Biskoaz kement-all, a lavare an dud, setu aze eun den hag a dremen hurr-amzer alies dirak skeudenn sant Korantin. N'eo ket gwall chalet koulskoude gant gourc'hemennou Doue.

— Sur awalc'h, a lavare tud all, en deus gwerzet e ene d'an diaoul evit kaout arc'hant, ha breman, moarvat, savet keuz gantan, ec'h en em erbed ouz sant Korantin evid e gaout endro, ha ne c'hellont ket en em glevout war ar priz, ha setu perak ez a ken alies da gaout ar zant.

A! paour kaez sant Korantin! eur vez oa d'eoc'h, kaout e-harz ho treid eun den evel Yann ken chalet gand an arc'hant, c'houi hag a oa ken distag diouz traou ar bed, c'houi hag a vije bet marvet gand an naon, anez ar peskig burzudus, a gavec'h bemdez en ho feunteun dre c'hras Doue.

Eun abardaez, goude kuz heol, Yann a en em zil goustadig en iliz-veur. Tostaat a ra muioc'h eget kustum ouz sant Korantin: hag e tigor frank e zivrec'h e samm ar skeudenn hag e klask tec'hout knit.

Met allaz! setu ar skeudenn o pouaneraat hag o pounneraat kement, ma teuas da veza eur bec'h ken spontus ma krogas aon el laer. Evel eur morzel e hope e galon en e greiz, an dour a ziruilhe

ioutan, hag evel pikou-lanne save ar bleo war e benn.

Klask a reas diskregi, met poan gollet, ar skeudenn ne gomze ket, evel speg edo outan; kement e pounereas c'hoaz, ha ken bras strafuilhet e oa al laer ma vleje evel eul leue etre daouarn eur c'higer.

O klevet e vlejadennou, an aotrou Person a zeuas d'ar red, hag o welout Yann gand ar skeudenn, e komprenas ar pezh edo oc'h ober.

Maleurus, emezan, petra rez?... Goulenn pardon 'ta buan eus da bec'hed, rak sant Korantin a zo warnan an holl arc'hant laeret ganez ha setu petra 'ra d'ezan beza ken pouner. Prometi a rez restaol ar madou az peus gounezet fall?

Aotrou Person, ar pezh am eus a zo d'in, gounezet ganin. Va arc'hant, va faourkez arc'hant a zo d'in... En han Doue, lammit ar samm-man diwarnoun... Va Doue, n'hellan mui; pounneraat a ra atao, a youc'he Yann.

Goulenn pardon ta, a lavaran d'it. Da bec'hejou eo a zo pounner. Restaol, pe e varvi, eme d'ezan c'hoaz an A. Person.

- N'hellan ket! n'hellan ket. O va arc'hant! va arc'hant karet!

- Den fallakr! brein eo da galon: gwalc'h hi eta e dour ar binijenn pe emhout kollet!

- Va arc'hant, a youc'he Yann atao, ken pennek ha tra. O va arc'hant muia karet!... Mervel a ran... truez, truez!

En eur lavaret ar c'homzou-se e kouezas flas-tret dindan ar skeudenn hag houman keikent hep sikour den a zistroas d'he flas.

Ha setu penaos eo mervet Yann Jamig, an den piz, a gavas gwelloc'h mervel kentoc'h eget restaol e vadou laeret.

V. S. (diwar L. Calvez)

Ar c'hastellinad o kas an amzer en dro

Eul labourer douar, hanvet Krapig a oa o chom e traon Menez-Kelc'h e Kastellin. Hag ar C'hrapig-se, a veze atao oc'h en em glemm eus an amzer. Mennout a rea mont sot pa wele an traou o sevel fall en e barkeier.

- Ar glao, emezan, eo a vanke. Re a zec'hor... re dom an heol... ha me oar!

Hag eun dervez, Krapig a lakeas en e benn mont da gaout Doue d'ar baradoz.

Goude bale pell e tigouezas.

Ar c'henta 'gavas 'voe sant Per.

- C'houi eo ar porcher aman, a lavare d'ezan.

- Ya, va mignon.

- C'houi c'hell lavaret d'in mar plij, piou a en em emmell eus an amzer e palez an Dreinded!

- Peseurt amzer? an amzer vras pe an amzer c'hlaou?

- Eus an eil hag egile, aotrou sant-Per.

- Evid an amzer vras ema Sant Barnabas, hag evid an amzer c'hlaou ema sant Medar.

Ar c'hastellinad a voe kaset da eur gambr euz ar baradoz. Hag e voe galvet da zont d'e gaout sant Barnabas ha Sant Medar.

Ne ouezer tamm ar pezh a dremenas etrezo. Met, evid an doare, e ranke beza bet tabut. Rak an daou zant a bignas da gaout Doue.

- «Aotrou Doue benniget, e lavarjont d'ezan, ni a zo o tont da veza sinkanet gand eun istrogell, eus Kastellin. Lavaret a ra e reomp fall hon labour: ez eus re a zec'hor, eo devet an traou war an douar gand an heol, ha ni 'oar... Mat a rafec'h o lakaat ar penn-eog-se, eur pennadig er purgator!»

An tad Eternel a deuas eur mousc'hoarz war e vuzelloa hag a lavaras d'ezo kemenn d'ar C'hastellinad dont d'e gaout.

Krapig, a c'hellit kredit, n'oa ket re a lorc'h ennan o vont da gaout an Aotrou Doue. Met floura a reas e vleorenka mat e chupen en dro

d'ezan hag hen e baradoz Doue, e dog en e zorn.

Goude beza beza stouet e benn dirag Mestr an Nenv hag an Douar, e lavaras d'ezan ar pezh en devoa dija lavaret da sant Barnabas ha da sant Medar.

— « Ar pezh 'zo sur, emezan goude, ma karfec'h, Aotrou Doue, karga eul labourer-douar da gas an amzer en dro, ne vefe ket graet kement a glemmou ha 'ma raer, bemdez, beteg-hen.»

— Mat eo, eme an Tad Eternel, mat eo. Pegwir emañ aman, me da garg eus an amzer epad c'houec'h miz. Ma teues abenn da lakaat an holl eurus, me a roio d'it, keit ha ma vo ar bed en e zav, ar garg am oa roet da zant Barnabas ha da zant Medar.

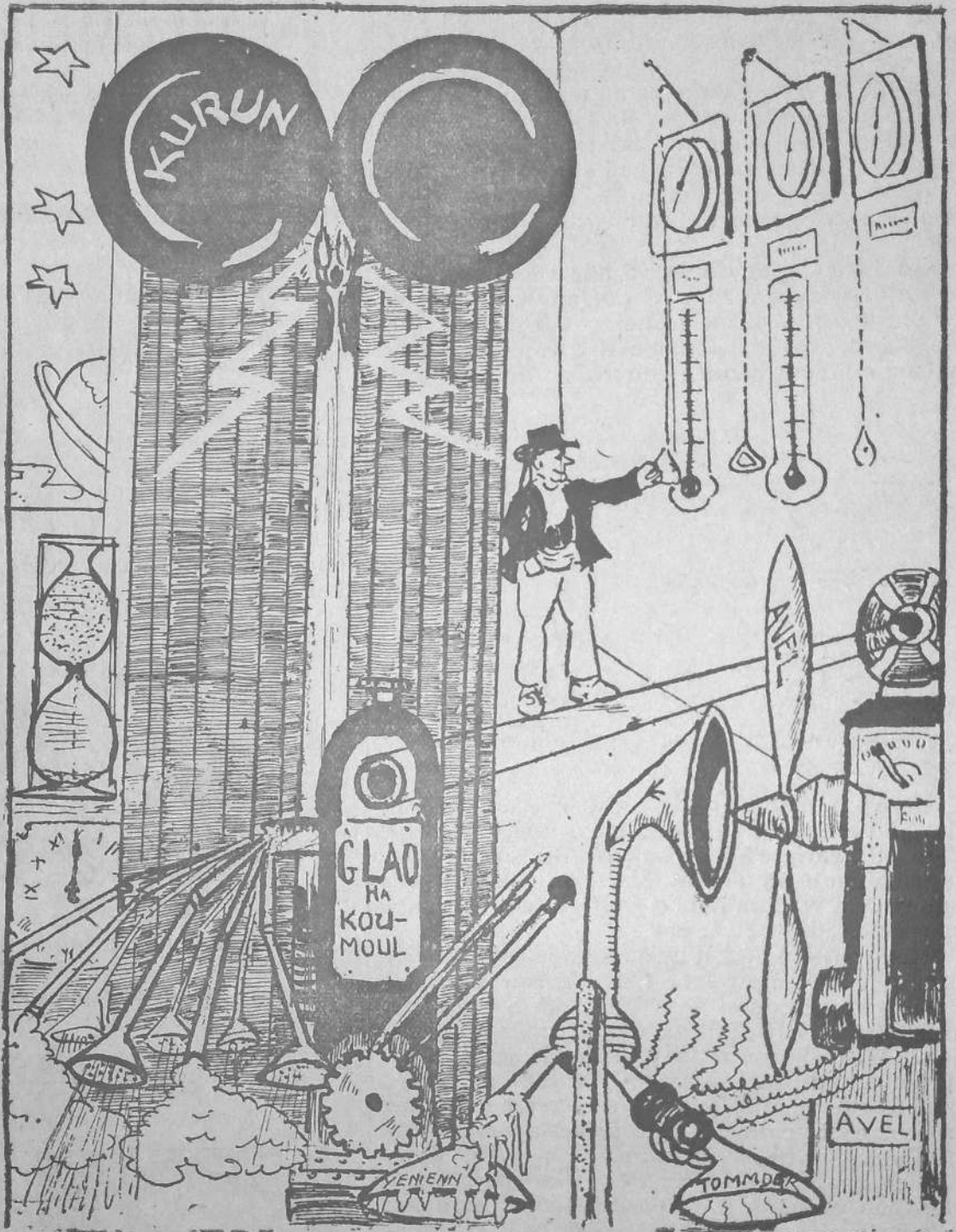
An daou zant a gasas ar C'hastellinad da gambr an amzer, er baradoz.

En daou du d'ar gambr e oa lasou a istribilh ha mekanikou souezus a oa skrivet warno : Avel, glao, arne, kurun, amzer vreo, glao bihan, lukadenn ha me oar, c'hoaz ?

— Te, sell, a lavars d'ezan an daou zant, n'ez peus netra da ober nemet chacha war lasou evid kaout ar pezh a zo skrivet dindano hag e laki ar menakinou-se da vont en dro. Pa pezo c'hoant kaout glao, chach war al las-man; amzer vreo: war al las-se. War al lasou all e vo ar memez tra. Evelse ez pezo an amzer a giri.

Kalz plijadur d'it er gambr-man, aotrou Krapig ! Ni deuio en dro da welet, a-benn c'houec'h miz aman.

Hag int-i, sant Barnabas ha sant Medar, en em dennas en eur gambr a gostez, d'ober eun

taol c'hoari domino.

Krapig, a c'hellit kredi, a oa lorc'h ennan. Sellet a reas ouz al lasou hag ouz ar mekanikou an eil goude egile.

Ha pelloc'h - evid eun esa ha netra ken, e chachas warno pep-hini d'e dro. Ha da viz mae e lakeas da goueza erc'h e Kastell-Paol; kazarc'h e Montroulez; glao-puilh e Kastellin; frim e Kemper hag avel-put ha skorn e Kemperle.

Met kement-se n'oa nemet diwar c'hoari. En em lakaat a reas da ober e vicher nevez a zevri. Dreist holl e tiwallas da rei gwall avelou. Digas

a rae war an douar an amzer en dije karet kaout ma vije bet c'hoaz en e diegez e traou Menez Kelc'h.

Kaout a reas d'ezan ez ae mat an traou ha bep ar mare, e lavare : — Me laka n'o deus ket da glemm eus an amzer e Kastellin du-ze.»

Hag e frote e zaouarn hag e korde e varo : — «Evid ma en em glemmont, a lavare c'hoaz, ne ouzon ket peseurt amzer e vo red rei d'ezo.

Koulskoude, ar c'houec'h miz a oa tremenet.

An daou zant a zistroas da gambr an amzer. Ha dre urz an Aotrou Doue ar C'Hastellinad a voe kaset war an douar evit gwelet ha kavet mat oa e labour gand e genvroiz.

Lorc'h ennan, Krapig a ziskenn, douget war eur goabrenn. En eur ziskenn, e sonje e teuje d'ar zul warlerc'h, an holl d'e drugarekaat ha da baea banneou d'ezan. Marteze, zoken, diwezatoc'h, e vije tennet e boltred war blasenn foar sant Lukas. Piou oar ?...

Met allas ! n'eo ket evel a zonje e tremenas an traou. Pa voe gwelet o tiskenn, eun bern tud a redas beteg ennan. — « Den sot! a lavare an holl d'ezan, ema kollet eost ar bloaz-man ganez. N'eus bet netra er parkou. Morse, n'eus bet amzer vat d'an trevajou. Pa veze red glao, ez peus roet heol tomm ; pa veze red heol tomm ez peuz roet yenien. N'ez peus ket a vez ...

Kalz a venne skei gantan.

Met ar re a youc'he c'hoaz ar muia oa ar merc'hed yaouank. Deiz pardon Kastellin, diouz ar mintin, e rae eun heol eus ar re gaera. Lakaet o devoa o dilhad ar muia fichet, na petra 'ta? Hag e-pad ar brosesion e reas eur glao spon-tus, ma oant lakaat holl evel maskaradennou. Da lun ha da veurz ar pardon oa bet memez tra.

Krapig, emechans, ne wele, d'an deziou-se, nemed e irvin hag e gaol bihan, ha ne zonjas tamm e pardon e barrez.

Evit troc'ha berroc'h an daou a oa araok e penn an amzer a gemeras, a-nevez, o c'harg. Krapig n'en em glemmas mui eus an amzer vrapo. Labourat a reas gwella ma c'helle e zouarou e traon Menez-kelc'h.

*Kalon an den a zo c'hoantus:
Pa en deus gwenn e c'houlenn ruz,
Pa ve sec'hor e c'houlenn glao,
Eun bennak a vank atao.*

K. JEZEGOU
Tennet eus leor : E korn 'An Oaled.

AN DAOU
BLAC'HIG VIHAN

Annaig da Vari.
Mari, deus da c'hoiri 'ta ?

Mari. N'hellan ket mont emañ o skriva da Gaourintina.

Annaig. Met n'ouzout ket skriva.

Mari. N'euz forz ! Kaourintina ne oar ket lenn.

Perak ez eus eun toull en da zisglaoier evel-se ?

— Evit ma ouezin peur ec'h ehano ar glao da ober !

HEPIG ! ALA !

War Niverenn mi
du e kavoc'h eur
bern farserez ha
divinadennou !

PAGES
DOULOUREUSES
ET
GLORIEUSES
DE
L'HISTOIRE
DE

BREIZ

Après la mort de Salomon, roi de Bretagne, en 874, les Northmen, pirates païens, venant du Danemark et de la Norvège, envahirent de nouveau la Bretagne et la ravagèrent.

En 888, Alain Le Grand, son petit-fils, les en chasse par sa victoire de Questembert et, une fois de plus, notre pays retrouve la paix et connaît une ère de prospérité jusqu'à la mort de son souverain en 907.

C'est alors que s'élève entre les deux fils d'Alain Le Grand et ses deux gendres une querelle, pour savoir lequel des quatre succéderait au trône de Bretagne. Les Northmen, qui convoitent toujours notre Pays, devinent alors le péril de voir la Bretagne sans chef. Et de nouveau, tels des oiseaux de proie, les voilà qui, plus nombreux que jamais, et puissamment armés, fondent sur la Bretagne, brulant, pillant, tuant, semant la terreur sur leur passage...

Les Bretons, désunis, ne peuvent tenir tête... La marée envahissante est irrésistible et emporte toutes les hésitations. Il n'y a pas de défense possible dans la désunion. Il n'y a qu'une ressource: fuir, pour éviter un carnage inutile.

Nous sommes en 914. Dans la presqu'île de Crozon, à l'abbaye de Landévennec, enveloppée déjà par les barques des Vikings, se tient un conciliabule: les moines, pour éviter un pillage sacrilège des vénérées reliques des saints bretons quittent le pays, les emportant avec eux, notamment le corps de leur patron Gwenole. Ils prennent le chemin de l'exil, la mort dans l'âme... Ils se dirigent vers la Picardie... On les retient à Montreuil où une colonie bretonne a été formée.. Les princes bretons, eux, ont fui vers l'Angleterre...

924. — Dix ans se sont écoulés depuis l'invasion northmande... La Bretagne est morte, abandonnée du ciel et de la terre, de Dieu et des hommes... Son sépulcre même est vide! Ses fils vivants ont émigré.. Ses vieux saints, les fondateurs de sa nationalité terrestre et ses protecteurs célestes l'ont délaissée.

(à suivre)

FERGENT

(D'après l'« Histoire de Bretagne » d'Arthur Le Moyne de la Borderie).

Ho Yec'hed

«EUN ENE YACH
EN EUR C'HORF YACH» !

Ne vous est-il jamais arrivé, petits frères et sœurs de Breiz, que devant des étrangers au Pays vous vous sentiez inférieurs parce qu'ils vous le disaient et que vous les croyiez. Pourquoi cela petits enfants Bretons? Ne saviez-vous plus que dans les siècles passés les Bretons vos ancêtres étaient craints, respectés, admirés du monde entier? Toute l'histoire de Breiz le raconte. Maintenant que dit-on des Bretons? souvent de tristes choses, et souvent par leur propre faute.

Mais voici que l'âme de la vraie Bretagne s'est réveillée. Tous ses enfants veulent montrer au monde que Breiz est toujours vivante et forte et que désormais elle va reprendre la place qu'elle mérite dans le monde, comme elle l'a montré l'an dernier à l'Exposition internationale de Paris.

Petits frères et sœurs de Breiz 1938, c'est un grand drame qui se joue là sous vos yeux. Vous en êtes aussi les acteurs, car tout le monde en naissant arrive avec un rôle à jouer sur la terre, dont il rendra compte à sa mort. De votre rôle à chacun, que vous ayez 6 ans, 10 ans, ou 15 ans dépend la vie ou la mort de Breiz. Si vous êtes forts, propres, courageux, Breiz sera forte, respectée, admirée. Mais vous savez bien petits garçons, et vous aussi, petites filles, qu'on ne devient pas de vrais hommes, des femmes respectées, sans faire aucun effort, c'est vous même qui montrerez que l'on peut compter sur vous, chaque jour en ayant à cœur de fortifier la santé de votre âme et la santé de votre corps. L'un ne va pas sans l'autre: Il faut que vous mettiez votre fierté à posséder tous:

une âme saine et forte
dans un corps sain et noble !

C'est pour vous aider qu'une grande sœur chaque mois vous donnera quelques conseils qui feront de vous tous si vraiment vous voulez être des forts, de vrais Bretons dignes de vos ancêtres.

En avant, petits frères et sœurs ! Breiz compte sur vous, pour retrouver sa noblesse, et, par la santé de l'âme jointe à celle du corps, vous voir marcher sur les traces des grands hommes, des femmes admirables qui portèrent haut et loin le Pavillon de Feiz et Breiz !

Ermengarde

BLEUN-BRUG 1938, a zo bet graët e Lanuon (Bro-Dreger) eus an 1 d'ar 9 a viz gwengolo diweza An A. Bellec, vikel-vras Sant-Brieg, hag an A. Joncour, vikel-vras Kemper a renas an daou zervez kenta, hag an A. SERRAND, eskob St. Brieg ha Landreger, an trede dervez; ha setu aman ar c'homzou kaer a lavaras hag a lakeas da dridal kalon kement Breizad a oa eno :

...Un Breton doit en tout lieu arborer son drapeau... prendre conscience de la valeur qu'il porte en lui, et au lieu de reculer comme il l'a fait jusqu'ici, avancer... jusqu'au jour où tous s'inclineront devant la noblesse qui s'affirme dans l'ame bretonne... Souvenez-vous du haut degré où il faut porter la fierté d'être Breton... Allez donc de l'avant, ne vous inclinez pas.

BLEUN-BRUG 1939, a vezo grêt e Kemper.

PARDON AR FOLGOAT a zo bet kaer kenan. er bloaz-man gant gouehou 50 vet bloaz Kurunidigez an Itron Varia; 8 eskob a oa e penn ar pardon; 600 beleg ha 105 parrez gand o c'hroaziou hag o bannielou a gemeras perz er prosesion bras a badas div eur hanter; 100.000 den a oa deuet da bedi Itron Varia 'r Folgoat, en iliz savet breman ez euz pemp kant vloaz, gant Yann V, duk Breiz

Bugale o tougen banniel Breiz e Bleun-Brug Lanuon

Korollerezed yaouank Gwerleskin o korolli en enor da vanniel Breiz.

**AR BREZEL
HAG AR PEOC'H**

Gouzout a rit, eo bet tost d'eomp kaout brezel en deizioù diweza-man, abalamour d'ar Tchekoslovakia, ar vro-se a zo enni pemp gouenn dud dishenvel, dreist-holl 3 milion Alamaned, er Sudetia.

Ar re-man o devoa c'hoant da veza unanet gand an Alamagn, met gouarnamant ar Tchekoslovakia a oa a eneb. Ha neuze, an traou a drenkas, hag an Alamagn, a lavaras e roje he frankiz, kousto pe gousto, d'an 3 milion a Alamaned-se. Neuze e vije bet brezel. hag ar Frans he divije ranket bale ivez, pegwir he devoa grêt eun emgleo gand ar Tchekoslovakia.

Met a drugare Doue, mistri ar Frans, Bro-Saoz, an Alamagn hag an Itali, a zo bet fur a-walc'h evit gwelout pebez strafuilh e vefe bet eur brezel breman etre ar broiou gand an ijinou-brezel ifer-

niek a zo; ha sonjet o deus, a-bred a-walc'h c'hoaz, e oa gwelloc'h reizha an traou en eun doare all eget en em laza !

Ha deiz gouel Mikael, patron ar Gelted hag ar brezelourien, an A.A. Neville-Chamberlain, kenta ministr Bro Saoz, Edouard Daladier,

kenta ministr Bro-C'Hall, Benito Mussolini, rener gouarnamant an Itali hag Adolf Hitler, mestr an Alamagn, a en em vodas e Munich (Alamagn) evid reizha an tabut a oa etre ar Tchekoslovakia hag an Alamagn. Eun emgleo a zo bet grêt etre renerien Bro-C'Hall, Bro-Saoz, an Alamagn hag an Itali, ha 3 milion Alamaned ar Tchekoslovakia a zo bet unanet ouz an Alamagn, hervez o c'hoant...

Hag ar peoc'h, eur wech c'hoaz a zo bet save-teet, a drugare Doue.

Ar c'hlasker bara

1. Du-hont, war an hent bras a gas trezek Botmeur, adreuz al lanneier, hag adreuz ar yuniou, eur paotrig drouklivet, eur bisac'h war e gein, a gerze goustadik pleget e benn.

E voutou war ar skorn, a rae trouz ar vizer : Paour kêz Breizad bihan, dilezet gant e vamm, n'hell morse azeza e korn oaled e dad.

2. An erc'h war ar menez a led he mantell wenn; an avel a zo pud, putoc'h eget biskoaz Eürus an neb en deus ti pa deu an amzer fall.

Siouaz! Ar c'hlasker bara n'en deus na ti, na tan. n'en deus nemet truilhou war e izili moan, ruzia 'ra e groc'hen dre nerz ar yenien.

Setu eun tremeniad, eurgantan pezh mantell, eur

3. vantell vlevak eus ar re domma. Daoulagad glas ar p'our kêzig a sav betek ennan, en eur zell truezus, ha diwar e vuzell, eur gomz pe ziou a gouez:

«Naon am eus....Riou am eus...»

Allaz eur vouez kallet a respont:

«Nann, n'em eus netra...kerz kuit»

Doaniet, muioc'h doaniet eget n'hellfer lavarout, ar bugel a dec'has en eur greña gwasoc'h.

4 An avel a c'hrozmol el lann hag er c'helen, an erc'h a gouez atao, hag an noz a ziskenn.

Du-hont, tost d'ar reier, chiminal eun ti soul, a lez eur vogedenn da vont gant an draonienn:

«E korn an oaled-man, eme ar bugelig, me gavo, marteze, eur skabellig zister... eun tantad brao a dan da domma va eskern...»

Skei a ra war an nor, gant e vendou kro pet ...

...Piou a zo aze?... Ne zeu den da zigeri... Klevout a ra lavaret en ti:» Eur reder bro. eul lampon fall bennak... lezomp-hen da vale».

E lec'h eur ger a garantez, eur ger faeüs, eur ger poanius da glevout. Beuzet e galon gant ar glac'har, daelou en e zaoulagad ar bugel a gendalc'has gant e hent.

Eur pilhaouaer her gwelas :

«Da belec'h ez ez va bihanig? N'eo ket brao chom er mēz gant an amzer-man.»

Allaz ar c'hēz ne gleve mui. An noz a oa kouezet, hag ar yarig wenn a zisplue gwasoc'h.

Tostaat a ra e zaouarn ouz e c'hinou evit c'houeza en e vizied: tamm tommer ebet ken gant e alan. E ziourec'h treut a zo disliv ha dinerz; n'hell mui ruza e voutou koat pounneraet gant an erc'h... Mont a ra c'hoaz eur penad all, hag e kouez war an hent bras... E zaoulagad glas a ra eur zellig truezus trezek an Nenvou :

« Va zad, va mamm, perak ho peus va dilezet?... Gwerc'hez Vari...

N'hellas ket echui, hag ar maro a deuas dizale d'e ziboania. Ne oa ket graet evit ar vuhez-man.

An noz a oa kouezet abaoe pell amzer war ar menez, ha paotr e vantell vlevak a zistroe d'ar gêr, e lec'h ma kouske e vugaligou, mall gantan klevout eus o c'helou hag o starda war boull e galon.

En eur vale dre an erc'h gwenn, e droad a stokas evel en eur c'horf :

« Sell !... petra 'zo aman... emezan en e strafuilh.

Eun dremm disliv, mez laouen betek er maro... divesker... divrec'h hanter noaz eur bugel. Stoui a ra evit gwelout gwelloc'h... O! est-lamm... Ar c'blasker bara... ya hen eo... ar paourkēz bihan. M'am bije gouezet... Re ziwez-zat, allaz.

O! astennomp hon dorn d'ar geiz;
Doue hea rento d'eomp eun deiz.

Laouenan Arvor

Gand eul ler-koz, Per ar c'holin a ro tro d'e vugale da c'hoari

— An heol pe al loar pehini e karit ar muia ?

— O al loar.

---Perak ta ?

— Abalamour al loar a bar pa deu an noz, hag a vir ouzin da derri va fri en hentchou meinek ; padal an heol, hen, ne bar nemet pa vez sklēr an deiz. Setu...

PAGES
DOULOUREUSES
ET
GLORIEUSES
DE
L'HISTOIRE
DE

BREIZ

931. — A la fête du grand archange St Michel, elle a fait pour revivre un grand effort. De son cercueil, elle s'est levée droite et terrible, elle a écrasé ses oppresseurs. Mais d'autres sont venus plus nombreux, qui l'ont terrassée et qui ont scellé sur elle la pierre de la tombe. Maintenant c'est fini. Son sol n'a d'autres habitants que les hordes northmandes, retranchées çà et là dans leurs lignes fortifiées, sur les rivages. Partout ailleurs, c'est le désert, la ruine, la mort!...

Cependant, du fond de cette tombe sort un gémissement. Là-bas, dans les ruines de Landevenec, ont voit des ombres errer. En voici une qui chante ou plutôt qui murmure la ruine de la patrie bretonne :

— Quand notre terre avait la beauté et la pureté de la jeunesse, quiconque voulait passer pour brave ou pour savant y accourait. Aujourd'hui, nul n'y vient que pour la piller... »

Pauvre Bretagne ! elle gît aujourd'hui accablée sous ses défaites. Mais bientôt elle se relèvera vaillamment si elle veut suivre les lois de la justice. Autrement, elle restera longtemps à terre, brisée, anéantie. Et là-bas, à Montreuil, les moines qui furent les premiers à quitter le pays ne l'ont point oubliée. L'exilé n'a pas de patrie. Leur pensée va sans cesse vers cette Bretagne qui n'est plus l'œuvre des vieux saints et des héros comme Morvan, Nominoë, Salaün... Cependant, malgré toutes les adversités, il faut tenter de la relever, de la ressusciter... Non dans l'exil, mais dans son sein même !

935. — Et c'est alors que l'abbé Jean quitte la colonie bretonne de Montreuil pour se rendre lui-même en Bretagne, préparer cette audacieuse entreprise: la résurrection de la Patrie!

Il recrute quelques agents dans les fidèles Bretons restés sous la domination northmande, mais qui n'avaient qu'un but suprême quand l'heure serait venue : rendre la Bretagne aux Bretons.

(à suivre)

FERGENT

(D'après l'« Histoire de Bretagne » d'Arthur Le Moyne de la Borderie.)

Ho Yec'hed

VIE BIEN RÉGLÉE
VIE HARMONIEUSE

Vous avez bien souvent entendu dire autour de vous : autrefois on vivait plus vieux qu'aujourd'hui... « C'est vrai, et il y a de nombreuses raisons à cela. Parmi elles nous en retiendrons une: autrefois la vie était mieux réglée.

Regarde autour de toi, petit frère et toi aussi petite sœur, parmi ceux qui vivent encore vieux, par exemple les moines des abbayes encore florissantes, les religieuses, c'est-à-dire ceux qui n'ont pas une vie agitée. J'emploierai même un joli mot que tu aimeras en te disant que leur vie à eux, est *harmonieuse*.

Tu as déjà entendu ce mot-là : il veut dire qu'il n'y a pas de fausse note dans leur vie que chaque chose est faite en son temps, car ils ont de l'ordre dans leur vie comme ils en ont dans leur règlement.

« Mais penses-tu, je ne peux pas avoir une vie aussi bien réglée qu'eux ! et la classe, mes devoirs, les récréations, et mes petits frères à habiller, les commissions de maman à faire !... » Cela ne fait rien ! Ta vie à toi, sera harmonieuse et ta santé le sera aussi *parce que tu auras mis de l'ordre dans ta vie* : le matin tu te lèveras tôt (les levers de soleil sont si beaux en Breiz, sur mer comme nos campagnes); tu finiras d'apprendre tes leçons quand les plus petits dorment encore. A ce moment calme du matin, ton esprit est reposé, tout neuf, et tu retiendras mieux tes leçons. Puis tu aideras ta maman, les petits, et tu partiras en classe, content de ce premier travail.

A l'école, tu écouteras attentivement ton maître, ta maîtresse, tu ne bavarderas pas (car tu perdrais alors un temps bien précieux et ce serait une fausse note dans ta journée). Mais en récréation, oublies tout ton travail, joues, cours chantes et ris, puis retourne au travail sérieusement. En rentrant à la maison respire largement le bon air de Breiz. Tu auras faim à midi et c'est ce qu'il faut...

Aide ta maman avant de reprendre la classe, et à 4 heures, joue bien ! en goûtant et vite au travail. Mais n'allourdis pas ton esprit avec des choses inutiles, et ne crois pas non plus qu'aider ta petite sœur dans son problème est perdre ton temps; non ! si tu le fais avec joie et ... patience.

(suite page 8)

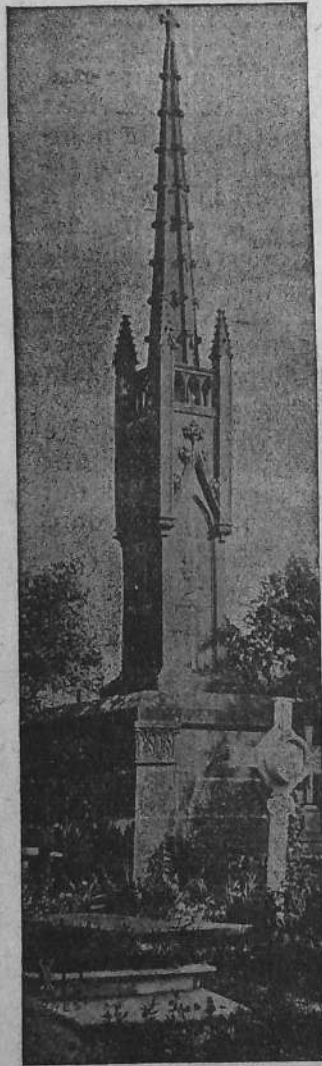

Mettre le couvert, ensuite, faire une commission pour aider maman, ce sera une autre fleur qui rendra ta vie si jolie, si harmonieuse encore, et le soir de bonne heure, remerciant Dieu d'une journée où tu as tout fait en son temps, tu t'endormiras, ayant donné un peu plus de *sante à ton ame*, mais *aussi à ton corps*, car cette vie régulière développe ta force, donne plus de vie à tout ce que tu fais, et répétée chaque jour pendant que tu es jeune, tu y gagnes tant de force, tant de résistance à l'agitation future de ta vie de jeune homme ou de jeune fille, que plus tard, tu remercieras Dieu de t'avoir appris quand tu étais petit à avoir *une vie bien réglée, une vie harmonieuse*.

Ermengarde

ooo

1838 - 1938

Kantved bloaz maro ar Gonidec

Piou eo ar Gonidec ?

Yann-Fransez ar Gonidec a Gerdaniel, den fur ha den gouiziek, eo an hini a reizas ar brezoneg. Ganet e Konk-Leon, d'ar 4 a viz gwengolo 1775, ar Gonidec a varvas e Paris, d'an 12 a viz here 1838.

Kant vloaz a zo bet eta er bloaz-man. D'ar 16 a viz here diweza, ar Bleun Brug a vodas mignoned ar brezoneg e Konk evid enori an hini a labouras kement epad e vuhez da reiza hor yez ha sevel ganti leoriou talvoudus.

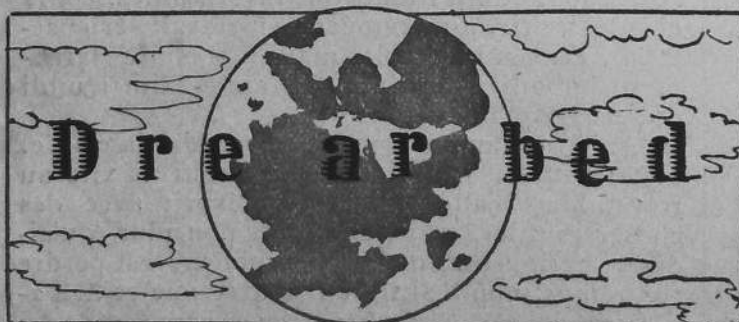
An aotrou 'n Eskop Cogneau, a deurvezas dont da rena ar gouel-se. D'an oferenn-bred an A. Rannou, rener skol an Aod Gwiseny, a reas eur brezenn helavar war Y. F. ar Gonidec, kristen mat ha breizad penn-kil-hatroad.

Al «libera» a voe kanet goudeze e bered Lokrist, gand an Aotrou n' Eskop war bez ar Gonidec; ha goude ar pedennou hor c'henvroad gouiziek Fanch Gourvil a ziskouezas an anaoudegez vras a dleomp d'ar Gonidec dre m'en deus reizet ker mat yez hor Bro.

Eur c'hoariadeg vrezonek a glozas ar gouel. Diskleriet e voe gand c'hoarierien ar Bleun-Brug ha re Witalmeze renet gand an A. A. Bleunven hag Herri Caouissin. «Ar c'hornandoned diweza» ha «Fostus, an doktor daonet». Kanerezed Konk, renet gand an A. Laurent hag an dimezell Tinaïg Lucia a reas lod ar c'han. An A. Mocaer, eus Brest hag an A. Perrot, rener «Feiz ha Breiz» a bedas, gant komzou nerzus, ar gerent hag ar vugale da zerc'hel start d'ar brezoneg rak: *Hep Brezoneg n'eus Breiz ebet*.

Dalc'hit koun eta bugale, eus hano hor c'henvroad brudet Yann-Fransez ar Gonidec, reizer ar Brezoneg.

Bez ar Gonidec, e bered Lokrist

Er mor skournet (Ocean Antartique) e paker bep bloaz 10.000 morvac'h (e galleg baleines)

ooo

Ouspenn an hanter eus poblans ar bed a zebr riz teir gwech bemdez. Ar pezh a ziskouez eo ar riz an hadenn a vez eostet ar muia er bed .